

Regeringens proposition

2008/09:218

Lag om erkännande och verkställighet av bötesstraff
inom Europeiska unionen

Prop.
2008/09:218

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 25 juni 2009

Fredrik Reinfeldt

Beatrice Ask
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Rådet för rättsliga och inrikes frågor antog den 24 februari 2005 ett rambeslut om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff. Rambeslutet bygger på ett initiativ från bl.a. Sverige. Antagandet skedde efter att riksdagen den 17 juni 2004 godkände ett utkast till rambeslutet (prop. 2003/04:92, bet. 2003/04:JuU28, rskr. 2003/04:279).

I propositionen lämnas förslag till den lagstiftning som krävs för att i Sverige genomföra rambeslutet om erkännande och verkställighet av bötesstraff. Det föreslås att det införs en särskild lag för detta ändamål. Den nya lagen reglerar såväl svenska beslut om bötesstraff som sänds över till en annan medlemsstat för verkställighet där, som bötesstraff från en annan medlemsstat som ska verkställas i Sverige. Med bötesstraff avses i lagen bl.a. böter och företagsbot i brottsbalkens mening som meddelats av domstol eller efter ett förfarande enligt 48 kap. rättegångsbalken samt motsvarande utländska avgöranden.

Enligt förslaget ska Kronofogdemyndigheten vara behörig att ansöka om verkställighet av svenska böter utomlands. Förutsättningarna för detta är bl.a. att tillgångar finns i en annan medlemsstat och att det kan antas finnas fördelar med en indrivning i den staten.

I den nya lagen finns också bestämmelser om under vilka förutsättningar utländska böter ska kunna verkställas i Sverige. Enligt förslaget ska Kronofogdemyndigheten göra den prövning som krävs. Myndigheten ska också svara för den praktiska verkställigheten. Den enskilde ska ha möjlighet att överklaga Kronofogdemyndighetens beslut till allmän domstol.

Lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2010.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	4
2	Lagtext.....	5
2.1	Förslag till lag (2009:000) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen.....	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.....	10
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom	11
3	Ärendet och dess beredning.....	14
4	Rambeslutet om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff	14
4.1	Allmän bakgrund.....	14
4.2	Rambeslutets huvudsakliga innehåll	15
5	Nuvarande lagstiftning.....	20
5.1	Lagstiftningen om böter, företagsbot och andra ersättningar som omfattas av rambeslutet	20
5.1.1	Böter	20
5.1.2	Företagsbot.....	20
5.1.3	Rättegångskostnader	21
5.1.4	Avgift till brottsofferfond.....	22
5.2	Beslut om bötesstraff	22
5.2.1	Strafföreläggande	22
5.2.2	Föreläggande av ordningsbot	22
5.3	Verkställighet av bötesstraff	23
5.3.1	Verkställighet enligt bötesverkställighetslagen	23
5.3.2	Deposition av böter	24
5.4	Internationellt rättsligt samarbete i fråga om verkställighet av bötespåföljd	25
5.4.1	Verkställighet inom Norden	25
5.4.2	Verkställighet utanför Norden.....	26
6	En ny lag om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen	28
7	Lagstiftningens närmare innehåll.....	30
7.1	Tillämpningsområdet	30
7.2	Erkännande och verkställighet av svenska bötesstraff i en annan medlemsstat i Europeiska unionen.....	34
7.2.1	Behörig myndighet.....	34
7.2.2	Kronofogdemyndighetens prövning.....	35
7.2.3	Ett svenskt bötesstraff får inte förvandlas	36
7.2.4	Översändande av ett beslut om bötesstraff.....	37

7.2.5	Följderna av översändande av ett beslut om bötesstraff.....	38
7.2.6	Samråd och regler om deposition	39
7.3	Erkännande och verkställighet i Sverige av bötesstraff som har beslutats i en annan medlemsstat i Europeiska unionen	40
7.3.1	Behörig myndighet	40
7.3.2	Översändande av ett beslut om bötesstraff	42
7.3.3	Kronofogdemyndighetens prövning	44
7.3.4	Dubbel straffbarhet	48
7.3.5	Skäl för att vägra verkställighet	51
7.3.6	Begränsning av högsta bötesbeloppet.....	60
7.3.7	Bötesstraff får inte förvandlas till fängelse.....	61
7.3.8	Åtgärder för att säkra verkställigheten.....	62
7.3.9	Domstolsprövningen.....	63
7.3.10	Nedsättning under verkställigheten	68
7.3.11	Upphävande av verkställbarhetsförklaring	69
7.3.12	Vissa verkställighetsfrågor	71
7.3.13	Förfarandet efter verkställigheten	72
7.4	Anpassning av reglerna om bötesbelopp	73
8	Förklaring och underrättelse	74
8.1	Förklaring	74
8.2	Underrättelse	74
9	Ikraftträdande och kostnader m.m.....	75
9.1	Ikraftträdande	75
9.2	Kostnader m.m.	75
10	Författningskommentar	75
10.1	Förslaget till lag om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen.....	75
10.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.	88
10.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.....	88
Bilaga 1	Rådets rambeslut 2005/214/RIF.....	90
Bilaga 2	Promemorians lagförslag	106
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser.....	119
Bilaga 4	Lagrådsremissens lagförslag	120
Bilaga 5	Lagrådets yttrande.....	129
	Utdrag ur protokollet vid regeringssammanträde den 25 juni 2009.....	137

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen,
2. lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., och
3. lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag (2009:000) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 § Denna lag innehåller bestämmelser för genomförande av rådets rambeslut 2005/214/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff¹.

Definition av bötesstraff

2 § Med ett bötesstraff avses i denna lag en skyldighet enligt en lagakraftvunnen dom, ett strafföreläggande eller ett föreläggande av ordningsbot att betala böter enligt 25 kap. brottsbalken eller företagsbot enligt 36 kap. brottsbalken samt beslut i ett sådant avgörande om rättegångskostnader och motsvarande ersättning och avgift enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

3 § Med ett bötesstraff avses i denna lag också en skyldighet enligt ett lagakraftvunnet beslut, som meddelats i en annan medlemsstat i Europeiska unionen av domstol eller av annan myndighet än domstol om den som beslutet avser har kunnat få detta prövat av domstol med särskild behörighet i brottmål, för en fysisk eller en juridisk person att betala ett penningbelopp som i den staten utgör påföljd för brott avseende brottslig eller annan straffbar gärning. Med bötesstraff avses i lagen även en skyldighet enligt ett sådant beslut att betala

1. annan ersättning till brottsoffer än sådan som grundar sig på ett civilrättsligt anspråk,
2. rättegångskostnader och motsvarande ersättning, och
3. penningbelopp till en allmän fond eller till en stödorganisation för brottsoffer.

Bötesstraff enligt första stycket omfattar inte

1. beslut om förverkande av hjälpmedel till eller vinning av brott, eller
2. enskilt anspråk som är verkställbart enligt rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av beslut på privaträttens område².

¹ EUT L 76, 22.3.2005, s. 16 (Celex 32005F0214).

² EGT L 12, 16.1.2001, s. 1 (Celex 32001R0044).

4 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om verkställigheten av denna lag.

2 kap. Verkställighet utomlands av ett svenskt bötesstraff

Översändande av ett svenskt beslut om bötesstraff

1 § Kronofogdemyndigheten prövar om ett beslut om bötesstraff enligt 1 kap. 2 § ska sändas över till en annan medlemsstat i Europeiska unionen för erkännande och verkställighet i den staten. Ett beslut om bötesstraff får sändas över om översändandet är förenligt med rambeslutet och det kan antas ge fördelar vid indrivningen av bötesstraffet.

2 § Kronofogdemyndigheten sänder över beslutet om bötesstraff till en behörig myndighet eller en centralmyndighet i den andra medlemsstaten.

Beslutet om ett bötesstraff får inte samtidigt sändas över för verkställighet till mer än en medlemsstat.

Förvandling av bötesstraff

3 § Om ett beslut om bötesstraff sänds över för verkställighet till en annan medlemsstat, ska Kronofogdemyndigheten inte tillåta att bötesstraffet förvandlas till fängelse eller annan påföljd i den andra staten.

Fortsatt indrivning i Sverige

4 § Har ett beslut om bötesstraff sänts över för verkställighet i en annan medlemsstat, får fortsatt indrivning i Sverige inte äga rum.

Om Kronofogdemyndigheten har återkallat verkställigheten i den andra medlemsstaten får indrivningen återupptas i Sverige. Detsamma gäller om den medlemsstat, hos vilken verkställighet begärts, meddelat att bötesstraffet helt eller delvis inte har verkställts eller kommer att kunna verkställas i den staten.

Om verkställighet har vägrats i den andra medlemsstaten på grund av att den dömdes för samma gärning, får indrivningen inte återupptas i Sverige.

3 kap. Erkännande och verkställighet i Sverige av utländska bötesstraff

Inledande bestämmelser

1 § Ett beslut om bötesstraff enligt 1 kap. 3 § som sänds över till Sverige, ska erkännas enligt bestämmelserna i denna lag och verkställas enligt vad

som är föreskrivet för verkställighet av ett svenskt bötesstraff om inte Prop. 2008/09:218
annat följer av denna lag.

2 § Ett bötesstraff som avses i 1 kap. 3 § får verkställas även om bötesbeloppet överstiger högsta bötesbelopp enligt svensk lag.

Bötesstraff som verkställs efter beslut enligt denna lag får inte förvandlas till fängelse.

3 § Vid omräkning av ett belopp enligt denna lag till svensk valuta ska den växelkurs tillämpas som gällde vid tidpunkten då det utländska bötesstraffet meddelades.

Behörig myndighet och hur förfarandet inleds

4 § Kronofogdemyndigheten prövar om ett bötesstraff ska erkännas och verkställas i Sverige.

5 § Ett beslut om bötesstraff, som sänds över för erkännande och verkställighet, ska åtföljas av ett intyg som är upprättat i enlighet med formuläret i bilagan till rambeslutet.

Intyget ska vara skrivet på svenska, danska, norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

6 § Behörig myndighet eller centralmyndighet i den andra medlemsstaten ska sända över beslutet om bötesstraff och intyget till Kronofogdemyndigheten.

Beslutet om bötesstraff och intyget ska sändas över skriftligen genom post, bud eller telefax eller, efter överenskommelse i det enskilda fallet, på annat sätt.

7 § Om intyget som anges i 5 § saknas eller till form eller innehåll är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet, ska Kronofogdemyndigheten ge den andra medlemsstatens myndighet möjlighet att inom viss tid inkomma med komplettering. Detsamma gäller om beslutet om bötesstraff saknas.

Verkställbarhetsförklaring

8 § Om bötesstraffet är verkställbart i Sverige ska Kronofogdemyndigheten besluta att sådan verkställighet kan ske (verkställbarhetsförklaring). Beslutet gäller omedelbart.

Verkställbarhetsförklaringen ska innehålla uppgift om

1. det belopp i svensk valuta som bötesstraffet avser, och
2. hur den dömde kan överklaga verkställbarhetsförklaringen.

Vid fastställande av det belopp som avses i andra stycket 1 ska 3 § tillämpas. Verkställbarhetsförklaringen ska delges den dömde.

9 § Ett beslut av Kronofogdemyndigheten att inte meddela en verkställbarhetsförklaring ska innehålla skälen för beslutet.

10 § En verkställbarhetsförklaring får inte meddelas om ett sådant intyg som anges i 5 §, trots att den andra statens myndighet beretts tillfälle att inkomma med komplettering, saknas eller till form eller innehåll är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet.

11 § En verkställbarhetsförklaring får inte meddelas

1. om det för samma gärning meddelats dom eller beslut i Sverige eller i en annan stat och domen eller beslutet i den andra staten, vid ett fällande avgörande, har verkställts,

2. om gärningen helt eller delvis begåtts i Sverige och den inte motsvarar brott enligt svensk lag eller om en tillämpning av 35 kap. 7 § brottsbalken innebär att preskription inträtt,

3. om den dömden inte hade fyllt 15 år när brottet begicks,

4. om en sådan förklaring inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet,

5. om bötesstraffet har beslutats efter ett skriftligt förfarande och intyget inte anger att den dömden personligen eller genom behörigt ombud underrättats om sin rätt att bestrida samt om tidsfristen för detta, eller

6. om bötesstraffet har meddelats vid en rättegång där den dömden personligen inte inställt sig och intyget inte anger att denne personligen eller genom behörigt ombud informerats om förfarandet eller att den dömden har förklarat att han eller hon inte motsätter sig bötesstraffet.

Rättens prövning

12 § Kronofogdemyndighetens verkställbarhetsförklaring får av den dömden överklagas till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. Överklagandet ska göras skriftligen och ges in till Kronofogdemyndigheten inom tre veckor från den dag då den dömden fick del av verkställbarhetsförklaringen.

Ett överklagande som inte har kommit in i rätt tid ska avvisas av Kronofogdemyndigheten. Om överklagandet har kommit in till tingsrätten inom tiden för överklagande, ska den omständigheten att överklagandet har kommit in till Kronofogdemyndigheten först därefter inte föranleda att det avvisas. Om överklagandet inte avvisas ska myndigheten sända det och övriga handlingar i ärendet till tingsrätten.

Vid överklagande gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat följer av denna lag.

Nedsättning av beloppet

13 § Om det under verkställigheten framkommer att bötesbeloppet till viss del har betalats eller verkställts in i en annan medlemsstat, ska Kronofogdemyndigheten sätta ned beloppet. Vid nedsättning tillämpas 3 §.

14 § En verkställbarhetsförklaring ska upphävas

1. om det framkommer att straffet inte får verkställas i Sverige,
2. om nåd beviljats eller annat beslut enligt 11 kap. 13 § regeringsformen har meddelats,
3. om egendom som kan användas för verkställighet inte påträffas eller det av någon annan anledning inte är möjligt att verkställa straffet, eller
4. om begäran om verkställighet återkallas.

Beslut om upphävande av en verkställbarhetsförklaring meddelas av Kronofogdemyndigheten. Rätten ska dock fatta beslut i de fall förklaringen, efter ett överklagande, är föremål för rättens prövning eller när rätten fastställt förklaringen och det är fråga om att upphäva den enligt första stycket 1. Innan rätten upphäver en verkställbarhetsförklaring ska Kronofogdemyndigheten ha beretts tillfälle att yttra sig. Om Kronofogdemyndigheten upphäver verkställbarhetsförklaringen gäller 9 §.

Om en verkställbarhetsförklaring upphävs ska de verkställighetsåtgärder som vidtagits återgå.

Övriga bestämmelser

15 § För överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut i frågor som rör verkställighet gäller bestämmelserna i 18 kap. utsköningsbalken.

16 § Värdet av det som har drivits in tillfaller staten. Regeringen får, efter överenskommelse med den andra medlemsstaten, besluta om en annan fördelning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Prop. 2008/09:218

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

I Danmark, Finland, Island eller Norge meddelad dom, varigenom dömts till böter eller förverkande av egendom eller i brottmål utdömts ersättning för rättegångskostnad, *må* på begäran verkställas här i riket.

Vad som nu sagts *skall ock* gälla beslut, som i någon av nämnda stater till tryggande av anspråk på böter, förverkande av egendom, skadestånd eller ersättning för rättegångskostnad meddelats angående kvarstad, skingringsförbud eller beslag *å* egendom tillhörande för brott misstänkt.

I Danmark, Finland, Island eller Norge meddelad dom, varigenom dömts till böter eller förverkande av egendom eller i brottmål utdömts ersättning för rättegångskostnad, *får* på begäran verkställas här i riket.

Vad som nu sagts *ska också* gälla beslut, som i någon av nämnda stater till tryggande av anspråk på böter, förverkande av egendom, skadestånd eller ersättning för rättegångskostnad meddelats angående kvarstad, skingringsförbud eller beslag *av* egendom tillhörande för brott misstänkt.

I lagen (2009:000) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av bötesstraff i vissa fall.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom

Prop. 2008/09:218

Häri genom föreskrivs att 1, 12 och 16 §§ lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

I den mån det påkallas av överenskommelse som Sverige ingått med främmande stat *kan* regeringen förordna, att frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande som i den främmande staten ådömts eller beslutats efter rättegång i brottmål, eller böter eller förverkande som i den staten ålagts eller beslutats av annan myndighet än domstol, får verkställas i Sverige enligt denna lag.

I samband med förordnande enligt första stycket *kan* regeringen, i den mån det påkallas eller eljest föranleds av överenskommelsen, förordna att verkställighet av frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande, som ådömts eller beslutats genom dom meddelad av svensk domstol eller ålagts någon av annan svensk myndighet genom godkänt strafföreläggande eller godkänt föreläggande av ordningsbot, får anförtros åt myndighet i den främmande staten. Vad som har sagts nu gäller dock inte verkställighet av något annat beslut om överlämnande till särskild vård än överlämnande till rättspsykiatrisk vård.

1 §³

I den mån det påkallas av överenskommelse som Sverige ingått med främmande stat *får* regeringen förordna, att frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande som i den främmande staten ådömts eller beslutats efter rättegång i brottmål, eller böter eller förverkande som i den staten ålagts eller beslutats av annan myndighet än domstol, får verkställas i Sverige enligt denna lag.

I samband med förordnande enligt första stycket *får* regeringen, i den mån det påkallas eller eljest föranleds av överenskommelsen, förordna att verkställighet av frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande, som ådömts eller beslutats genom dom meddelad av svensk domstol eller ålagts någon av annan svensk myndighet genom godkänt strafföreläggande eller godkänt föreläggande av ordningsbot, får anförtros åt myndighet i den främmande staten. Vad som har sagts nu gäller dock inte verkställighet av något annat beslut om överlämnande till särskild vård än överlämnande till rättspsykiatrisk vård.

I lagen (2009:000) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen finns

³ Senaste lydelse 1991:1144.

12 §⁴

Har frihetsberövande påföljd ådömts genom den utländska domen, får rätten *ej* bestämma strängare påföljd än i denna dom. Detta gäller även om den ådömda påföljden är lindrigare än den lindrigaste påföljd som enligt svensk lag kan följa på brottet eller brotten.

Är påföljden böter, bestämmer rätten, med tillämpning av den växelkurs som gäller vid tiden för beslutet, ett bötesbelopp som i svenska kronor motsvarar beloppet av böterna. Är i svensk lag för motsvarande brott föreskrivet penningböter, får dock inte bestämmas högre bötesbelopp än *tvåtusen* eller, om påföljden avser flera brott, *femtusen* kronor. Är i svensk lag inte föreskrivet svårare straff än böter, får inte bestämmas högre bötesbelopp än *ettthundrafemtio-tusen*, eller, om påföljden avser flera brott, *tvåhundra-tusen* kronor.

Har frihetsberövande påföljd ådömts genom den utländska domen, får rätten *inte* bestämma strängare påföljd än i denna dom. Detta gäller även om den ådömda påföljden är lindrigare än den lindrigaste påföljd som enligt svensk lag kan följa på brottet eller brotten.

Är påföljden böter, bestämmer rätten, med tillämpning av den växelkurs som gäller vid tiden för beslutet, ett bötesbelopp som i svenska kronor motsvarar beloppet av böterna. Är i svensk lag för motsvarande brott föreskrivet penningböter, får dock inte bestämmas ett högre bötesbelopp än *fyratusen* eller, om påföljden avser flera brott, *tio-tusen* kronor. Är i svensk lag inte föreskrivet svårare straff än böter, får inte bestämmas ett högre bötesbelopp än *ettthundrafemtio-tusen*, eller, om påföljden avser flera brott, *tvåhundra-tusen* kronor.

16 §

Avser framställningen endast verkställighet av böter eller förverkande, *kan* riksåklagaren, i stället för att göra en ansökan *till* rätten enligt 9 § första stycket, själv pröva framställningen och utfärda strafföreläggande för det brott som påföljden avser. *Överstiger beloppet av de ådömda böterna tjugofemtusen eller, om den påföljd som skall verkställas avser flera brott, trettiotusen kronor, får dock strafföreläggande ej utfärdas.*

I fråga om strafföreläggande som utfärdas med stöd av första stycket gäller 48 kap.

Avser framställningen endast verkställighet av böter eller förverkande, *får* riksåklagaren, i stället för att ansöka *hos* rätten enligt 9 § första stycket, själv pröva framställningen och utfärda strafföreläggande för det brott som påföljden avser.

I fråga om ett strafföreläggande som utfärdas med stöd av första stycket gäller 48 kap. rättegångs-

⁴ Senaste lydelse 1991:300.

rättegångsbalken i tillämpliga delar. *Därjämte äger 10 och 11 §§, 12 § andra och tredje styckena samt 13–15 §§ denna lag motsvarande tillämpning.*

Godkännes ej strafföreläggande som utfärdas enligt första stycket, *gör riksåklagaren ansökan* enligt 9 § första stycket.

balken i tillämpliga delar. Prop. 2008/09:218 *Bestämmelserna i 10 och 11 §§, 12 § andra stycket* samt 13–15 §§ denna lag *ska också tillämpas.*

Godkänns inte strafföreläggande som utfärdas enligt första stycket, *ansöker riksåklagaren* enligt 9 § första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

Rådets rambeslut 2005/214/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff (rambeslutet om verkställighet av bötesstraff) antogs den 24 februari 2005. Innan utkastet till rambeslut antogs för Sveriges del godkände riksdagen detsamma. Detta skedde den 17 juni 2004 (prop. 2003/04:92, bet. 2003/04:JuU28, rskr. 2003/04:279). Rambeslutet finns intaget som *bilaga 1*.

Inom Justitiedepartementet har det utarbetats en promemoria, Verkställighet inom Europeiska unionen av bötesstraff och beslut om förverkande (Ds 2007:18), som innehåller förslag till genomförande av såväl rambeslutet om verkställighet av bötesstraff som rådets rambeslut 2006/783/RIF av den 6 oktober 2006 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande (rambeslutet om verkställighet av förverkandebeslut). I promemorian föreslås dels en ny lag, dels vissa lagändringar. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (Ju2007/6240/BIRS).

Remissyttrandena har föranlett behov av ytterligare överväganden i fråga om hur rambeslutet om verkställighet av förverkandebeslut lämpligen bör genomföras. I detta ärende behandlas därför endast förslag till lagstiftning för genomförande av rambeslutet om verkställighet av bötesstraff. Regeringen avser att vid ett senare tillfälle lägga fram förslag till hur rambeslutet om verkställighet av förverkandebeslut ska genomföras.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 7 maj 2009 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5*. Lagrådet har föreslagit vissa ändringar, de flesta av språklig karaktär. Regeringen har i huvudsak följt Lagrådets förslag. Regeringen återkommer till Lagrådets synpunkter i avsnitten 7.1, 7.2.2, 7.2.5, 7.3.3, 7.3.5, 7.3.6, 7.3.10, 7.3.11 och i författningskommentaren. Dessutom har språkliga justeringar gjorts.

4 Rambeslutet om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff

4.1 Allmän bakgrund

Sverige var en av initiativtagarna till rambeslutet om verkställighet av bötesstraff. Rambeslutet är ett led i det fortgående arbetet inom den Europeiska unionen (EU) med att förbättra samarbetet på det straffrättsliga området. En viktig utgångspunkt i detta arbete är principen om ömsesidigt erkännande av domar och beslut i brottmål som meddelats i andra medlemsländer. Principen lades fast av Europeiska rådet i

Tammerfors i oktober 1999. De riktlinjer som antogs i Tammerfors har upprepats i det s.k. Haagprogrammet som antogs av Europeiska rådet i november 2004. Rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (rambeslutet om en europeisk arresteringsorder) var den första rättsakt som antogs med utgångspunkt i principen om ömsesidigt erkännande.

I sin mest renodlade form bygger ömsesidigt erkännande på att medlemsstaterna inte i något avseende ska ifrågasätta varandras domar och beslut utan i stället direkt verkställa dem. Det hittillsvarande mellanstatliga samarbetet angående verkställighet av andra staters domar och beslut har gett den stat som tar emot en framställning om verkställighet stora möjligheter att ifrågasätta straffet och att vägra verkställa det. Även om de rambeslut som hittills antagits ger den verkställande staten möjligheter att vägra verkställighet är strävningen att skapa bättre förutsättningar för att en dom eller ett beslut som meddelats i en stat också ska kunna verkställas i en annan stat. Rambeslutet om verkställighet av bötesstraff är ett led i detta arbete och syftar således till att inom EU underlätta verkställighet av bötesstraff i andra medlemsländer än domslandet.

I propositionen om Sveriges antagande av rambeslutet om verkställighet av bötesstraff (prop. 2003/04:92) finns en översiktlig redovisning av vilken lagstiftning och övrig reglering som krävs för att genomföra rambeslutet i svensk rätt. Några förslag till lagstiftning lades dock inte fram i det sammanhanget. Rambeslutet antogs den 24 februari 2005⁵ och skulle ha varit genomfört senast den 22 mars 2007.

4.2 Rambeslutets huvudsakliga innehåll

Definitioner och behöriga myndigheter

I *artikel 1* finns en uppräknning av definitioner av betydelse för rambeslutet.

Med *beslut* avses ett slutligt beslut om bötesstraff för en fysisk eller juridisk person, om beslutet har fattats

- av en domstol på grund av brottslig gärning,
- av en annan myndighet än domstol för ett brott, om personen i fråga har haft möjlighet att få sin sak prövad inför en domstol med särskild behörighet i brottmål,
- av en annan myndighet än domstol för en gärning som är straffbar som en överträdelse av lagbestämmelser, om personen i fråga har haft möjlighet att få sin sak prövad inför en domstol med särskild behörighet i brottmål, eller
- av en domstol med särskild behörighet i brottmål beträffande gärning som är straffbar som en överträdelse av lagbestämmelser.

Med *bötesstraff* förstås en skyldighet att betala

- ett penningbelopp som har utdömts som påföljd för ett brott,
- ersättning till brottsoffer i vissa fall,

⁵ Rådets rambeslut 2005/214/RIF av den 24 februari 2005 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff (EUT L 76, 22.3.2005, s. 16, Celex 32005F0214)

- rättegångskostnader i det förfarande som har lett fram till bötesstraffet, och
- ersättning till en allmän fond eller stödorganisation för brottsoffer.

I begreppet bötesstraff ingår inte beslut om förverkande av hjälpmedel för eller vinning av brott eller sådana beslut som faller under rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000, bl.a. civilrättsligt grundade skadestånd.

Enligt *artikel 2* ska medlemsstaterna underrätta rådets generalsekretariat om vilken eller vilka myndigheter som är behöriga, när medlemsstaten är utfärdande respektive verkställande stat.

Tillämpningsområdet och kravet på dubbel straffbarhet

Rambeslutet gäller för alla bötesstraff oavsett vilket brott personen i fråga har dömts för. Rambeslutet omfattar således även bötesstraff för trafikbrott (*skäl 4*).

I fråga om dubbel straffbarhet har rambeslutet konstruerats på samma sätt som bl.a. rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och rambeslutet om verkställighet i Europeiska unionen av beslut om frysning av egendom eller bevismaterial (rambeslutet om verkställighet av frysningsbeslut). Krav på dubbel straffbarhet får således inte ställas upp om den utfärdande staten anser att brottet motsvarar något av de brott som räknas upp i en särskild lista. Den är intagen i *artikel 5*.

Vid utformningen av uppräkningslistan av brott, för vilka dubbel straffbarhet inte får krävas, utgick man från de två tidigare nämnda rambesluten och lade till vissa brottstyper för vilka bötesstraff ofta används. De brott som är unika för rambeslutet om verkställighet av bötesstraff är överträdelse av vägtrafikförfattningar, smuggling av varor, brott mot immaterialrättsliga författningar, våld och hot mot personer samt stöld. Dessutom omfattas sådana brott som enligt en stats nationella lagstiftning har införts för att genomföra rättsakter som har antagits enligt EG-fördraget eller avdelning VI i EU-fördraget. Uppräkningslistan av brott kan utvidgas eller förändras efter beslut i rådet. För brott som inte finns med i uppräkningslistan får den verkställande staten kräva dubbel straffbarhet.

Vägransgrunder

I *artikel 7* regleras de vägransgrunder som en stat får åberopa för att inte verkställa ett bötesstraff.

Några av vägransgrunderna knyter an till innehållet i det intyg som ska bifogas bötesbeslutet. Verkställighet får alltid vägras om det intyg som ska skickas med bötesbeslutet saknas, är ofullständigt eller uppenbarligen inte motsvarar innehållet i bötesbeslutet (*punkten 1*).

Vidare får verkställighet vägras om den person som beslutet avser har dömts för samma gärning i den verkställande staten eller i en tredje stat och beslutet har verkställts där. Denna vägransgrund är ett uttryck för principen om *ne bis in idem*, dvs. att ingen ska dömas två gånger för samma sak (*punkten 2 a*). Den verkställande staten får också vägra verkställighet om bötesstraffet hänför sig till en gärning som inte motsvaras av ett brott där, dvs. att dubbel straffbarhet krävs, under förutsättning att

gärningen inte ingår bland de brott som räknas upp i artikel 5.1 (*punkten 2 b*). Vidare får verkställighet av ett bötesbeslut vägras om verkställigheten är preskriberad enligt den verkställande statens lagstiftning och beslutet avser en gärning som omfattas av den verkställande statens jurisdiktion (*punkten 2 c*). Om bötesbeslutet avser en gärning som begåtts utanför den utfärdande statens territorium, och det inte är möjligt att väcka åtal för brottet i fråga i den verkställande staten, kan den verkställande staten också vägra att verkställa beslutet (*punkten 2 d*). Enligt samma bestämmelse får den verkställande staten vägra att verkställa beslutet om gärningen helt eller delvis begåtts i den staten. Dessutom får verkställighet vägras om det enligt den verkställande statens lagstiftning finns regler om immunitet som gör det omöjligt att verkställa bötesstraffet (*punkten 2 e*) eller om den dömda personen inte är straffmyndig enligt den verkställande statens lagstiftning (*punkten 2 f*). Verkställighet får även vägras om intyget inte anger att den dömda personen, när ett skriftligt förfarande har använts, har underrättats om sin rätt att överklaga och tidsfristerna för detta. Detsamma gäller när beslutet har fattats i den berörda personens utemål och det inte av intyget framgår att personen i fråga har underrättats om förfarandet eller har meddelat att han eller hon inte bestrider saken (*punkten 2 g*). Slutligen får verkställighet vägras i fråga om bötesstraff där det utdömda straffet är lägre än 70 euro eller motsvarande belopp (*punkten 2 h*).

För vissa av vägransgrunderna föreskrivs obligatoriskt samråd mellan de berörda myndigheterna innan beslut att vägra erkänna och verkställa bötesstraffet fattas (*punkten 3*).

Artikel 7 är emellertid inte helt uttömmande i fråga om möjligheterna att vägra verkställighet. Det framgår av *artikel 3* att rambeslutet inte påverkar skyldigheten att respektera de grundläggande rättigheterna och de grundläggande rättsliga principerna i artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet härmed anges i *artikel 20.3* att en medlemsstat får vägra att erkänna och verkställa ett bötesstraff, om intyget ger vid handen att dessa grundläggande rättigheter och rättsliga principer kan ha kränkts. Vidare framgår av *skäl 6* att rambeslutet inte hindrar medlemsstaterna från att tillämpa sina konstitutionella bestämmelser om prövning i laga ordning samt om förenings-, yttrande- och tryckfrihet. Kommissionen har uttalat att en medlemsstat endast bör kunna tillämpa sådana principer som inte är gemensamma, på den egna statens förfarande. Sverige har, tillsammans med Irland, uttalat att man anser att undantaget för konstitutionella bestämmelser även ska gälla vid verkställighet av ett utländskt bötesstraff. *Skäl 5* klargör rätten att vägra verkställa ett bötesstraff, om det finns skäl att tro att detta har tillkommit för att straffa en person på grund av personens kön, ras, religion, etniska ursprung, nationalitet, språk, politiska uppfattning eller sexuella läggning, eller om personens ställning kan skadas av något av dessa skäl.

Regler om förfarandet

I *artikel 4* föreskrivs att bötesbeslutet, tillsammans med ett särskilt upprättat intyg (i vilket vissa obligatoriska uppgifter ska anges), ska översändas direkt till den behöriga myndigheten i den medlemsstat där

personen, som beslutet avser har egendom eller inkomst, normalt är bosatt eller, i fråga om juridiska personer, har sitt säte. Om det är nödvändigt att översätta beslutet om bötesstraff kan verkställigheten skjutas upp under den tid som det tar att genomföra översättningen (*artikel 16.2*). Intyget ska emellertid alltid vara översatt till den verkställande statens officiella språk eller till ett språk som den staten har förklarat sig godta (*artikel 16.1*).

En behörig myndighet ska enligt *artikel 6* erkänna bötesbeslutet, dvs. godta detta utan ytterligare formaliteter, och sedan skyndsamt vidta nödvändiga åtgärder för att bötesbeslutet ska kunna verkställas. Om den myndighet som tar emot framställningen inte är behörig att pröva saken, ska myndigheten enligt *artikel 4.6* på eget initiativ överlämna beslutet om bötesstraff och intyget till behörig myndighet.

Verkställigheten ska, enligt *artikel 9.1*, äga rum på samma sätt som ett nationellt bötesstraff enligt den verkställande statens regler. Det innebär att myndigheterna i den verkställande staten har exklusiv behörighet att besluta om förfarandet och alla andra åtgärder som har samband med verkställigheten. Detta inkluderar även skäl för att avbryta verkställigheten. Om den verkställande staten inte erkänner principen om straffansvar för juridiska personer ska verkställighet mot en juridisk person ändå ske enligt den verkställande statens verkställighetsregler (*artikel 9.3*).

Av *artikel 4.4* framgår att verkställighet endast får sökas i en medlemsstat i taget. Följden av att översända ett bötesbeslut till en annan medlemsstat framgår av *artikel 15*. Vid översändandet avhänder sig den utfärdande staten den fortsatta verkställigheten av bötesstraffet. Om verkställigheten ställs in i den verkställande staten, eller om bötesstraffet inte har kunnat verkställas helt eller delvis, återgår som huvudregel verkställigheten till den utfärdande staten.

Kan den dömda personen bevisa att han eller hon helt eller delvis har betalat bötesstraffet ska de berörda myndigheterna samråda med varandra enligt *artikel 9.2*. Varje del av bötesstraffet som har drivits in ska dras av från det belopp som återstår att driva in i den verkställande staten. Den utfärdande staten är enligt *artikel 15.3* skyldig att underrätta den verkställande staten om den bötfällde frivilligt betalat in hela eller delar av bötesbeloppet efter det att verkställighet begärts i den andra staten.

I *artikel 8* finns två regler för omräkning av bötesstraffets storlek. Om bötesstraffet endast hänför sig till en gärning som inte har begåtts inom den utfärdande statens territorium, får den verkställande staten – om den staten har jurisdiktion över gärningen – minska bötesbeloppet till det högsta belopp som skulle ha gällt för gärningen i den verkställande staten. Den verkställande staten får också, vid behov, räkna om bötesbeloppet till den egna valutan. Då ska den växelkurs användas som gällde vid tidpunkten när bötesstraffet meddelades.

Om bötesstraffet inte kan verkställas, får den verkställande staten enligt *artikel 10* förvandla bötesstraffet till ett annat straff, inklusive en frihetsberövande påföljd, om denna möjlighet finns i den verkställande statens lagstiftning och den utfärdande staten i intyget har gett sitt godkännande till detta. Straffet bestäms enligt den verkställande statens lagstiftning, men det får inte överskrida det högsta straff som den utfärdande staten har angett i intyget.

Enligt *artikel 11* får amnesti och nåd beviljas av både den utfärdande och den verkställande staten. Omprövning av bötesbeslutet får dock bara äga rum i den utfärdande staten.

Den utfärdande staten ska enligt *artikel 12* genast informera den verkställande staten om bötesbeslutet inte längre är verkställbart eller om verkställigheten av annat skäl dras tillbaka. Den verkställande staten ska då genast avbryta verkställigheten.

Den verkställande staten ska, enligt *artikel 14*, informera den utfärdande staten så snart bötesbeslutet har verkställts. Detsamma gäller om den verkställande staten har utnyttjat några av de vägransgrunder som anges i rambeslutet eller om bötesbeslutet av andra skäl inte har kunnat verkställas samt om den verkställande staten i så fall har tillämpat alternativt straff.

Det belopp som drivs in vid verkställigheten tillfaller enligt *artikel 13* den verkställande staten, om inte de berörda staterna kommer överens om någon annan fördelning av beloppet. Medlemsstaterna får enligt *artikel 17* inte begära ersättning av varandra för de kostnader som uppstår i samband med verkställigheten av ett bötesstraff.

Övriga frågor

Enligt *artikel 18* ska rambeslutet inte påverka tillämpningen av andra bilaterala och multilaterala avtal eller överenskommelser som gäller mellan medlemsstaterna i den mån de ytterligare förenklar och underlättar förfarandet vid indrivning av bötesstraff.

Medlemsstaterna får, under en tid av högst fem år från ikraftträdandet av rambeslutet, begränsa tillämpningen av detta till att gälla endast bötesbeslut som har meddelats av domstol (*artikel 20.2*). Såvitt känt har ingen medlemsstat utnyttjat denna möjlighet. Under samma tid får en medlemsstat begränsa ett bötesbeslut som gäller mot en juridisk person till att endast avse sådana brott för vilka en EU-rättsakt föreskriver ansvar för juridiska personer. En medlemsstat som vill utnyttja dessa begränsningar ska lämna en förklaring om detta i samband med att rambeslutet antas. Denna möjlighet har Portugal och Österrike utnyttjat. Varje medlemsstat får tillämpa motsvarande begränsningar gentemot den medlemsstat som har lämnat en sådan förklaring. Begränsningarna upphör fem år efter ikraftträdandet och kan inte förlängas. Rambeslutet trädde enligt *artikel 21* i kraft den 22 mars 2005.

En medlemsstat som vägrat verkställighet på grund av att de grundläggande rättsliga principerna i artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen har kränkts ska enligt *artikel 20.3* underrätta rådet och kommissionen om detta.

Om en medlemsstat upplever upprepade svårigheter eller passivitet vid sina kontakter med en annan medlemsstat vid tillämpning av rambeslutet får den förstnämnda staten enligt *artikel 20.7* underrätta rådet om att en utvärdering bör göras av rambeslutets genomförande i den andra staten. Detta gäller endast under förutsättning att svårigheterna inte har kunnat lösas genom samråd mellan de berörda staterna.

Enligt *artikel 20.1* ska staterna ha vidtagit nödvändiga åtgärder för att genomföra rambeslutet senast den 22 mars 2007.

5.1 Lagstiftningen om böter, företagsbot och andra ersättningar som omfattas av rambeslutet

5.1.1 Böter

Reglerna om böter finns i 25 kap. brottsbalken. Enligt 1 § ska böter dömas ut i form av dagsböter, penningböter eller normerade böter. Dagsböter och penningböter kan dömas ut som påföljd för såväl brott enligt brottsbalken som brott inom specialstraffrätten. Dagsböter anses vara en strängare påföljd än penningböter. Normerade böter förekommer undantagsvis i specialstraffrätten.

Böter kan förekomma som enda påföljd för mindre allvarliga brott eller tillsammans med vissa andra påföljder: villkorlig dom (27 kap. 2 § brottsbalken), skyddstillsyn (28 kap. 2 § brottsbalken), rättspsykiatrisk vård (31 kap. 3 § brottsbalken) och ungdomsvård (32 kap. 3 § brottsbalken). Dessa påföljder kan kombineras med högst 200 dagsböter, oavsett om böter är föreskrivet för brottet eller inte.

Enligt 25 kap. 2 § brottsbalken är det minsta antalet dagsböter som kan dömas ut för ett brott 30 och det högsta antalet 150. Dagsbotsbeloppets storlek, som ska anpassas till den dömdes ekonomiska förhållanden, är lägst 50 kronor och högst 1 000 kronor. I kronor räknat är alltså det lägsta dagsbotsstraff som kan komma i fråga 1 500 kronor och det högsta 150 000 kronor. Det finns möjlighet att i vissa fall jämka dagsbotens belopp. Minsta bötesbelopp som får dömas ut vid jämkning är 750 kronor. Om dagsböter används som gemensamt straff för flera brott på vilka böter kan följa, är enligt 6 § det högsta tillåtna antalet dagsböter 200.

Penningböter ska enligt 3 § bestämmas till lägst 200 kronor och högst 4 000 kronor. Om penningböter utgör gemensamt straff för flera brott är det högsta beloppet 10 000 kronor enligt 6 § andra stycket.

Normerade böter är böter som enligt vad som är föreskrivet för brottet i fråga bestäms efter en särskild beräkningsgrund.

Böter tillfaller enligt 7 § staten. Ådömda böter bortfaller som huvudregel fem år efter att domen vunnit laga kraft (35 kap. 7 § brottsbalken).

5.1.2 Företagsbot

Företagsbot är en särskild straffrättslig sanktion som har till syfte att komplettera det individuella straffansvaret vid brott i näringsverksamhet. Företagsbot utgör särskild rättsverkan av brott och regleras i 36 kap. brottsbalken. På yrkande av åklagare får enligt 7 § näringsidkare åläggas företagsbot för brott för vilket är föreskrivet strängare straff än penningböter och som har begåtts i utövningen av näringsverksamheten om i vart fall en av två förutsättningar är uppfyllda. Den ena är att näringsidkaren inte har gjort vad som skäligen kunnat krävas för att förebygga brottsligheten. Den andra förutsättningen är att brottet har

begåtts av en person i ledande ställning grundad på befogenhet att företräda näringsidkaren eller att fatta beslut på näringsidkarens vägnar, eller en person som annars haft ett särskilt ansvar för tillsyn eller kontroll i verksamheten. Om brottsligheten har varit riktad mot näringsidkaren, får emellertid företagsbot inte åläggas.

Företagsbot ska i princip ersätta det individuella straffansvaret vid oaktsamma brott i näringsverksamhet, om det inte är nödvändigt från allmän synpunkt att åtal väcks mot den som har begått överträdelsen och brottet inte kan antas föranleda annan påföljd än böter. Av dessa skälet har en särskild åtalsprövningsregel införts (10 a §).

Företagsbot fastställs till lägst 5 000 kronor och högst tio miljoner kronor (8 §). När boten bestäms, ska särskild hänsyn tas till den skada eller fara brottsligheten inneburit samt dess omfattning och förhållande till näringsverksamheten (9 §). Företagsbot kan under vissa omständigheter efterges eller sättas lägre än vad som annars skulle vara fallet (10 §). Företagsbot får även föreläggas genom strafföreläggande, men en bot får i så fall uppgå till högst 500 000 kronor. Ett beslut om företagsbot förfaller om det inte har verkställts inom tio år från det att beslutet vann laga kraft (15 §).

5.1.3 Rättegångskostnader

I 31 kap. rättegångsbalken finns bestämmelser om rättegångskostnader i brottmål. Beivrandet av brott orsakar staten stora kostnader både under förundersökningen och under rättegången. Kostnaderna för förundersökning belastar alltid staten, medan den som döms för brott kan bli skyldig att återbetala vissa kostnader för rättegången (1 §). Ersättningsskyldigheten avser endast statens kostnader för offentlig försvarare, hämtning, blodprovstagning och blodundersökning. Återbetalningsskyldigheten är begränsad även i andra avseenden. Den omfattar t.ex. inte kostnader som inte skäligen varit motiverade för utredningen. Återbetalningsskyldigheten är vidare knuten till den rättshjälpsavgift som den dömda personen skulle ha fått betala vid rättshjälp enligt rättshjälpslagen (1996:1619). Understiger kostnaden en viss gräns, för närvarande 250 kronor, ska någon ersättningsskyldighet inte fastställas (se 31 kap. 1 § femte stycket rättegångsbalken och 6 § förordningen (1997:406) om offentlig försvarare m.m.). När rätten avgör brottmålet meddelar den samtidigt beslut angående rättegångskostnaden (31 kap. 9 § andra stycket rättegångsbalken).

Enligt 48 kap. 2 § tredje stycket rättegångsbalken får kostnad för blodprovstagning och blodundersökning föreläggas den misstänkte i ett strafföreläggande.

Av 8 § lagen (1988:609) om målsägandebiträde framgår att bestämmelserna i 31 kap. rättegångsbalken om skyldighet att till staten återbetala kostnader för försvarare även gäller för kostnader för målsägandebiträde. Detsamma gäller för kostnader för särskilda företrädare enligt 12 § lagen (1999:997) om särskilda företrädare för barn.

För att stärka brottsoffrens ställning inrättades genom lagen (1994:419) om brottsofferfond en särskild fond, vars pengar ska användas till verksamhet som gagnar brottsoffer. Fonden finansieras huvudsakligen genom avgifter som tas ut av dem som döms för brott där fängelse ingår i straffskalan. Avgiften är inte en påföljd utan räknas som särskild rättsverkan av brott. Beslut om att ta ut avgiften meddelas av rätten i en brottmålsdom eller av åklagaren i ett strafföreläggande. Avgiften är för närvarande 500 kr. I likhet med vad som gäller för böter preskriberas avgiften som huvudregel fem år efter att avgörandet vunnit laga kraft.

5.2 Beslut om bötesstraff

En domstol kan besluta om bötesstraff dels som påföljd för brott av mindre allvarligt slag där böter ingår i straffskalan, dels i kombination med andra påföljder.

En mycket stor del av det totala antalet lagföringar där straffet är böter sker genom något av de två förenklade förfarandena, strafföreläggande och föreläggande av ordningsbot.

5.2.1 Strafföreläggande

Reglerna om strafföreläggande finns i 48 kap. rättegångsbalken. I stället för att väcka åtal för ett brott, där böter ingår i straffskalan, kan åklagaren utfärda ett skriftligt föreläggande som innehåller ett bötesstraff, som den misstänkte får möjlighet att godkänna (2 §). Om brottet är förenat med förverkande, annan särskild rättsverkan eller om det för brottet ska betalas en avgift till brottsofferfonden ska föreläggandet omfatta också detta. Detsamma gäller kostnad för blodprovstagning och blodundersökning som avser den misstänkte och som har gjorts för att utreda brottet. Ett strafföreläggande får även omfatta betalningsskyldighet som avser ett enskilt anspråk (5 a §).

Ett strafföreläggande ska enligt 9 och 10 §§ godkännas skriftligen. Om föreläggandet endast avser böter, eller böter och särskild rättsverkan som innebär betalningsskyldighet, kan det även godkännas genom att hela beloppet betalas (11 §). Ett strafföreläggande som innehåller ett enskilt anspråk kan således endast godkännas skriftligen. Har ett strafföreläggande godkänts gäller det som en lagakraftvunnen dom (3 §).

5.2.2 Föreläggande av ordningsbot

Reglerna om ordningsbot finns också i 48 kap. rättegångsbalken. Föreläggande av ordningsbot får utfärdas beträffande brott för vilket det inte är föreskrivet annat straff än penningböter och ordningsbot har bestämts i särskild ordning (13 §). Riksåklagaren väljer, i samråd med Rikspolisstyrelsen, ut de brott för vilka ordningsbot ska bestämmas. Riksåklagaren bestämmer sedan genom föreskrifter ordningsbotens belopp för olika brott (14 §). Föreskrifterna är bindande.

Förutsättningarna för att utfärda ordningsbot är betydligt snävare än för att utfärda strafföreläggande. Det är t.ex. inte tillåtet att utfärda ordningsbot om gärningsmannen förnekar gärningen eller om det finns enskilt anspråk.

Föreläggande av ordningsbot utfärdas skriftligen av en polisman. Ett föreläggande får även utfärdas av åklagare, tulltjänsteman och kustbevakningstjänsteman under vissa förutsättningar, se 48 kap. 20 § rättegångsbalken och 2 § ordningsbotskungörelsen (1968:199). Den misstänkte ges tillfälle att omedelbart skriftligen godkänna föreläggandet. Även ett godkänt föreläggande av ordningsbot gäller som en laga-kraftvunnen dom.

5.3 Verkställighet av bötesstraff

5.3.1 Verkställighet enligt bötesverkställighetslagen

De grundläggande bestämmelserna om uppbörd och indrivning av böter finns i bötesverkställighetslagen (1979:189) och i bötesverkställighetsförordningen (1979:197). Bötesstraff verkställs antingen genom uppbörd eller genom indrivning. Detsamma gäller sådan särskild rättsverkan av brott som innefattar betalningsskyldighet, t.ex. företagsbot och avgift till brottsofferfond.

Uppbörd sker genom att den bötfällda betalar frivilligt. Som uppbörd räknas också att deponerade böter tas i anspråk (se närmare om detta i avsnitt 5.3.2). Uppbörd äger rum så snart en dom, ett strafföreläggande eller ett föreläggande av ordningsbot har meddelats. Däremot får indrivning inte ske förrän domen har vunnit laga kraft eller föreläggandet har godkänts. Den misstänkte får dock betala förskott på böter som kan komma att påföras honom eller henne.

Rikspolisstyrelsen är enligt 3 § bötesverkställighetsförordningen central uppbördsmyndighet och har hand om uppbördsförfarandet. Domstolarna medverkar genom att de upplyser den bötfällda personen om möjligheten till frivillig betalning och förser honom eller henne med inbetalningskort.

Betalar inte den bötfällda frivilligt sker indrivning. Bestämmelserna om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. (indrivningslagen). Indrivningen handhas av Kronofogdemyndigheten. Indrivningslagen omfattar alla slags fordringar som handläggs i allmänna mål hos Kronofogdemyndigheten, se 1 § indrivningslagen, 1 kap. 6 § andra stycket utskökningsbalken och 1 kap. 2 § utskökningsförordningen (1981:981). Vid indrivningen gäller huvuddelen av utskökningsbalkens regler om förfarandet vid verkställigheten, bl.a. reglerna om vilken egendom som kan tas i anspråk till täckande av skulden och om möjligheterna att överklaga Kronofogdemyndighetens beslut.

Innan ett bötesstraff lämnas för indrivning ska enligt 3 § indrivningsförordningen (1993:1229) den dömda personen uppmanas att betala. Indrivning begärs senast två månader efter det att beloppet skulle ha betalats. Rikspolisstyrelsen ansöker i sin egenskap av uppbördsmyndighet om indrivning av bötesstraff. Ansökan görs enligt 5 §

indrivningsförfordningen hos Kronofogdemyndigheten. Indrivningen inleds med att Kronofogdemyndigheten enligt bestämmelserna i 4 kap. 12 § utsökningsbalken underrättar gäldenären om målet. Finns det särskilda skäl att inte lämna en sådan underrättelse, t.ex. om det finns risk för att personen försvårar indrivningen genom att gömma undan egendom, behöver emellertid någon underrättelse inte lämnas.

I 6 § indrivningslagen åläggs Kronofogdemyndigheten att, som ett komplement till den i utsökningsbalken föreskrivna tillgångsundersökningen, göra en utredning om den betalningsskyldiges ekonomiska förhållanden för att kunna bestämma vilka indrivningsåtgärder som ska vidtas (s.k. gäldenärsutredning). Kronofogdemyndigheten får enligt 7 § indrivningslagen bevilja uppskov med betalningen, bl.a. om det är nödvändigt med hänsyn till gäldenärens personliga förhållanden såsom vid sjukdom eller arbetslöshet. Ett uppskov kan också förenas med villkor om avbetalning av skulden. Uppskov ska ses som ett undantag från huvudprincipen att betalning ska göras genast och innebär att indrivningen avbryts under den tid som uppskovet gäller.

Tidigare hade Kronofogdemyndigheten även möjlighet att ansöka om att en gäldenär skulle försätts i konkurs samt om likvidation och företagsrekonstruktion. Denna uppgift ankommer numera på Skatteverket enligt 6 § lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter. Det är också Skatteverket som genomför den utredning om gäldenärens ekonomiska förhållanden som behövs för att lämpliga åtgärder enligt lagen ska kunna vidtas (2 §).

Om ytterligare indrivningsåtgärder framstår som utsiktslösa, eller inte är försvarliga med hänsyn till kostnaderna, och indrivning inte heller krävs från allmän synpunkt, får Kronofogdemyndigheten avbryta indrivningen. Kronofogdemyndigheten får även avbryta indrivningen om Skatteverket överväger att vidta eller har vidtagit åtgärder enligt lagen om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter (18 § indrivningslagen).

I 12 och 13 §§ bötesverkställighetslagen öppnas en möjlighet att lägga ned verkställigheten, om särskilda skäl föranleder det. För ett sådant beslut, som fattas av Kronofogdemyndigheten, krävs att indrivningen skulle vara till synnerligt men för den dömda eller för någon som är beroende av denne för sin försörjning. Som exempel anges långvarig sjukdom av allvarigare slag eller fysiskt handikapp som försvårar personens inkomstmöjligheter och existens i övrigt. Det krävs också att det inte är nödvändigt från allmän synpunkt att indrivningen fortgår, och eftergift bör inte göras för någorlunda betydande belopp.

Böter som inte har kunnat drivas in ska enligt 15 § bötesverkställighetslagen på talan av åklagare förvandlas till fängelse lägst 14 dagar och högst tre månader, om det är uppenbart att den bötfällda personen av tredska har underlåtit att betala böterna eller om förvandling annars av särskilda skäl är nödvändig från allmän synpunkt.

5.3.2 Deposition av böter

Ett annat praktiskt förfarande som syftar till att säkra betalning av böter och som används i allt större utsträckning är deposition av böter, dvs.

frivillig förskottsbetalning från den misstänkte. Enligt 2 § andra stycket bötesverkställighetslagen får den misstänkte, trots att dom, strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot inte har meddelats, betala förskott på böter som kan komma att åläggas honom.

Förfarandet med deposition av böter används framför allt vid enklare brott där böterna åläggs genom ordningsbot eller strafföreläggande och där gärningsmannen är från en annan stat som vistas tillfälligt i Sverige. Som exempel på sådana brott kan nämnas trafikförseelser och ringa smuglingsbrott.

Förskottsbetalning görs till en polismyndighet, eller till Tullverket eller Kustbevakningen i mål som hanteras av respektive myndighet (2 § bötesverkställighetsförordningen). Uppbörd äger sedan rum genom att förskottsbeloppet tas i anspråk (4 § bötesverkställighetslagen).

I de fall där betalningen avser böter i form av ordningsbot som ålagts någon som uppehåller sig tillfälligt i landet får en tjänsteman inom polisväsendet, en tulltjänsteman eller en kustbevakningstjänsteman ta emot betalningen (3 § femte stycket bötesverkställighetsförordningen).

5.4 Internationellt rättsligt samarbete i fråga om verkställighet av bötespåföljd

5.4.1 Verkställighet inom Norden

Inom Norden finns en enhetlig nordisk lagstiftning om verkställighet av domar och beslut i brottmål i ett annat nordiskt land än domslandet. Ett bötesstraff eller beslut om ersättning för rättegångskostnader som har meddelats i ett annat nordiskt land kan därför, enligt 1 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. (nordiska verkställighetslagen), verkställas i Sverige på begäran av en myndighet i det andra landet. Enligt 3 § kan på motsvarande sätt en dom som har meddelats i Sverige verkställas i ett annat nordiskt land. Med dom likställs enligt 34 § strafföreläggande och föreläggande av ordningsbot. Nordiska verkställighetslagen omfattar däremot inte verkställighet av avgift till brottsofferfonden eller av företagsbot.

Av 4 a § förordningen (1963:194) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. (nordiska verkställighetsförordningen) framgår att en svensk ansökan om verkställighet i ett annat land ska göras av Kronofogdemyndigheten. Myndigheten är också mottagare av framställningar om verkställighet i Sverige. Om Kronofogdemyndigheten bifaller en ansökan om verkställighet här i landet överlämnas målet för verkställighet till den enhet inom myndigheten som har ansvar för den ort där den betalningsskyldige eller dennes egendom finns.

En framställning om verkställighet får, enligt 24 § andra stycket nordiska verkställighetslagen, inte bifallas om domen inte är verkställbar i den stat där den har meddelats. Detta innebär att domen ska ha vunnit laga kraft. En framställning ska normalt bifallas, om det inte finns särskilda hinder.

Verkställigheten ska enligt 2 § äga rum enligt svensk lagstiftning. Det innebär bl.a. att bötesverkställighetslagen ska tillämpas. Bötesbeloppet i utländsk valuta ska räknas om till svenska kronor efter köpkursen dagen före den dag då framställningen om verkställighet bifölls (6 § nordiska verkställighetsförordningen). Redovisningen av inbetalda medel görs direkt från Kronofogdemyndigheten till den sökande myndigheten i det andra nordiska landet. Verkställighetskostnader och kostnader i övrigt som inte blir täckta genom verkställighetsåtgärderna ska enligt 35 § nordiska verkställighetslagen stanna på svenska staten.

Det är inte möjligt att förvandla böter som har utdömts i ett annat nordiskt land (2 § nordiska verkställighetslagen). Däremot kan ett förvandlingsstraff som har utdömts i ett annat nordiskt land som ersättning för ett bötesstraff avtjänas i Sverige (5 §). I övriga nordiska länder kan ett förvandlingsstraff och ett bötesstraff utdömas samtidigt. Begäran om verkställighet kan därför ibland i första hand avse indrivning av bötesbeloppet och i andra hand en begäran om att förvandlingsstraffet ska verkställas. Om Kronofogdemyndigheten inte kan driva in fordringen överlämnas ärendet till Kriminalvården för prövning av frågan om verkställighet av förvandlingsstraffet (7 § nordiska verkställighetsförordningen).

Frågor angående preskription prövas enligt 31 § nordiska verkställighetslagen alltid enligt domslandets lagstiftning. I framställningen ska därför den tidpunkt anges när verkställighet senast måste äga rum (2 § 4 punkten nordiska verkställighetsförordningen).

Både domslandet och verkställighetslandet har rätt att bevilja nåd avseende ett överfört bötesstraff. Ett svenskt beslut om nåd kan endast gälla verkställigheten i Sverige (31 § andra stycket nordiska verkställighetslagen). Ett sådant beslut hindrar inte fortsatt verkställighet i domslandet eller i ett annat land. Motsvarande gäller om nåd har beviljats i ett annat nordiskt land beträffande ett svenskt bötesstraff.

Det nordiska systemet anses vara lätt att tillämpa och används därför i relativt stor utsträckning. Eftersom det indrivna bötesbeloppet överförs till den sökande myndigheten tillfaller det som drivs in från svenska bötesstraff den svenska staten.

5.4.2 Verkställighet utanför Norden

Verkställighet i Sverige av ett utländskt bötesstraff

I Sverige kan ett utländskt bötesstraff verkställas med stöd av 1970 års europeiska konvention om brottmålsdoms internationella rättsverkningar (brottmålsdomskonventionen). Reglerna finns i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (internationella verkställighetslagen). I förhållande till Danmark och Norge, som tillträtt konventionen, tillämpas i stället den nordiska verkställighetslagen.

I 5 § internationella verkställighetslagen behandlas absoluta hinder mot verkställighet och i 6 § fakultativa hinder. Till de absoluta hindren hör bl.a. att kravet på dubbel straffbarhet inte är uppfyllt och att verkställigheten skulle vara oförenlig med grundläggande principer för svensk rätts-

ordning (*ordre public*), strida mot Sverige internationella förpliktelser eller vara oförenlig med principen om att man inte ska dömas två gånger för samma sak (*ne bis in idem*). I uppräkningsen av omständigheter som utgör fakultativa hinder nämns bl.a. att domen har föränletts eller påverkats av den dömda personens ras, religion, nationalitet eller politiska åsikt, att förundersökning har inletts i Sverige rörande samma gärning eller att mål om ansvar för gärningen har anhängiggjorts eller att strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot har utfärdats beträffande samma gärning. Verkställighet får också vägras om domen avser ett brott som har begåtts utanför den dömande statens område eller om den dömda personen vid tiden för brottet inte var straffmyndig enligt svensk rätt eller om påföljden är preskriberad enligt svenska regler.

En framställning om verkställighet görs hos Justitiedepartementet (8 §). Om regeringen inte avslår framställningen ska den lämnas över till riksåklagaren för vidare handläggning. Denne ansöker hos Stockholms tingsrätt om prövning av framställningen. Enligt 23 § förordningen (1977:178) med vissa bestämmelser om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (internationella verkställighetsförordningen) kan riksåklagaren delegera uppgiften till annan allmän åklagare. Handläggningen sker enligt reglerna i rättegångsbalken om rättegången i brottmål. Det innebär bl.a. att de allmänna reglerna om rättegången och de särskilda reglerna om överklagande och om instansordningen blir tillämpliga. Vid förhandlingen ska den dömde höras personligen om han begär det. Om tingsrätten anser att det inte finns några hinder mot verkställighet här, ska domstolen bestämma ny påföljd enligt vad som i den svenska lagstiftningen är föreskrivet om motsvarande brott. Däremot får frågan om den dömda personen är skyldig till brottet inte prövas på nytt. Domstolen är således bunden av bedömningen i skuldfrågan. Vid utländska bötesstraff ska bötesbeloppet omvandlas till svenska kronor, med iakttagande av att vissa i 12 § internationella verkställighetslagen angivna maximibelopp inte överskrids.

I stället för att ansöka om att tingsrätten fastställer ny påföljd, kan riksåklagaren själv pröva framställningen om verkställighet av bötesstraffet och utfärda ett strafföreläggande för det brott som påföljden avser. Överstiger de utdömda böterna vissa i 16 § angivna belopp, får strafföreläggande inte utfärdas.

Svenska regler om verkställighet av bötesstraff ska tillämpas vid verkställigheten av ett utländskt sådant straff (24 §). Verkställigheten ska upphöra om domslandet meddelar att vissa beslut fattats eller åtgärder vidtagits beträffande bötesstraffet. Detta gäller bl.a. om den dömde beviljas nåd eller amnesti i den dömande staten, eller om den dömande staten har tagit upp bötesbeslutet till ny prövning. Detsamma gäller om den dömande staten har meddelat något annat beslut som medför att bötesstraffet inte längre får verkställas. Om den dömde har betalat böterna i domslandet innan framställningen om verkställighet delgavs honom ska verkställighet inte äga rum. Även beslut om anstånd eller avbetalning i domslandet ska beaktas vid verkställigheten i Sverige.

Böter som har bestämts enligt internationella verkställighetslagen får inte förvandlas till någon annan påföljd (36 §). De böter som drivs in tillfaller normalt svenska staten.

I 26 § internationella verkställighetslagen finns det allmänna bestämmelser om verkställighet av straff utomlands. Där regleras bl.a. verkställighet av böter enligt brottmålsdomskonventionen. De närmare reglerna om vad en framställning om verkställighet utomlands ska innehålla finns i 9 och 10 §§ internationella verkställighetsförordningen. En fråga om verkställighet prövas enligt 12 § av Kronofogdemyndigheten. Myndighetens beslut kan överklagas till regeringen. Om det kan antas att det finns hinder mot verkställighet i den andra staten får någon framställning inte göras.

Kronofogdemyndigheten prövar således om det ska göras en framställning om verkställighet av bötesstraffet utomlands. Det spelar ingen roll om bötesstraffet har bestämts genom dom eller genom ett strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot. Frågan om verkställighet av böter ska äga rum utomlands har i praxis ansetts kunna bedömas enbart utifrån effektivitetssynpunkt. Endast om verkliga försök att verkställa bötesstraffet i Sverige har misslyckats, eller det finns grundad anledning att anta att ett sådant försök inte skulle bli framgångsrikt, och det samtidigt kan antas att verkställigheten kan äga rum i en främmande stat där den dömda personen uppehåller sig eller har tillgångar, bör en framställning om verkställighet i den staten göras.

Om Kronofogdemyndigheten finner att förutsättningarna för verkställighet enligt internationella verkställighetslagen är uppfyllda ska ansökan, tillsammans med myndighetens beslut, bötesbeslutet och övriga handlingar i ärendet överlämnas till Justitiedepartementet för vidarebefordran till behörig myndighet i den främmande staten.

Medel som drivs in när ett svenskt bötesstraff verkställs utomlands tillfaller den utländska staten, om inte staterna kommer överens om en annan fördelning.

6 En ny lag om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen

Regeringens förslag: En lag om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen ska införas. Lagen ska innehålla de bestämmelser som krävs för genomförandet av rambeslutet om verkställighet av bötesstraff när Sverige är såväl utfärdande som verkställande stat.

Promemorians förslag om att införa en lag för erkännande och verkställighet av bötesstraff och formerna för denna överensstämmar i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslogs emellertid även att den nya lagen skulle innehålla bestämmelser för genomförande av rambeslutet om verkställighet av beslut om förverkande.

Remissinstanserna har tillstyrkt promemorians förslag eller lämnat det utan invändningar. *Svea hovrätt* konstaterar dock att reglerna om erkännande och verkställighet av utländska beslut och domar börjar bli

svåröverskådliga och anser det välbehövligt att reglerna i framtiden görs mer enhetliga.

Skälen för regeringens förslag: Det finns två lagar som reglerar internationell verkställighet av bötesstraff, nämligen den internationella verkställighetslagen och den nordiska verkställighetslagen. I avsnitt 5.4 redovisas närmare innehållet i lagarna, i de delar som är relevanta för detta lagstiftningsärende.

Enligt artikel 18 i rambeslutet om verkställighet av bötesstraff påverkar rambeslutet inte tillämpningen av andra bilaterala eller multilaterala överenskommelser mellan medlemsstaterna, i den mån dessa bidrar till att ytterligare förenkla och underlätta förfarandena för indrivning av bötesstraff. Den nordiska verkställighetslagen omfattas enligt regeringens mening av denna bestämmelse vilket innebär att samarbetet som sker inom Norden när det gäller verkställighet av bötesstraff även fortsättningsvis kan hanteras inom ramen för den nordiska regleringen eftersom regeringens bedömning är att detta samarbete utgör en förenkling av verkställighet av bötesstraff i jämförelse med rambeslutet. Med hänsyn till den geografiska begränsningen i den nordiska verkställighetslagen är det dock inte aktuellt att genomföra rambeslutet genom en inarbetning av dess bestämmelser i den lagen.

I den mån det blir aktuellt att verkställa ett utomnordiskt bötesstraff i Sverige eller ett svenskt bötesstraff utom Norden tillämpas den internationella verkställighetslagen. Lagen baserar sig i grunden på en konvention från 1970 och tillämpas sällan. Lagen, som bygger på flera olika konventioner och bilaterala avtal är omfattande och reglerar olika verkställighetsfrågor. Den internationella verkställighetslagen anses vara svårtillämpad och oöverskådlig. En orsak torde vara just att lagens tillämpningsområde byggts på genom åren med flera internationella överenskommelser.

Mot den nu angivna bakgrunden anser regeringen det inte heller vara lämpligt att genomföra rambeslutet om verkställighet av bötesstraff genom en inarbetning av dess bestämmelser i den internationella verkställighetslagen. Motsvarande bedömning gjordes i anslutning till riksdagens godkännande av Sveriges antagande av rambeslutet om verkställighet av bötesstraff (prop. 2003/04:92 s. 32 och 36). Rambeslutet bör således genomföras genom en ny lag som reglerar erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen. Lagen bör endast omfatta verkställighet av bötesstraff som sker med stöd av rambeslutet. Lagen kommer att gälla vid sidan av den nordiska och internationella verkställighetslagen. När det gäller avgift till brottsofferfond och företagsbot, som inte omfattas av den nordiska verkställighetslagen, kommer dock verkställighet av dessa beslut mellan de nordiska länderna att ske i enlighet med den nya lagstiftningen. Regeringen kan instämma i *Svea hovrätts* allmänna synpunkt men anser sig inte nu kunna avhjälpa den bristen.

Tillämpningsföreskrifter, t.ex. bestämmelser om vissa formkrav, samråd och underrättelser, kan ges i förordningsform eller myndighetsföreskrifter.

Den föreslagna lagen innebär att uppgiften att verkställa ett svenskt bötesstraff kan överlåtas till en annan stat. Enligt regeringens bedömning aktualiseras därmed en tillämpning av 10 kap. 5 § fjärde stycket

7 Lagstiftningens närmare innehåll

7.1 Tillämpningsområdet

Regeringens förslag: Den nya lagstiftningen ska tillämpas på svenska och utländska beslut om bötesstraff som med stöd av rambeslutet om verkställighet av bötesstraff sänds över till en annan stat inom Europeiska unionen eller Sverige för erkännande och verkställighet.

Lagen ska tillämpas på böter enligt 25 kap. brottsbalken och företagsbot enligt 36 kap. samma balk som meddelats genom dom eller godkänts genom ett föreläggande enligt 48 kap. rättegångsbalken samt beslut om rättegångskostnader och avgift enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond. Lagen ska också tillämpas på utländska bötesstraff som meddelats av domstol eller annan i rambeslutet angiven behörig myndighet och som avser påföljd för brott avseende brottslig eller annan straffbar gärning, ersättning till brottsoffer i vissa fall, ersättning för rättegångskostnader och avgifter till fond eller organisation för brottsoffer.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt promemorians förslag eller lämnat det utan invändningar. *Helsingborgs tingsrätt* har anfört att det inte är givet att företagsbot kan anses omfattas av rambeslutets definition av bötesstraff.

Skälen för regeringens förslag: Rambeslutet om verkställighet av bötesstraff bygger på principen om ömsesidigt erkännande av domar och beslut meddelade av medlemsstaterna i EU. Principen förutsätter att medlemsstaterna hyser stort förtroende för varandra. Utgångspunkten är att en verkställande stat inte ska ifrågasätta det beslut som sänds över för erkännande och verkställighet. Efter prövning av om beslutet är verkställbart, dvs. om det ska erkännas, ska det omedelbart verkställas. Den utfärdande staten accepterar i gengäld att det är lagstiftningen i den verkställande staten som läggs till grund för prövningen och för alla verkställighetsåtgärder. I den mån ett svenskt beslut om bötesstraff sänds över till en annan medlemsstat kommer således den statens regler att gälla för hur bötesstraffet erkänns och verkställs där. Motsvarande ska gälla för det fall ett utländskt bötesstraff ska erkännas och verkställas i Sverige.

Tillämpningsområdet i rambeslutet är avsett att vara brett. Det omfattar – i vid bemärkelse – bötesstraff som ådömts såväl fysiska som juridiska personer och som är meddelade av såväl domstolar som andra myndigheter. Den nya lagens tillämpningsområde bör återspegla detta och omfatta alla de svenska bötesstraff som faller inom rambeslutets tillämpningsområde. Det motsvarande bör gälla för utländska beslut om

bötesstraff som med stöd av rambeslutet sänds över till Sverige för verkställighet här.

Rambeslutet innehåller en detaljerad definition om vilka bötesstraff som ska omfattas av rambeslutet. Där anges de myndigheter vars beslut om bötesstraff ska omfattas av rambeslutets tillämpningsområde. Vidare definieras vad bötesstraffet ska syfta till, t.ex. betalning av ett penningbelopp som en påföljd för brott. De definitioner som används i rambeslutet är samlingsbegrepp som alla medlemsstater har kunnat enas om, vilket innebär att de inte alltid är identiska med de begrepp som används i nationell rätt.

I artikel 1 a) anger rambeslutet inledningsvis de myndigheter vars beslut om bötesstraff som omfattas. Rambeslutet omfattar bötesstraff för en fysisk eller juridisk person på grund av brottslig gärning som meddelats av domstol eller av annan myndighet under förutsättning att personen i fråga haft möjlighet att få fallet prövat inför domstol med särskild behörighet i brottmål. Det innebär att bötesstraff som meddelats av svenska domstolar eller bötesstraff som godkänts genom strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot enligt 48 kap. rättegångsbalken faller in under rambeslutets tillämpningsområde. Motsvarande gäller utländska bötesstraff på grund av brottslig gärning som meddelats av domstol eller annan myndighet under de särskilda förutsättningar som rambeslutet ställer upp. Enligt rambeslutet omfattas vidare bötesstraff, avseende gärningar som är straffbara på grund av överträdelser av lagbestämmelser (ofta kallade administrativa överträdelser), som meddelats av domstol med särskild behörighet i brottmål eller annan myndighet vars beslut kan prövas av domstol med sådan behörighet. Överträdelser av andra föreskrifter än straffbestämmelser beivras inte i Sverige på det sätt som föreskrivs i rambeslutet och inkluderas således inte i rambeslutet. Däremot finns det utländska bötesstraff som uppfyller rambeslutets krav i dessa avseenden och som således omfattas av tillämpningsområdet för rambeslutet. För att säkerställa att inte något bötesstraff, som omfattas av rambeslutets reglering, utesluts från lagens tillämpningsområde krävs att det i lagen används termer på ett sätt som ur ett isolerat svenskt perspektiv kan förefalla främmande men som överensstämmer med rambeslutets användning av termerna.

I rambeslutet lämnas utrymme för staterna att, genom en förklaring, under en övergångstid begränsa rambeslutets tillämpning till bötesstraff som utdömts av domstol, artikel 20.2 a). Av artikeln framgår också att övriga medlemsstater kan åberopa samma begränsning gentemot den stat som avgett en sådan förklaring (punkten 4). Regeringens utgångspunkt är att alla typer av böter, oavsett på vilket sätt de döms ut eller meddelas, ska omfattas av regleringen. Eftersom de flesta bötesstraffen i Sverige åläggs genom förenklade förfaranden (strafföreläggande och föreläggande av ordningsbot) är det enligt regeringens mening viktigt att dessa bötesstraff redan från början omfattas av tillämpningsområdet, vilket också framhölls i propositionen om godkännande av rambeslutet (prop. 2003/04:92 s. 36). Av det skälet och med beaktande av att en medlemsstat kan använda sig av en motsvarande begränsning som en annan stat utnyttjat, finns det inga skäl för Sverige att genom en förklaring begränsa rambeslutets tillämpning till bötesstraff som utdömts av domstol.

En annan avgränsning i rambeslutet är vad som avses med bötesstraff. I artikel 1 b) anges att med bötesstraff avses en skyldighet att betala ett penningbelopp som utgör påföljd för brott, ersättning till brottsoffer utan att vara ett civilrättsligt anspråk, ersättning för rättegångskostnader samt en avgift till en allmän fond eller stödorganisation för brottsoffer.

När det gäller svenska bötesstraff omfattar rambeslut böter enligt 25 kap. brottsbalken. I Sverige kan juridiska personer inte ådömas böter men däremot kan företagsbot dömas ut. Företagsboten är inte konstruerad som en brottspåföljd utan som en särskild rättsverkan av brott, och utgör ett komplement till det individuella straffansvaret. I andra medlemsstater är det emellertid möjligt att ådöma juridiska personer böter. Sådana utländska bötesstraff faller in under rambeslutets tillämpningsområde. *Helsingborgs tingsrätt* har uttryckt tveksamhet kring om företagsbot kan anses omfattas av rambeslutets tillämpningsområde med hänsyn till att bötesstraff i rambeslutet definieras som påföljd för ett brott.

Som nämnts inledningsvis är definitionerna i rambeslutet inte identiska med de begrepp som används i nationell rätt utan utgör samlingsbegrepp som ska gälla för samtliga medlemsstater. Principen om ömsesidigt erkännande, som rambeslutet baserar sig på, syftar bl.a. till att medlemsstaterna inte ska behöva harmonisera sina system utan de olikheter som finns ska kunna accepteras. I andra rambeslut i vilka medlemsstaterna kommit överens om att kriminalisera vissa gärningar åtar sig också medlemsstaterna att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att juridiska personer ska kunna hållas ansvariga för brott. I dessa fall har bedömningen gjorts att de svenska reglerna om företagsbot lever upp till de krav som ställs (se t.ex. prop. 2003/04:12 s. 37 f.). Regeringen anser med denna utgångspunkt att skrivningen i artikel 1 b) i ”påföljd för brott” inte endast ska ges den innebörd den har i svensk rätt utan en vidare innebörd. En jämförelse med t.ex. den engelska versionen av samma definition ger också stöd för en sådan bedömning. Enligt regeringens mening är det därför rimligt att tolka definitionen ”bötesstraff” i rambeslutet på så sätt att den omfattar företagsbot som beslutas med stöd av 36 kap. brottsbalken, även om företagsbot i Sverige anses vara särskild rättsverkan av brott och inte en påföljd för brott.

I motsvarande omfattning kommer utländska bötesstraff som innebär en skyldighet att betala ett penningbelopp som utdöms som påföljd för brott att omfattas av rambeslutets tillämpningsområde. Det bör dock nämnas att verkställighet av beslut om förverkande som innebär en skyldighet att betala ett penningbelopp, uttryckligen undantas från rambeslutets tillämpningsområde enligt artikel 1 d). Dessa beslut ska erkännas och verkställas i enlighet med rambeslutet om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande.

Som *Lagrådet* har påpekat omfattas inte ett utdömt vite av rambeslutets tillämpningsområde eftersom ett vite inte är att anse som påföljd för brott.

I rambeslutets definition av bötesstraff ingår även en skyldighet att betala ersättning för kostnader för det rättegångsförfarande eller förvaltningsrättsliga förfarande som leder fram till beslutet. Denna ersättnings-skyldighet för den dömda regleras i svensk rätt i 31 kap. rättegångsbalken samt i viss annan lagstiftning (jfr avsnitt 5.1.3). Betal-

ningsansvaret omfattar bl.a. kostnader i domstol för offentlig försvarare eller kostnader hos den myndighet som beslutat om bötesstraffet, t.ex. blodprovstagning och blodundersökning. Dessa kostnader omfattas av rambeslutets tillämpningsområde. Det bör noteras att detta endast avser de kostnader som uppstått i det förfarande som lett fram till bötesstraffet, vilket får anses omfatta de fall då t.ex. böter förenats med en annan påföljd. Motsvarande kostnader som uppkommit i anslutning till ett utländskt bötesstraff omfattas av tillämpningsområdet för rambeslutet. Kostnader som uppkommit i mål eller ärenden där den påföljd som bestäms är en annan än böter eller företagsbot kan inte anses omfattas av rambeslutets tillämpningsområde.

Vidare anges i rambeslutet att med bötesstraff avses också ett penningbelopp som ska betalas till en allmän fond eller till en stödorganisation för brottsoffer. För svensk del handlar det om avgifter till Brottsofferfonden (jfr avsnitt 5.1.4). Dessa avgifter omfattas således av rambeslutets tillämpningsområde.

Slutligen omfattar rambeslutets definition av bötesstraff ersättning till brottsoffer som döms ut i samma avgörande utan att denna ersättning utgör ett civilrättsligt anspråk från brottsoffrets sida. Denna typ av ersättning finns inte i Sverige utan de anspråk som målsäganden kan ha gentemot den dömda är att anse som civilrättsliga anspråk. Civilrättsliga skadeståndsanspråk – såväl svenska som utländska – ska enligt uttryckliga bestämmelser i rambeslutet erkännas och verkställas enligt rådets förordning (EG) 44/2001 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område. Däremot finns den typ av ersättning som rambeslutet om verkställighet av bötesstraff anger i några medlemsstater, bl.a. i Förenade kungariket, och dessa kommer således att omfattas av rambeslutets tillämpningsområde.

Regeringens utgångspunkt är att den nya lagstiftningen ska ges bredast möjliga tillämpningsområde. Böter enligt 25 kap. brottsbalken, företagsbot enligt 36 kap. samma balk, rättegångskostnader och avgifter till brottsofferfonden ska inkluderas i den nya lagstiftningen, oavsett om det rör sig om domstols dom eller beslut eller om ett godkänt strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot enligt 48 kap. rättegångsbalken. På motsvarande sätt bör de nya bestämmelserna omfatta alla de utländska bötesstraff som faller inom rambeslutets tillämpningsområde. För att tillämpningsområdet i detta avseende ska bli tydligt och klart bör den nya lagen innehålla en definition av såväl svenska som utländska bötesstraff.

Ett bötesstraff kan beslutas på flera olika sätt, t.ex. genom dom, strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot. Motsvarande torde gälla utländska bötesstraff. Det saknas anledning att i lagen exakt ange genom vilka typer av avgörande som bötesstraff kan ådömas en person. Detta gäller särskilt utländska avgöranden. Rambeslutet använder ordet beslut som samlingsbeteckning för avgöranden om bötesstraff. I lagen bör det användas en och samma term oavsett om det är fråga om en dom, ett strafföreläggande eller dess utländska motsvarigheter. Lämpligen används en term som ligger nära rambeslutets terminologi – beslut om bötesstraff.

7.2.1 Behörig myndighet

Regeringens förslag: Kronofogdemyndigheten ska pröva om ett svenskt bötesstraff ska bli föremål för erkännande och verkställighet i en annan medlemsstat i Europeiska unionen. Kronofogdemyndigheten ska också vara behörig myndighet enligt rambeslutet om verkställighet av bötesstraff att översända beslutet om bötesstraff till den staten.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan invändningar.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 2.1 i rambeslutet ska varje medlemsstat avgöra vilka myndigheter som ska vara behöriga enligt rambeslutet när den staten är utfärdande eller verkställande stat. En medlemsstat kan också utse en central myndighet att bistå den statens behöriga myndigheter med att översända och ta emot beslut om bötesstraff. I rambeslutet finns också ett flertal bestämmelser som innebär att de behöriga myndigheterna ska vidta vissa åtgärder, t.ex. att underrätta och informera varandra i olika frågor.

För att ett svenskt beslut om bötesstraff ska kunna sändas över till en annan medlemsstat för verkställighet, bör en myndighet i Sverige pekas ut som dels ska pröva om ett bötesstraff ska bli föremål för verkställighet i en annan medlemsstat, dels ansvara för att beslutet om bötesstraff rent faktiskt sänds över till den staten och i övrigt vara behörig myndighet när Sverige är utfärdande stat.

En fråga om verkställighet utomlands av svenska bötesstraff kommer att aktualiseras under verkställighetsstadiet, dvs. under handläggningen hos Kronofogdemyndigheten. Myndigheten har redan uppgiften att pröva om verkställighet av svenska bötesstraff utomlands ska ske enligt den nordiska och den internationella verkställighetslagen. Kronofogdemyndigheten är också den myndighet som torde vara mest lämpad att avgöra om ett svenskt bötesstraff ska bli föremål för verkställighet i ett annat land. Inom exekutionsväsendet finns en erfarenhet av och nödvändig juridisk kompetens rörande verkställighet av bötesstraff utomlands. Kronofogdemyndigheten är väl lämpad att ansvara för de frågor som kan bli aktuella att vidta när Sverige är utfärdande stat. Att låta myndigheten avgöra om och i övrigt svara för att ett svenskt bötesstraff kan verkställas i en annan medlemsstat inom EU är vidare en naturlig utveckling av myndighetens uppgifter.

Regeringen anser därför att Kronofogdemyndigheten bör ges uppgiften att pröva om ett bötesstraff ska bli föremål för verkställighet i en annan medlemsstat och ansvara för att beslutet om bötesstraff rent faktiskt sänds över till den staten samt i övrigt vara behörig myndighet när Sverige är utfärdande stat enligt rambeslutet.

Regeringens förslag: Ett svenskt beslut om bötesstraff ska få sändas över till en annan medlemsstat i Europeiska unionen för erkännande och verkställighet i den staten om det är förenligt med rambeslutet om verkställighet av bötesstraff och om det kan antas ge fördelar vid indrivningen av bötesstraffet, även om möjligheterna till indrivning i Sverige inte har utnyttjats fullt ut.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt promemorians förslag eller lämnat det utan invändningar.

Skälen för regeringens förslag: Syftet med rambeslutet om verkställighet av bötesstraff är att – i nu aktuella fall – underlätta verkställigheten av svenska bötesstraff. Rambeslutet ställer inte krav på att några åtgärder först ska ha vidtagits i Sverige innan ett beslut om bötesstraff sänds över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet där.

I svensk rätt gäller två grundläggande förutsättningar för indrivning utomlands, jfr 14 § indrivningsförordningen (1993:1229). Den första är att gäldenären vistas utomlands eller av annat skäl kan antas ha egendom i utlandet och den andra att fordringen inte utan väsentliga svårigheter kan drivas in i Sverige. Med andra ord ska i princip möjligheterna till indrivning i Sverige vara uttömda innan verkställighet i ett annat land aktualiseras.

Frågan är om ett så strängt krav bör ställas upp för att ett svenskt bötesstraff ska kunna bli föremål för verkställighet i en annan medlemsstat med stöd av rambeslutet. Eftersom avsikten med rambeslutet är att underlätta verkställigheten av bötesstraff bör det enligt regeringens mening räcka att en verkställighet i en annan stat kan antas ge fördelar från indrivningssynpunkt. Man bör således inte alltid kräva att försök till indrivning har gjorts eller att möjligheterna att verkställa bötesstraffet i Sverige ska vara förenade med väsentliga svårigheter, för att utlandsindrivning ska kunna begäras.

Kronofogdemyndigheten ska självfallet överväga möjligheten att nå resultat. I dessa överväganden ligger också att enligt artikel 15.1 i rambeslutet måste indrivningen i Sverige upphöra när det svenska bötesstraffet är föremål för verkställighet i en annan medlemsstat. Nyttan av indrivning utomlands ska således vägas mot förutsättningarna för fortsatt indrivning här.

I många fall torde indrivning i en annan medlemsstat bli aktuell först sedan vanliga indrivningsåtgärder i Sverige har vidtagits. I Kronofogdemyndighetens verksamhet med allmänna mål ingår bl.a. att genomföra tillgångsundersökning och gäldenärsutredning. Vid en sådan utredning kan det komma fram uppgifter som visar att den mot vilken verkställigheten riktas har tillgångar i en annan medlemsstat. Om Kronofogdemyndigheten anser att det i en sådan situation finns fördelar med att bötesstraffet verkställs i en annan medlemsstat bör den möjligheten finnas. En bestämmelse om detta bör föras in i den nya lagstiftningen. En typisk situation där det är rimligare att anta att verkställighet utomlands ger bättre resultat än verkställighet i Sverige är när bötesstraffet ålagts

någon som begått brott vid tillfällig vistelse i Sverige, och därefter lämnat landet.

En ytterligare prövning som Kronofogdemyndigheten kommer att behöva göra är om beslutet om bötesstraff kan sändas över med stöd av rambeslutet dvs. om förutsättningarna som anges i rambeslutet är uppfyllda. Enligt artikel 4 i rambeslutet får ett beslut om bötesstraff översändas till en annan medlemsstat under förutsättning att den bötfällda eller den juridiska personen har egendom, inkomst, är bosatt i eller, när det gäller en juridisk person, har sitt säte i den andra staten. I bedömningen av om verkställighet ska ske i en annan stat bör vidare vägas in bl.a. hur stort belopp som ska drivas in, med tanke på att rambeslutet ger möjlighet att vägra verkställighet av belopp som understiger 70 euro (artikel 7.2 h). Även om den verkställande staten inte använder sig av denna vägransgrund kan den ses som ett riktmärke för när bötesbeloppet är så lågt att det kan ifrågasättas om det är lämpligt att verkställighet sker i en annan stat. Om bötesstraffet beslutats genom strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot måste Kronofogdemyndigheten också kontrollera att inte den stat, till vilken man planerar att sända över beslutet om bötesstraff för verkställighet, har avgett förklaring att den under en övergångsperiod inte verkställer sådana bötesstraff (artikel 20.2 a). En bestämmelse bör därför föras in om detta. Mot bakgrund av vad *Lagrådet* anfört bör bestämmelsen formuleras på så sätt att ett svenskt beslut om bötesstraff får sändas över till en annan medlemsstat om det är förenligt med rambeslutet.

Sammanfattningsvis anser regeringen att det i den nya lagstiftningen bör finnas bestämmelser om att ett svenskt beslut om bötesstraff får sändas över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet i den staten om det är förenligt med rambeslutet och om det kan antas ge fördelar vid indrivningen av bötesstraffet.

7.2.3 Ett svenskt bötesstraff får inte förvandlas

Regeringens förslag: Kronofogdemyndigheten ska inte få tillåta att ett svenskt beslut om bötesstraff som har sänts över för erkännande och verkställighet i en annan medlemsstat i Europeiska unionen förvandlas till fängelse eller annan påföljd i den staten.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt promemorians förslag eller lämnat det utan invändningar.

Skälen för regeringens förslag: I Sverige kan enligt 25 kap. 8 § andra stycket brottsbalken böter som inte betalas förvandlas till fängelse i lägst fjorton dagar och högst tre månader enligt bestämmelserna i bötesverkställighetslagen. Beslut i fråga om förvandling av böter meddelas, på talan av åklagare, av allmän domstol. Systemet med förvandling av böter tillämpas i mycket begränsad utsträckning. Det har vid flera tillfällen föreslagits att denna möjlighet ska avskaffas, bl.a. på grund av att det är otidsenligt att ersätta betalningsskyldighet med fängelse och att förvandling av bötesstraff riskerar att träffa svaga grupper i samhället. Hittills har det emellertid bedömts vara nödvändigt att behålla för-

vandlingsmöjligheten, som ett yttersta påtryckningsmedel mot den lilla grupp av lagöverträdare som systematiskt och av tredska underlåtit att betala ett utdömt bötesstraff.

Den grundläggande principen i rambeslutet om verkställighet av bötesstraff är att beslut om bötesstraff som sänds över till en annan medlemsstat verkställs enligt lagstiftningen i den staten, se artikel 9. I ett flertal medlemsstater används också förvandling av böter till fängelse eller annan påföljd mer frekvent än i Sverige. Möjligheten ses i dessa stater som ett reellt påtryckningsmedel för att kunna driva in bötesstraffet över huvud taget. Mot bakgrund av de skillnader som finns i medlemsstaterna i detta avseende föreskriver artikel 10 att den verkställande staten inte får omvandla ett bötesstraff till fängelse eller annan påföljd om inte den utfärdande staten medger det i samband med att beslutet om bötesstraff sänds över. I de fall Sverige är utfärdande stat kan vi således själva avgöra om ett svenskt beslut om bötesstraff som sänts över till en annan medlemsstat ska kunna omvandlas till ett fängelsestraff eller annan påföljd i den andra staten.

Mot bakgrund av att förvandling av böter i Sverige används i mycket begränsad omfattning och med hänsyn till den bedömning som görs i avsnitt 7.3.7 bör det införas en bestämmelse i den nya lagstiftningen om att Kronofogdemyndigheten inte får tillåta att ett beslut om bötesstraff som sänds över till en annan medlemsstat blir föremål för en omvandling till ett fängelsestraff eller annan påföljd. Motsvarande bestämmelser finns i nordiska verkställighetslagen och internationella verkställighetslagen.

7.2.4 Översändande av ett beslut om bötesstraff

Regeringens förslag: Ett beslut om bötesstraff som översänds för erkännande och verkställighet i en annan medlemsstat i Europeiska unionen ska skickas direkt till en behörig myndighet eller – i förekommande fall – till en centralmyndighet i den staten.

Beslutet om bötesstraff ska inte samtidigt få översändas till mer än en medlemsstat.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt promemorians förslag eller inte haft något att invända mot det.

Skälen för regeringens förslag: Artikel 4 i rambeslutet om verkställighet av bötesstraff innehåller bestämmelser om översändande av beslut om bötesstraff. Beslutet eller en bestyrkt kopia av detsamma ska skickas direkt till den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten eller till en centralmyndighet om den staten utsett en sådan myndighet att ansvara för att ta emot beslut om bötesstraff. Till beslutet om bötesstraff ska ett intyg bifogas som i princip ska innehålla all den information som krävs för att myndigheten i den andra staten ska kunna ta ställning till frågan om erkännande samt verkställa beslutet. Intygets utformning framgår av bilagan till rambeslutet.

För Sveriges del föreslås att Kronofogdemyndigheten ska vara behörig myndighet att översända ett svenskt beslut om bötesstraff för

verkställighet i en annan medlemsstat, jfr avsnitt 7.2.1. Det blir således den myndigheten som får ansvara för att det svenska beslutet om bötesstraff skickas till en behörig eller central myndighet i den andra staten, vilket bör framgå av den nya lagstiftningen.

Kronofogdemyndigheten får därigenom till uppgift att upprätta det intyg som krävs samt låta översätta intyget till det språk som godtas av den andra staten. När det gäller sättet att sända över ett beslut om bötesstraff anger rambeslutet att detta och intygets äkthet ska kunna verifieras. Det beror på lagstiftningen i den mottagande staten om beslutet om bötesstraff och intyget kan sändas över på annat sätt än per post, t.ex. telefax eller e-post. Andra sätt att överföra beslutet om bötesstraff med intyg bör inte uteslutas om den andra staten tillåter det. Bestämmelser om detta kan tas in i förordning.

Det framgår slutligen av rambeslutet att ett beslut om bötesstraff inte får sändas till flera stater samtidigt. Detta bör framgå av den nya lagstiftningen. Det blir således en fråga för Kronofogdemyndigheten att avgöra till vilken stat ett beslut om bötesstraff ska skickas, om det skulle finnas förutsättningar för att skicka beslutet till flera stater.

7.2.5 Följderna av översändande av ett beslut om bötesstraff

Regeringens förslag: Fortsatt indrivning i Sverige ska inte få äga rum efter det att ett beslut om bötesstraff har sänts över till en annan stat för erkännande och verkställighet. Indrivningen i Sverige ska få återupptas i två fall. Det första fallet avser den situation att verkställigheten av det svenska bötesstraffet i den verkställande staten har återkallats. Det andra fallet gäller när den verkställande staten har meddelat att bötesstraffet helt eller delvis inte har erkänts och verkställts eller kommer att kunna verkställas där, med undantag för de fall när den staten vägrat erkänna och verkställa bötesstraffet på grund av att den dömde redan har dömts för samma gärning i denna eller en annan stat.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt promemorians förslag eller inte haft något att invända mot det.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 15.1 i rambeslutet om verkställighet av bötesstraff får indrivning av ett bötesstraff i den utfärdande staten inte fortsätta efter det att beslutet om bötesstraff har skickats över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet där. Det innebär att Kronofogdemyndigheten inte får fortsätta indrivningen av bötesstraffet i Sverige om myndigheten valt att begära att straffet ska verkställas i en annan medlemsstat. Mot bakgrund av de skyldigheter Kronofogdemyndigheten har att driva in svenska bötesstraff bör det i den nya lagstiftningen föras in en bestämmelse med denna innebörd.

I vissa fall kommer ingen verkställighet att äga rum i den medlemsstat dit Kronofogdemyndigheten sänt över det svenska beslutet om bötesstraff. En orsak kan vara att Kronofogdemyndigheten väljer att återkalla verkställigheten av det svenska bötesstraffet, t.ex. om det visar

sig att personen återvänt till Sverige eller om tillgångar upptäcks här (jfr artikel 12.1 i rambeslutet). Andra skäl till återkallelse är, som *Lagrådet* påpekat, t.ex. att bötesstraffet preskriberats enligt svenska regler eller om nåd beviljats i Sverige.

Andra orsaker till att verkställighet inte äger rum i den andra staten kan vara att den staten vägrar att erkänna och verkställa bötesstraffet med stöd av antingen artikel 7 eller 20.3 i rambeslutet. Vidare kan det visa sig att det på grund av faktiska omständigheter inte går att verkställa det svenska bötesstraffet, t.ex. därför att personen ifråga inte är bosatt i den berörda staten eller att han eller hon saknar tillgångar där. Slutligen kan verkställigheten upphöra i den andra staten om den staten meddelar ett beslut om nåd eller amnesti, vilket får ske enligt artikel 11. I samtliga dessa fall går enligt artikel 15.2 rätten att verkställa – eller fortsätta indrivningen – åter till den utfärdande staten. Kronofogdemyndigheten kan således återuppta sina indrivningsåtgärder, när myndigheten underrättat den andra staten om sitt beslut att återkalla verkställigheten eller när den andra staten har informerat Kronofogdemyndigheten om sitt beslut. Från denna rätt att återuppta verkställigheten görs ett undantag när erkännande och verkställighet har vägrats på grund av att den dömda har dömts för samma gärningar i den verkställande staten eller i en annan stat och om bötesstraffet i det senare fallet har verkställts (artikel 7.2 a). I dessa fall får verkställigheten inte återupptas i den utfärdande staten.

Förutsättningarna för att återuppta indrivningen i Sverige bör lagregleras. Däremot behöver det enligt regeringens mening inte uttryckligen anges att Kronofogdemyndigheten ska återkalla ansökan om bötesstraffet preskriberas eller om verkställigheten bortfallit på grund av benådning, vilket *Lagrådet* funnit motiverat. Det torde ligga i sakens natur att återkallelse ska ske i dessa situationer.

7.2.6 Samråd och regler om deposition

Regeringens bedömning: Innan en förfrågan görs till den stat som verkställt bötesstraffet om fördelningen av det belopp som staten fått in, bör Kronofogdemyndigheten samråda med Regeringskansliet (Justitiedepartementet). Ett sådant samrådsförfarande kan regleras i förordning.

Reglerna om deposition av böter bör inte ändras.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt promemorians bedömning eller inte haft något att invända mot den.

Skälen för regeringens bedömning: Huvudprincipen i rambeslutet om verkställighet av bötesstraff är att böter som drivs in ska tillfalla den verkställande staten. Enligt artikel 13 i rambeslutet kan emellertid den utfärdande och den verkställande staten komma överens om en fördelning av det som flyter in vid verkställighet. Även om det sällan torde bli aktuellt att Sverige framställer ett sådant anspråk kan det inte uteslutas att omständigheterna i ett enskilt fall motiverar en annan fördelning. Det kan t.ex. vara fråga om ett mycket stort bötesbelopp, samtidigt som den arbetsinsats som krävs av den verkställande staten är obetydlig, t.ex. i ett

fall när hela det belopp som ska drivas in finns på ett bankkonto. Det ska också noteras att Sverige i dag med stöd av 36 § internationella verkställighetslagen kan dela med sig av det som flutit in vid en verkställighet i Sverige på begäran av annan stat.

Ett önskemål från svensk sida om att en överenskommelse enligt artikel 13 i ett enskilt fall bör föregås av ett samråd mellan Kronofogdemyndigheten och Justitiedepartementet, i egenskap av centralmyndighet för det straffrättsliga samarbetet. Ett sådant samråd kan föreskrivas i förordningsform.

En fråga som väcktes i samband med remissbehandlingen av förslaget att godkänna utkastet till rambeslut är hur de nya reglerna om verkställighet av bötesstraff påverkar systemet med deposition av böter. Förskottsbetalning av böter, s.k. deposition är ett enkelt och effektivt sätt att säkra betalningen. Deposition tillämpas framför allt när personer som vistas tillfälligt i Sverige ådras sig böter genom ordningsbot eller strafföreläggande. Systemet med deposition kan på så sätt sägas utgöra ett alternativ till att eventuellt begära verkställighet utomlands. Systemet med deposition bör användas i samma utsträckning som tidigare, oberoende av att möjligheterna till utlandsindrivning utvidgas genom den nya lagstiftningen. Förbättrade möjligheter till utlandsindrivning ändrar nämligen inte utgångspunkten att varje land ska ha effektiva medel för att verkställa utdömda påföljder. I promemorian gjordes den bedömningen att någon ändring av bestämmelserna om deposition av böter inte behöver göras. Remissinstanserna har inte haft något att invända mot denna bedömning och regeringen gör inte heller någon annan bedömning.

7.3 Erkännande och verkställighet i Sverige av bötesstraff som har beslutats i en annan medlemsstat i Europeiska unionen

7.3.1 Behörig myndighet

Regeringens förslag: Kronofogdemyndigheten ska pröva om ett beslut om bötesstraff som meddelats i en medlemsstat i Europeiska unionen och som sänts över till Sverige ska erkännas och verkställas här.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser utom en har tillstyrkt promemorians förslag eller lämnat det utan invändningar. *Riksdagens ombudsmän* anser inte att Kronofogdemyndigheten bör utses till behörig myndighet att erkänna och verkställa utländska bötesstraff i Sverige, bl.a. med hänvisning till att myndigheten saknar nödvändig erfarenhet av att pröva de straffrättsliga frågor som kommer att aktualiseras.

Skälen för regeringens förslag: Som angetts i avsnitt 7.2.1 ska varje medlemsstat utse en myndighet som ska vara behörig att erkänna och verkställa ett bötesstraff och i övrigt vara behörig när den staten är verkställande stat. I motsats till flera andra rambeslut som bygger på principen om ömsesidigt erkännande och som reglerar det straffrättsliga sam-

arbetet, ställer rambeslutet om verkställighet av bötesstraff inte krav på att beslut ska fattas av en rättslig myndighet när den staten agerar som verkställande stat (artikel 2.1).

I promemorian görs en analys av vilka svenska myndigheter som skulle kunna vara behörig myndighet när ett bötesstraff ska erkännas och verkställas i Sverige (s. 233 f.). Promemorian pekar på ett flertal olika faktorer som bör övervägas inför ett sådant ställningstagande. Ett ärende om att erkänna och verkställa ett utländskt bötesstraff kan delas upp i flera moment. Ett moment är att ta emot och kontrollera om det utländska bötesstraffet kan verkställas i Sverige. Denna prövning innefattar bl.a. en kontroll av om beslutet omfattas av rambeslutets tillämpningsområde, om framställningen uppfyller de formella kraven och om någon vägransgrund är tillämplig. Det är i huvudsak fråga om straffrättsliga bedömningar. Ett efterföljande moment är att verkställa det utländska beslut som har erkänts. Det första momentet torde, oavsett vilken myndighet som ska utses att vara behörig, vara en förhållandevis ny uppgift för den myndigheten. För det efterföljande momentet utgår rambeslutet att verkställigheten ska ske på samma sätt som motsvarande beslut verkställs i ett nationellt förfarande, vilket inte leder till någon annan slutsats än Kronofogdemyndigheten ska ansvara för den faktiska verkställigheten av det utländska bötesstraffet.

När det gäller vilken myndighet som ska pröva om det utländska bötesstraffet över huvud taget ska kunna verkställas i Sverige redogörs i promemorian utförligt för för- och nackdelar med att utse domstol, åklagare eller Kronofogdemyndigheten att vara behörig. Slutsatsen i promemorian är att Kronofogdemyndigheten bör utses till behörig myndighet.

Riksdagens ombudsmän har invänt mot detta och framfört att denna uppgift inte bör läggas på Kronofogdemyndigheten. Riksdagens ombudsmän, som har som utgångspunkt att ett krav på dubbel straffbarhet ska gälla – så långt som rambeslutet tillåter – menar att Kronofogdemyndigheten saknar erfarenhet av att pröva de straffrättsliga frågor som kan bli aktuella och att det är att föredra att en och samma myndighet inte både prövar och sköter verkställigheten. Mot bakgrund av de svårigheter av praktiskt slag som det skulle innebära att lägga denna uppgift på domstolarna anser Riksdagens ombudsmän att det ligger närmast till hands att utse åklagare som behörig myndighet enligt rambeslutet. Regeringen gör följande bedömning.

Kronofogdemyndigheten har visserligen inte samma kompetens och erfarenhet som åklagare eller allmänna domstolar när det gäller bedömning av frågor som är av straffrättslig karaktär. De ställningstaganden som kommer att krävas är dock inte av den art och svårighetsgrad att uppgiften av denna anledning endast kan vara förbehållen åklagare eller domstolar. Prövningen kommer i de allra flesta fall att vara av enklare karaktär och de frågor som det ska tas ställning till torde mera vara av praktisk än av juridisk natur.

Riksdagens ombudsmän anser att det borde vara en generell utgångspunkt att inte samma myndighet såväl prövar om verkställighet kan ske som sköter verkställigheten. Detta är emellertid enligt regeringens uppfattning inget hinder mot att lägga uppgiften på Kronofogdemyndigheten, som redan har ”dubbla” roller i vissa ärenden. Den omständigheten att Kronofogdemyndigheten föreslås ansvara för såväl

erkännandet som den praktiska verkställigheten kan tvärtom innebära vissa fördelar. Myndigheten är insatt i ärendet om prövningen utfaller positivt och verkställighetsåtgärder ska vidtas. Med en sådan lösning begränsar man handläggningen till en myndighet, vilket är en fördel om denna typ av verkställighetsärenden blir frekventa. Kronofogdemyndigheten har dessutom redan uppgiften som behörig myndighet vid handläggning av bötesstraff enligt nordiska verkställighetslagen. Det innebär att man har erfarenhet av att handlägga verkställighet av utländska bötesstraff. Ytterligare skäl som talar för att Kronofogdemyndigheten ska utses till behörig myndighet är att åklagare och domstolar endast undantagsvis hanterar verkställighetsfrågor. Slutligen kan det påpekas att eftersom Kronofogdemyndigheten föreslås vara behörig myndighet när Sverige är utfärdande stat kommer myndigheten att få ett samlat ansvar för tillämpningen av rambeslutet, vilket gagnar förutsättningarna för att hanteringen av dessa frågor sköts på ett effektivt och kompetent sätt.

Sammanfattningsvis anser regeringen att Kronofogdemyndigheten bör utses till behörig myndighet att pröva om ett utländskt bötesstraff ska erkännas och verkställas i Sverige. Det kan även påpekas att regeringen föreslår att Kronofogdemyndighetens beslut också förenas med en möjlighet för att få detta beslut prövat i domstol.

7.3.2 Översändande av ett beslut om bötesstraff

Regeringens förslag: Det intyg som ska följa med det beslut om bötesstraff som ska erkännas och verkställas, ska vara upprättat i enlighet med bilagan till rambeslutet om verkställighet av bötesstraff. Intyget ska vara skrivet på eller översatt till svenska, danska, norska eller engelska.

Intyget och beslutet om bötesstraff ska översändas av behörig eller centralmyndighet i den andra medlemsstaten direkt till Kronofogdemyndigheten. Detta ska ske skriftligen genom post, bud eller telefax. Efter överenskommelse i det enskilda fallet får översändandet ske på annat sätt.

Om intyget saknas, eller om det är så bristfälligt till form eller innehåll att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en prövning av frågan om bötesstraffet kan erkännas och verkställas här, ska den andra statens myndighet ges möjlighet att inom viss tid komma in med komplettering. Detsamma ska gälla om beslutet om bötesstraff saknas.

Promemorianas förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt promemorianas förslag eller lämnat det utan invändningar.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 4 i rambeslutet ska beslutet om bötesstraff åtföljas av ett intyg som har upprättats i enlighet med bilagan till rambeslutet. I intyget ska i princip all den information finnas som behövs för att den behöriga myndigheten ska kunna genomföra sin prövning. Intyget ska vara undertecknat och riktigheten i dess innehåll ska vara intygat av den utfärdande myndigheten. Intyget är

av central betydelse vid prövningen i den verkställande staten av om bötesstraffet kan erkännas och verkställas där. I den nya lagstiftningen bör det införas en bestämmelse om att beslutet om bötesstraff ska åtföljas av ett intyg som upprättats enligt de krav som ställs upp.

Rambeslutet ställer inte något krav på att själva beslutet om bötesstraffet ska vara skrivet på eller översatt till ett språk som den verkställande staten godtar, vilket däremot gäller för det intyg som biläggas en begäran om erkännande och verkställighet. Att det inte ställs några språkkrav på bötesbeslutet ska ses mot bakgrund av att de uppgifter som ska anges i intyget återger de delar av beslutet som är av betydelse för frågan om erkännande och verkställighet. Inget hindrar dock en verkställande stat att på egen bekostnad översätta beslutet om bötesstraff, t.ex. om det finns starka skäl som talar för att intyget inte motsvarar beslutet (vilket är en vägransgrund, se artikel 7.1). Utgångspunkten är emellertid att beslutet inte ska behöva översättas inför en prövning om bötesstraffet ska erkännas i den verkställande staten, eftersom intyget ska innehålla all nödvändig information. En verkställande stat kan dock enligt artikel 16.2 skjuta upp verkställigheten av bötesstraffet intill dess beslutet har översatts, t.ex. för att man ska kunna bedöma en invändning från den bötfällda. Det rör sig i dessa fall om uppskov under en begränsad tid. Så snart översättningen är klar ska handläggningen återupptas.

Vid genomförandet av såväl rambeslutet om en europeisk arresteringsorder som rambeslutet om verkställighet av frysningsbeslut diskuterades ingående vilka språk som skulle godtas (se prop. 2003/04:7 s. 107 f. resp. 2004/05:115 s. 37 f.). I båda fallen ansågs det självklart att de språk som normalt accepteras vid rättsligt samarbete, nämligen svenska, danska och norska, ska godtas. Det ansågs vidare att även engelska bör godtas. Huvudargumenten för detta var att det kunde antas att många stater har begränsade möjligheter och resurser att få fram en översättning till svenska, danska eller norska, samtidigt som det finns skäl att anta att kunskaperna i engelska och tillgången till engelska översättare är god inom hela unionen. De skäl som låg till grund för bedömningen av språkfrågan vid genomförandet av nyss nämnda rambeslut är, enligt regeringens uppfattning, relevanta även när det gäller erkännande och verkställighet av bötesstraff och det finns inte någon anledning att göra en annan bedömning för dessa typer av beslut. Kraven på vilket språk som intyget ska vara skrivet på eller översatt till bör framgå i lag. Sverige bör vidare avge en förklaring till artikel 16 att de språk som godtas för intyget är svenska, danska, norska och engelska (se avsnitt 8.1).

Artikel 4.3 i rambeslutet anger vidare att beslutet om bötesstraff, eller en bestyrkt avskrift av detsamma, tillsammans med intyget ska översändas av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten direkt till behörig myndighet i den verkställande staten. En stat kan emellertid med stöd av artikel 2.2 (och artikel 4.7 vad gäller Förenade kungariket och Irland) använda sig av en centralmyndighet för att översända eller motta beslutet om bötesstraff tillsammans med intyget. När Sverige är verkställande stat föreslås således att detta ska ske till Kronofogdemyndigheten (se föregående avsnitt). Av bestämmelserna bör det därför framgå att beslutet om bötesstraff och intyget ska sändas över av behörig

eller centralmyndighet i den andra staten direkt till Kronofogdemyndigheten.

Översändandet ska vidare ske på ett sätt som lämnar ett skriftligt spår och som möjliggör för Kronofogdemyndigheten att fastställa att handlingarna är äkta. Motsvarande bestämmelser finns i t.ex. artikel 4 i rambeslutet om verkställighet av frysningsbeslut. Vid genomförandet av den bestämmelsen angavs att ett frysningsbeslut med bifogat intyg ska översändas till Sverige skriftligen genom post, bud eller telefax samt att handlingarna efter överenskommelse i ett enskilt fall får översändas på annat sätt, se 3 kap. 2 § andra stycket lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet inom Europeiska unionen av frysningsbeslut. Enligt regeringens mening finns det inte någon anledning att ha en avvikande reglering när det gäller översändande av beslut om bötesstraff. I bestämmelserna bör det således framgå att beslutet om bötesstraff och intyget som huvudregel ska översändas skriftligen genom post, bud eller telefax, men att Kronofogdemyndigheten och den andra statens behöriga myndighet kan komma överens om att handlingarna i ett enskilt fall får översändas på annat sätt, t.ex. via elektronisk post.

Som angetts ovan är intyget av central betydelse för att Kronofogdemyndigheten ska kunna genomföra sin prövning. Av artikel 7.1 i rambeslut framgår också att erkännande och verkställighet får vägras om intyget saknas, är ofullständigt eller uppenbarligen inte motsvarar beslutet om bötesstraff. Innan ett sådant avslagsbeslut fattas ska behörig myndighet i den verkställande staten med stöd av artikel 7.3 ge den utfärdande myndigheten tillfälle att komplettera sin framställning genom att ge in ett intyg, om det saknas, eller att rätta till brister i intyget. Detta förutsätter dock att bristerna är av den arten att en komplettering skapar förutsättningar för en prövning av om bötesstraffet ska erkännas och verkställas. Om intyget saknas eller till form eller innehåll är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet ska den andra statens myndighet ges möjlighet att avhjälpa bristen. Detta bör framgå av lag. En sådan bestämmelse bör lämpligen utformas efter förebild av motsvarande regler i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder (4 kap. 2 a §) och lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet inom Europeiska unionen av frysningsbeslut (3 kap. 3 § andra stycket). Om bristen kvarstår även sedan tiden för komplettering gått ut bör bötesstraffet inte erkännas eller verkställas här (se avsnitt 7.3.5). Utländsk myndighet bör även ges rätt att komplettera med beslutet om bötesstraff om det inte är komplett eller saknas helt. Detta bör också framgå av lag.

7.3.3 Kronofogdemyndighetens prövning

Regeringens förslag: Kronofogdemyndigheten ska pröva om ett bötesstraff är verkställbart i Sverige. Om så är fallet ska myndigheten besluta att sådan verkställighet kan ske (verkställbarhetsförklaring). Beslutet ska gälla omedelbart. I verkställbarhetsförklaringen ska det belopp som bötesstraffet avser anges i svensk valuta. Förklaringen ska även ange hur den kan överklagas. Ett beslut att inte meddela

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har tillstyrkt promemorians förslag eller lämnat det utan några invändningar. *Malmö tingsrätt* har dock invänt mot det allmänna kravet på skyndsamhet vid handläggning av frågor om erkännande och verkställighet av bötesstraff och menat att det inte är rimligt att dessa mål ska handläggas med större skyndsamhet än vad som generellt gäller vid handläggningen av mål.

Skälen för regeringens förslag

Verkställbarhetsförklaring

Enligt artikel 6 i rambeslutet om verkställighet av bötesstraff ska behörig myndighet erkänna beslut om bötesstraff som översänts från en annan medlemsstat med stöd av artikel 4 utan krav på ytterligare formaliteter och skyndsamt vidta nödvändiga åtgärder för att verkställa bötesstraffet under förutsättning att myndigheten inte finner att någon av de vägransgrunder som anges i rambeslutet är tillämpliga.

Erkännande och verkställighet av ett utländskt bötesstraff ska enligt vad som föreslås i avsnitt 7.3.1 prövas av Kronofogdemyndigheten. Det är således Kronofogdemyndigheten som ska ta ställning till om ett beslut om bötesstraff som översänts från en annan stat ska leda till att ett verkställighetsförfarande inleds här i landet.

Frågan är hur detta förfarande bör utformas. Inledningsvis ska det ske en prövning som syftar till att avgöra om det utländska bötesstraffet kan, med utgångspunkt i rambeslutets bestämmelser, verkställas i Sverige. Därefter blir det fråga om att vidta de åtgärder som krävs för att faktiskt verkställa bötesstraffet.

I lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet inom Europeiska unionen av frysningsbeslut har en ordning med en särskild verkställbarhetsförklaring införts. En verkställbarhetsförklaring är i det fallet ett beslut som meddelas av en åklagare och som anger dels att frysningsbeslutet som har meddelats i en annan medlemsstat får verkställas i Sverige, dels de närmare förutsättningarna för en sådan verkställighet. Förklaringen innebär med andra ord att åklagaren tagit ställning till att verkställighet kan ske här i landet på grundval av det utländska frysningsbeslutet, dvs. erkänt att den andra statens frysningsbeslut läggs till grund för åtgärder i Sverige, och angett formerna för detta.

I propositionen till ovan nämnda lag (prop. 2004/05:115 s. 45) anges att termen ”verkställbarhetsförklaring” används för att understryka att den prövning som ska ske inte utgör en materiell prövning av de omständigheter och överväganden som ligger bakom frysningsbeslutet, utan en kontroll av om beslutet får verkställas i Sverige utifrån de förutsättningar som anges i rambeslutet (och som genomförts i nämnda lag). Den prövning som ska ske hos Kronofogdemyndigheten skiljer sig formellt sett inte nämnvärt från de uppgifter som åklagaren har i mot-

svarande fall enligt nämnda lag. En lösning med en särskild verkställbarhetsförklaring framstår därför som lämplig också för genomförandet av nu aktuellt rambeslut. Med den lösningen får man ett beslut som kan läggas till grund för eventuell prövning i domstol. Skriftlighet skapar också förutsättningar för ett rättssäkert förfarande. Verkställbarhetsförklaringen är inte avsedd att ersätta det utländska beslutet utan endast att ange att beslutet får verkställas i Sverige.

När Kronofogdemyndigheten tar ställning i frågan om den ska meddela en verkställbarhetsförklaring ska utgångspunkten vara att det översända beslutet om bötesstraff ska erkännas och bli föremål för verkställighet här under förutsättning att det inte finns hinder mot ett sådant ställningstagande. Innan en verkställbarhetsförklaring utfärdas ska därför vissa frågor alltid övervägas.

Den initialt viktigaste frågan är om det till beslutet om bötesstraff har bifogats ett intyg som har upprättats i enlighet med formuläret i bilagan till rambeslutet och översatts till ett av de språken som Sverige godtar (se avsnitt 7.3.2). Att korrekta uppgifter tagits med i intyget är av avgörande betydelse för att Kronofogdemyndigheten ska kunna ta ställning till om bötesstraffet ska erkännas eller inte. Om så inte är fallet ska myndigheten begära kompletterande uppgifter från den behöriga myndigheten i den utfärdande staten, innan en prövning görs. Om intyget inte är översatt till något av de godtagna språken får Kronofogdemyndigheten invänta en översättning. Under förutsättning att underlaget är fullständigt ska Kronofogdemyndigheten därefter överväga om det finns några skäl för att vägra erkännande. Om så inte är fallet ska bötesstraffet förklaras verkställbart. En bestämmelse i lag bör därför införas som anger att det är Kronofogdemyndigheten som prövar om bötesstraffet är verkställbart och, om så är fallet, beslutar i form av en verkställbarhetsförklaring att verkställighet ska ske.

Kronofogdemyndighetens verkställbarhetsförklaring gäller omedelbart, vilket bör framgå av lag. Det innebär att verkställigheten av bötesstraffet genast kan påbörjas även om den dömde överklagar Kronofogdemyndighetens verkställbarhetsförklaring. Den dömdes möjligheter att överklaga verkställbarhetsförklaringen och begära inhibition hos rätten behandlas närmare i avsnitt 7.3.9.

Ett beslut från den verkställande staten att inte erkänna ett bötesstraff ska innehålla skälen för ett sådant avslag, vilket framgår av artikel 14 b) i rambeslutet. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten har rätt att få veta varför bötesstraffet inte erkänns. Förvaltningslagens regel om motivering av beslut gäller inte i Kronofogdemyndighetens exekutiva verksamhet (32 § förvaltningslagen). Även om den prövning som Kronofogdemyndigheten gör, möjligen inte är att anse som en exekutiv åtgärd bör det för tydlighets skull införas en regel om motiveringsskyldighet i de fall Kronofogdemyndigheten inte meddelar en verkställbarhetsförklaring.

I promemorian föreslås ett allmänt krav på skyndsamhet i frågor som rör såväl erkännande som verkställighet av ett utländskt bötesstraff. När det gäller frågan om erkännande pekar promemorian på att det ligger i sakens natur att den utfärdande staten förväntar sig att en fråga om erkännande handläggs snabbt eftersom erkännandet inte förutsätter någon omfattande kontroll, dvs. den staten kan utgå från att tiden fram till dess

att verkställbarhetsförklaringen utfärdas blir kort (se s. 150 och 249). *Malmö tingsrätt* menar att ett allmänt skyndsamhetskrav kan tolkas som att dessa ärenden ska behandlas med förtur. Tingsrätten anser det inte vara rimligt att dessa mål ska handläggas med större skyndsamhet än vad som generellt gäller vid handläggning av mål. Regeringen gör följande bedömning.

Promemorians förslag baserar sig på det skyndsamhetskrav som finns i artikel 6 i rambeslutet. Denna bestämmelse syftar emellertid till att en medlemsstat skyndsamt ska vidta alla åtgärder för att verkställa bötesstraffet som har erkänts. Skyndsamhetskravet gäller inte själva förfarandet att erkänna bötesstraffet, vilket måste inkludera när en överprövning görs av ett beslut att erkänna bötesstraffet. Enligt regeringens mening kräver således inte rambeslutet att ett skyndsamhetskrav införs när Kronofogdemyndigheten prövar om ett utländskt bötesstraff är verkställbart i Sverige eller när en sådan förklaring har överklagats. Inte heller finns några andra skäl att införa ett sådant krav och regeringen delar tingsrättens uppfattning att det inte finns skäl att dessa mål vid Kronofogdemyndighetens prövning eller hos domstol, efter ett överklagande, får förtur framför andra mål eller ärenden. En annan sak är att ärendets beskaffenhet i de allra flesta fallen torde innebära en förhållandevis kort handläggningstid, som lever upp till eventuella förväntningar som den utfärdande staten kan ha. Regeringen återkommer vad gäller ett skyndsamhetskrav vid verkställighet av bötesstraffet sedan det har erkänts (se avsnitt 7.3.12).

Innehållet i verkställbarhetsförklaringen

En verkställbarhetsförklaring innebär, som nyss nämnts, inte något beslut som ersätter det utländska bötesstraffet utan enbart en förklaring att det översända beslutet om bötesstraff motsvarar de krav som ställs i den svenska lagstiftningen som genomför rambeslutet och att de rättsliga och praktiska förutsättningarna för att verkställa detsamma i Sverige är uppfyllda. I verkställbarhetsförklaringen behöver vissa uppgifter redovisas för att böterna ska kunna verkställas här.

En sådan uppgift är, beträffande bötesstraffet, det belopp som avses. Enligt artikel 8.2 ska vid behov bötesbeloppet räknas om till den verkställande statens valuta. Eftersom ingen annan medlemsstat har samma valuta som Sverige blir en omräkning alltid nödvändig. I verkställbarhetsförklaringen ska beloppet anges i svensk valuta och Kronofogdemyndigheten ska använda sig av den växelkurs som gällde den dag då bötesstraffet meddelades. Detta bör framgå av lag. Om en del av bötesstraffet redan är verkställt, antingen genom att den dömde frivilligt betalat in ett delbelopp eller att den utfärdande staten, eller en annan stat, drivit in delar av bötesstraffet ska en nedsättning ske av det belopp som sedan ska drivas in. I lagrådsremissen föreslogs att verkställbarhetsförklaringen skulle innehålla uppgift om det belopp som avses med avdrag för vad som redan verkställts före verkställbarhetsförklaringen. Mot bakgrund av *Lagrådets* synpunkter om vem – Kronofogdemyndigheten eller rätten – som bör besluta om upphävande av en verkställbarhetsförklaring (se avsnitt 7.3.11) anser regeringen att

samtliga belopp som betalats eller drivits in efter det att bötesstraffet beslutats ska hanteras som en verkställighetsfråga (se avsnitt 7.3.10) och inte påverka innehållet i verkställbarhetsförklaringen.

I avsnitt 7.3.9 föreslås att verkställbarhetsförklaringen ska kunna överklagas. Förklaringen bör därför även innehålla en upplysning om möjligheten att överklaga förklaringen till domstol. Upplysningen ska bl.a. ange inom vilken tid ett överklagande måste ske och till vem som ett överklagande ska ges in. Dessa krav på innehållet i verkställbarhetsförklaringen bör föras in i den nya lagen. Verkställbarhetsförklaringen bör slutligen delges den bötfällda, vilket också bör framgå av de nya bestämmelserna. Delgivningsfrågor behandlas också i avsnitt 7.3.9.

Registertillgång

Som föreslås nedan i avsnitt 7.3.5 ska erkännande och verkställighet kunna vägras bl.a. om det meddelats dom eller beslut för samma gärning i Sverige. För att Kronofogdemyndigheten ska kunna ta ställning till om det finns en tidigare dom eller annat avgörande, som hindrar erkännande och verkställighet, måste myndigheten ha tillgång till uppgifter ur belastningsregistret. Den nuvarande regleringen ger inte myndigheten någon rätt att få uppgifter ur belastningsregistret för nu aktuellt ändamål. En särskild bestämmelse som medger tillgång till registret bör därför föras in i förordningen (1999:1134) om belastningsregister.

7.3.4 Dubbel straffbarhet

Regeringens förslag: Dubbel straffbarhet ska krävas i de fall där den gärning som ligger till grund för bötesstraffet helt eller delvis har begåtts i Sverige.

Regeringens bedömning: Något generellt krav på dubbel straffbarhet bör inte ställas upp.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har tillstyrkt promemorians förslag och bedömning eller lämnat det utan invändningar. *Riksdagens ombudsmän* har ansett att ett krav på dubbel straffbarhet ska uppställas i den utsträckning rambeslutet tillåter. *Helsingborgs tingsrätt* och *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* har också sett ett värde i att upprätthålla kravet på dubbel straffbarhet i den utsträckning detta är möjligt, åtminstone i form av ett fakultativt verkställighetshinder.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Rambeslutet om verkställighet av bötesstraff ger möjlighet för den verkställande staten att ställa krav på dubbel straffbarhet. Denna möjlighet är emellertid begränsad. För de brott som räknas upp i artikel 5.1 i rambeslutet, den s.k. listan, får krav på dubbel straffbarhet inte ställas upp. Listan omfattar samma brott som i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder samt ytterligare ett antal brott, som exempelvis trafikbrott, smuggling av varor, intrång i immateriella rättigheter och stöld. För andra brott än de

som räknas upp i artikeln får den verkställande staten kräva dubbel straffbarhet.

I promemorian föreslås att något generellt krav på dubbel straffbarhet inte ska gälla för de brott som faller utanför listan. Flertalet remissinstanser har tillstyrkt eller inte haft någon invändning mot ett sådant förslag. Några remissinstanser har dock invänt mot denna lösning och istället förespråkade att Sverige utnyttjar de möjligheter som rambeslutet ger att uppställa ett krav på dubbel straffbarhet. *Riksdagens ombudsmän* har förordat en sådan lösning med angivande att det inte torde stå i överensstämmelse med legalitetsprincipen att i Sverige medverka till att i ett annat land beslutat bötesstraff verkställs här när det rör sig om en gärning som inte utgör brott enligt svensk lag. *Helsingborgs tingsrätt* har ansett att det åtminstone bör, för de gärningar som faller utanför listan, övervägas att införa en fakultativ möjlighet att vägra verkställighet då dubbel straffbarhet inte föreligger, bl.a. för att tillgodose allmänna proportionalitetshänsyn. *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* delar denna syn och pekar särskilt på de fall då den utfärdande statens utdömt ett bötesstraff med stöd av regler om extraterritoriell jurisdiktion.

Principen om ömsesidigt erkännande utgör en hörnsten i det straffrättsliga samarbetet mellan EU:s medlemsstater. De rättsakter som har antagits eller förhandlas och som har sin grund i denna princip, t.ex. överlämnande av misstänkta dömda personer enligt den europeiska arresteringsordern och erkännande och verkställighet av frysingsbeslut eller frihetsberövande påföljder. Rambeslutet om verkställighet av bötesstraff baserar sig också på denna princip. Framtida rättsakter kommer huvudsakligen att bygga vidare på denna princip. Kärnan i principen om ömsesidigt erkännande är att medlemsstaternas olikheter vad gäller straff- och straffprocessrättslig reglering i stor utsträckning ska accepteras. Principen utgör vidare ett alternativ till en tillnärmning eller harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning på dessa områden, även om en sådan tillnärmning eller harmonisering inte är utesluten. Principen innebär å andra sidan inte att medlemsstaterna för närvarande kan acceptera vilka olikheter som helst. De avslagsgrunder som återfinns i rambeslutet speglar detta förhållningssätt. Ett avskaffande av kravet på dubbel straffbarhet är däremot ett uttryck för att staternas olikheter accepteras i fråga om vilka gärningar som kriminaliserats i respektive stat. Skillnader i vilka gärningar som kriminaliserats i medlemsstaterna kan ha historiska, kulturella eller sociala förklaringar. Den listan som nu finns är en kompromiss mellan de stater som helt vill avskaffa kravet på dubbel straffbarhet och de som vill behålla det fullt ut.

Det straffrättsliga samarbetet inom EU är unikt och går inte att jämföra med annat internationellt samarbete där ett krav på dubbel straffbarhet upprätthålls i större utsträckning. De grundläggande friheterna, bl.a. den fria rörligheten av personer utan inre gränser mellan medlemsstaterna, ställer också särskilda krav på samarbetet. En person som fritt rör sig inom unionens gränser och begår ett brott i en stat, ska som utgångspunkt inte vara skyddad från vare sig lagföring eller verkställighet av ett straff på grund av att personen har sitt hemvist eller påträffas i en annan stat. Det straffrättsliga samarbetet måste på samma sätt som inom andra arbetsområden, i viss utsträckning, avveckla de nationella gränserna,

även om detta måste ske steg för steg. Utvecklingen inom EU är också att i största möjliga utsträckning avskaffa kravet på dubbel straffbarhet, vilket också har varit en strävan i den svenska lagstiftningen.

Mot denna allmänna bakgrund är det regeringens uppfattning att ett krav på dubbel straffbarhet inte bör ställas upp även för de gärningar som faller utanför den lista som anges i artikel 5. Utgångspunkten är att den dömde har lagförts för en straffbar gärning i en annan medlemsstat. Med stöd av rambeslutet vill den staten att böterna verkställs i en annan stat. Det är inte rimligt att den verkställigheten inte ska kunna ske i Sverige enbart på den grunden att vi valt att inte kriminalisera samma gärning. Det kan vidare påpekas att Sverige redan bistår andra stater utan att vi ställer upp ett krav på dubbel straffbarhet, t.ex. verkställighet enligt nordiska verkställighetslagen och ett flertal åtgärder enligt lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål. Dessutom ska betonas att ett samarbete mellan stater bygger på ömsesidighet. Ju färre hinder vi sätter upp för att bistå en annan stat desto större möjligheter har vi att få hjälp i den staten. Beträffande de gärningstyper som faller utanför listan får en stat vägra verkställa bötesstraffet. Någon skyldighet föreligger inte. I den mån Kronofogdemyndigheten sänder över ett beslut om bötesstraff till en annan medlemsstat är alltså utgångspunkten att straffet ska verkställas och att verkställigheten inte ska underkännas för att det svenska bötesstraffet avser en gärning som inte är straffbar i den andra staten. Slutligen bör det noteras att just vad gäller böter kan skillnaderna ofta bestå i att den ena staten även beivrar en viss gärning i ett straffrättsligt förfarande, medan detta i den andra staten sker i en annan, t.ex. administrativ, ordning.

Regeringen kan inte heller utifrån vad Riksdagens ombudsmän anger se några principiella hinder mot att även verkställa bötesstraff som avser gärningar som inte är straffbara i Sverige. Utgångspunkten, som ovan nämnts, är att bötesstraffet har dömts ut på grund av en straffbelagd gärning i den andra staten. Verkställigheten ska sedan ske i Sverige i enlighet med de villkor och förutsättningar som ställs upp. Det kan vidare noteras att EG-domstolen i ett förhandsavgörande (i mål *Advocaten voor de Wereld C-303/05*) kommit till den slutsatsen att avskaffandet av den kontroll av kravet på dubbel straffbarhet för de 32 gärningar som räknas upp i rambeslutet om den europeiska arresteringsordern inte strider mot den straffrättsliga legalitetsprincipen (p. 54). Regeringen menar att domstolens ställningstagande även kan appliceras på andra brott som ligger utanför listan i artikel 2.2. i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder, bl.a. mot bakgrund av att det i samma artikel (punkt 3) anges att listan efter beslut av rådet kan utökas till andra gärningar.

Ett par remissinstanser har ansett att det för de gärningar som faller utanför artikel 5.1 bör införas en, i vart fall, fakultativ möjlighet att vägra verkställighet i de fall gärningen inte är straffbar i Sverige. *Helsingborgs tingsrätt* anser att allmänna proportionalitetshänsyn kan tillgodoses med en sådan lösning. *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* ser behovet av en sådan lösning för att möjliggöra för behörig myndighet att vägra verkställighet i de fall då den lagstiftning som ligger till grund för det utländska bötesstraffet framstår som direkt oacceptabel från svensk utgångspunkt. Detta gör sig, enligt fakultetsnämnden, framförallt

gällande när gärningen är begången utanför den utfärdande statens territorium. Regeringen instämmer i resonemanget att det bör finnas en möjlighet att i vissa fall vägra verkställa bötesstraff i dessa fall. Enligt regeringen föreligger särskilda skäl för att göra undantag från grundprincipen att dubbel straffbarhet inte ska gälla i de fall bötesstraffet avser gärningar som helt eller delvis har begåtts i Sverige. Om en person åtalas utomlands för ett handlande här i landet, som inte är straffbart här, bör vi inte bistå med verkställighet av det straff som dömts ut. Det är enligt regeringens mening inte rimligt att verkställa ett sådant utländskt bötesstraff.

Vid gärningar begångna helt eller delvis i Sverige ska således ett krav på dubbel straffbarhet ställas upp. Detta krav gäller oavsett om den utfärdande myndigheten har angett att det rör sig om ett s.k. listbrott eller inte. Denna möjlighet att även ställa upp ett sådant krav vad gäller listbrotten följer av artikel 7.2 d). Ett krav på dubbel straffbarhet och övriga vägransgrunder som är möjliga att använda sig av, se vidare avsnitt 7.3.5 tillgodoser även möjligheten att beakta allmänna proportionalitetshänsyn, som tingsrätten efterlyser. Att utöver detta ställa upp ett generell eller fakultativt krav på dubbel straffbarhet är inte motiverat.

7.3.5 Skäl för att vägra verkställighet

Regeringens förslag: Om det finns hinder mot verkställighet ska en verkställbarhetsförklaring inte få utfärdas. En verkställbarhetsförklaring ska inte få meddelas:

- om det intyg som ska bifogas beslutet om bötesstraff saknas, eller är alltför bristfälligt för att kunna användas för prövningen,
- om det skulle strida mot förbudet mot dubbelbestraffning (dvs. principen om *ne bis in idem*),
- om gärningen helt eller delvis begåtts i Sverige och den inte motsvarar brott enligt svensk lag eller en tillämpning av 35 kap. 7 § brottsbalken innebär att preskription inträtt,
- om den dömda inte var 15 år när brottet begicks,
- om det inte skulle vara förenligt med bestämmelser om immunitet,
- om böterna har beslutats efter ett skriftligt förfarande och det inte står klart att den dömda personligen eller genom behörigt ombud underrättats om sin rätt att bestrida och om tidsfristen för detta, eller
- om böterna har dömts ut efter en rättegång som hållits i den dömdes utevaro och det inte i intyget anges eller på annat sätt står klart att den dömda personligen eller via behörig företrädare underrättats om de rättsliga åtgärderna eller den dömda meddelat att han eller hon inte motsätter sig bötesstraffet.

Regeringens bedömning: Någon bestämmelse om att erkännande och verkställighet alltid ska vägras om en grundlagsreglering hindrar det eller om verkställandet skulle komma i konflikt med Sveriges åtaganden enligt Europakonventionen, bör inte tas med i lagen.

Rambeslutet om verkställighet av bötesstraff ger utrymme för att vägra verkställighet på en rad olika grunder, bl.a. med stöd av artikel 7. En första fråga är vilka vägransgrunder som bör vara tillämpliga när ett utländskt bötesstraff ska verkställas i Sverige. Alla de vägransgrunder som anges i rambeslutet är vidare fakultativa, dvs. en verkställande stat får tillämpa dem men måste inte göra det. Den andra frågan är således om de vägransgrunder som förs in i den nya lagstiftningen ska utformas som obligatoriska eller fakultativa vägransgrunder. Vidare bör det övervägas om alla vägransgrunder som rambeslutet möjliggör måste anges i den nya lagen.

En allmän utgångspunkt bör vara att Sverige ska bistå andra stater så långt som det är möjligt. Det är angeläget att rambeslutet om verkställighet av bötesstraff inom EU blir ett effektivt instrument. Så som regeringen anfört vad gäller kravet på dubbel straffbarhet är utgångspunkten att ju oftare Sverige kan hjälpa andra stater med verkställighet, desto lättare torde också ett svensk bötesstraff kunna verkställas utomlands. Dessutom förutsätter systemet med ömsesidigt erkännande att en stat i viss utsträckning godtar beslut som kanske inte skulle ha kunnat fattas av den staten i en motsvarande situation.

Samtidigt medger rambeslutet att en verkställande myndighet kan vägra verkställighet om detta skulle strida mot grundläggande rättsprinciper eller enskildas rättssäkerhet. Dessa möjligheter ska enligt regeringens mening Sverige utnyttja. För att undvika onödiga avslag ålägger rambeslutet enligt artikel 7.3 en samrådsskyldighet med myndigheterna i den utfärdande staten innan vissa vägransgrunder tillämpas.

De rambeslut som Sverige har genomfört (rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och rambeslutet om verkställighet av frysningsbeslut) innehåller båda fakultativa vägransgrunder. I den lagstiftning som genomfört dessa rambeslut har dock vägransgrunderna i samtliga fall utformats som obligatoriska vägransgrunder, dvs. inte gett utrymme för tillämpande myndigheter att göra en diskretionär prövning om en vägransgrund ska tillämpas eller inte (se prop. 2003/04:07 s. 70 ff. och prop. 2004/05:115 s. 60). Någon annan lösning bör inte väljas här heller. De vägransgrunder som föreslås tas in i den nya lagstiftningen bör alltså utformas som obligatoriska.

I lagen bör en och samma benämning på personen som ådömts ett bötesstraff användas. Lämpligen benämns personen den dömde, även om böterna inte meddelats honom, henne eller den aktuella juridiska personen i en dom.

Avslag på grund av brister hänförliga till intyget

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt promemorians förslag eller lämnat det utan invändningar.

Skälen för regeringens förslag: En grundläggande förutsättning för att det nya rambeslutet ska kunna tillämpas effektivt är att det intyg som ska utfärdas av den stat som översänder beslutet om bötesstraff uppfyller de krav som anges i rambeslutet. Tanken är att intyget ska innehålla all

den information som är nödvändig för att den verkställande staten ska dels kunna ta ställning till frågan om erkännande, dels faktiskt kunna verkställa bötesstraffet. Om intyget saknas eller om det är så ofullständigt att det inte kan läggas till grund för prövningen av erkännande och verkställighet ska verkställighet alltid kunna vägras, vilket framgår av artikel 7.1. Detsamma gäller om intyget uppenbarligen inte motsvarar beslutet om bötesstraff.

Ett exempel på en sådan brist i intyget som kan leda till att verkställighet bör vägras är att uppgifterna om den person som ådömts bötesstraffet är så ofullständiga att det inte går att avgöra mot vem verkställighet ska ske. Det går inte att utesluta att bötesstraff meddelas under förhållanden som inte ger utrymme för en lika tillförlitlig kontroll av gärningsmannens identitet som en brottsutredning med efterföljande förhandling i domstol. Otillräckliga uppgifter om den dömdes identitet kan således vara skäl att på denna grund vägra erkännande och verkställighet.

En uttrycklig vägransgrund som avser att intyget saknas eller att det är så ofullständigt att det inte kan läggas till grund för prövningen bör införas. Bestämmelsen bör utformas efter mönster av motsvarande regler i t.ex. lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeiska arresteringsorder (jfr 2 kap. 3 § första punkten). Det förhållandet att intyget inte är avfattat på ett godtagat språk är enligt rambeslutet inte i sig någon grund för att vägra verkställighet. Däremot är det ett formellt krav som, om det inte uppfylls kan leda till att verkställighet vägras. Intyget får då anses vara så ofullständigt att det inte kan läggas till grund för prövningen.

Verkställighet ska vägras först om intyget, trots begäran om komplettering, inte uppfyller de krav som ställs. Den utfärdande staten ska, som redovisats i avsnitt 7.3.2, ges möjlighet att ge in intyget, om detta saknas, eller att rätta till eventuella brister. Genom att den andra staten ges tillfälle att, efter påpekande från Kronofogdemyndigheten, komplettera intyget uppfylls även den samrådsskyldighet som anges i artikel 7.3 i rambeslutet.

Avslag på grund av den dömda redan dömts för samma gärning

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har tillstyrkt promemorians förslag eller lämnat det utan invändningar. *Svea hovrätt* har ansett att det åtminstone bör övervägas om inte ett beslut om åtalsunderlåtelse också bör utgöra verkställighetshinder.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 7.2 a) kan verkställighet vägras om den dömda personen har dömts för samma gärning antingen i den verkställande staten eller i en tredje stat. Om bötesstraffet har utdömts i en tredje stat krävs det, för att erkännande och verkställighet ska kunna vägras, att beslutet också har verkställts.

Att en person inte får dömas för samma brott mer än en gång är en grundläggande straffrättslig princip – principen om *ne bis in idem* ("icke två gånger för samma sak"). Principen är av sådan vikt att den räknas upp bland de grundläggande mänskliga fri- och rättigheterna bl.a. i FN-konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter. Den återfinns

också i artikel 4.1 i det sjunde tilläggsprotokollet till Europakonventionen, som är gällande svensk rätt.

I den nya lagen bör, enligt regeringens mening, en särskild vägransgrund föras in som beaktar denna princip. Till att börja med bör den avse svenska domar och beslut rörande samma gärning och person. Med svensk dom likställs ett godkänt strafföreläggande eller föreläggande om ordningsbot. Vidare bör vägransgrunden som rambeslutet föreskriver omfatta utländska domar och beslut rörande samma gärning och person. I dessa fall bör det dock krävas att, vid en fällande dom, straffet har verkställts. Även om det inte direkt kan utläsas av rambeslutet måste självfallet även utländska domar och beslut som innebär att den dömda frias från ansvar för gärningen också beaktas. Regeringen anser inte att vägransgrunden ska utformas i enlighet med vad *Lagrådet* föreslagit eftersom det skulle leda till att andra påföljder än böter som dömts ut och verkställts i en annan stat än den utfärdanden staten inte skulle leda till ett avslag. Enligt regeringens mening är det i stället självklart att verkställighet ska vägras om personen dömts för samma gärning till exempelvis fängelse och avtjänat straffet.

Svea hovrätt har ansett att det åtminstone bör övervägas om aktuell vägransgrund även ska inkludera beslut att inte väcka åtal enligt 20 kap. 7 § rättegångsbalken (åtalsunderlåtelse) eller motsvarande bestämmelse i annan lag. I lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder kan ett överlämnande även vägras i de fall den verkställande staten beslutat om åtalsunderlåtelse för samma gärning (2 kap. 5 § 2). Den vägransgrunden baserar sig emellertid på en uttrycklig motsvarighet i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder (artikel 4.3). Därutöver anger det rambeslutet att ett överlämnande kan vägras om dom meddelats för samma gärning (artikel 3.2 och 4.5). I rambeslutet om verkställighet av bötesstraff talas det endast om att personen har *dömts* för samma gärning. Någon motsvarighet till artikel 4.3 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder finns inte. Regeringen anser därför att det inte finns utrymme att införa en vägransgrund av det slag som hovrätten tagit upp.

Avslag på grund av att den dömda på grund av sin ålder inte kan göras straffrättsligt ansvarig

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt promemorians förslag eller lämnat det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: En annan grund för att vägra verkställighet är att straffet riktar sig mot en person som på grund av sin ålder inte kan göras straffrättsligt ansvarig i den verkställande staten, artikel 7.2 f). Vissa länder inom EU tillåter straffrättsliga ingripanden mot personer som inte är straffmyndiga enligt svensk rätt, dvs. personer som inte fyllt 15 år vid tidpunkten för brottet. Det skulle enligt regeringens mening strida mot svenska grundläggande straffrättsliga principer att verkställa ett sådant straff. Sverige bör därför utnyttja möjligheten att vägra verkställa bötesstraff som ålagts någon som inte

hade fyllt 15 år när brottet begicks. En uttrycklig regel om detta bör därför införas. Prop. 2008/09:218

Avslag på grund av utevarodomar m.m.

Promemorians förslag överensstämmer i stora delar med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har tillstyrkt promemorians förslag eller lämnat det utan invändningar.

Skälen för regeringens förslag: Ett bötesstraff meddelas ofta efter ett skriftligt förfarande, t.ex. ett förfarande som liknar det svenska strafföreläggandet eller föreläggande av ordningsbot, eller efter en rättegång där den tilltalade inte varit närvarande, dvs. genom en utevarodom. Rambeslutet om verkställighet av bötesstraff inkluderar även dessa domar och beslut. Däremot ställer rambeslutet upp särskilda krav som ska vara uppfyllda. Om så inte är fallet kan en stat vägra att verkställa domen eller beslutet. Syftet med dessa krav är att den dömda inte ska ha gått miste om sin grundläggande rättighet att kunna närvara i det förfarande som leder till att ett bötesstraff meddelas. Regeringen delar denna utgångspunkt och i den nya lagstiftningen bör det föras in bestämmelser som tillvaratar dessa rättigheter. Det bör därför vara möjligt att vägra verkställighet av ett bötesstraff som inte uppfyller dessa krav.

Artikel 7.2 g) i rambeslutet reglerar när en verkställande stat kan vägra att verkställa ett bötesstraff när detta har meddelats efter ett skriftligt förfarande (punkt i) eller efter en utevarodom (punkt ii).

Beträffande bötesstraff som meddelats efter ett skriftligt förfarande är kravet att den dömda personligen eller via behörigt ombud ska ha underrättats om sin rätt att bestrida bötesstraffet och om tidsfristerna för ett sådant bestridande. Om det inte av intyget framgår att detta har skett får en verkställighet vägras med stöd av artikel 7.2 g). En motsvarande vägransgrund bör enligt regeringens mening föras in i den nya lagstiftningen. Däremot anser inte regeringen att denna information måste framgå av intyget, även om så kommer att ske i de allra flesta fallen. Har denna information erhållits på annat sätt ska den kunna beaktas i prövningen. *Lagrådet* har påpekat att det inte framgår att en juridisk person genom behörig ställföreträdare kan ha underrättats om rätten att bestrida bötesstraffet och föreslagit ändringar med anledning av detta. Samma förslag lämnas vad gäller utevarodomar (se nästa stycke). Regeringen delar *Lagrådets* bedömning att en juridisk person ska kunna underrättas genom behörig ställföreträdare. Rambeslutet innehåller emellertid inte en sådan precisering. Den information som Kronofogdemyndigheten kommer att få del av är att den dömda underrättats personligen eller genom behörigt ombud. De tillägg som föreslagits skulle kunna leda till att Kronofogdemyndigheten skulle förelägga om kompletteringar som inte har stöd i rambeslutet, vilket är olämpligt. Enligt regeringens mening får med ”personligen eller genom behörigt ombud” förstås även de fall då en juridisk person underrättats genom behörig ställföreträdare.

När det sedan gäller den vägransgrund som avser utevarodomar är utgångspunkten att verkställighet får vägras om den dömda inte var närvarande vid den rättegång som ledde fram till avgörandet. Men om inty-

get anger att den dömde personligen eller via behörig företrädare under rättades om de rättsliga åtgärderna enligt lagstiftningen i den staten eller den dömde meddelat att han eller hon inte bestrider bötesstraffet får en verkställighet inte vägras. På samma sätt som ovan bör en vägransgrund med motsvarande innehåll tas in i den nya lagstiftningen. Det bör inte heller här vara ett formellt krav att informationen måste framgå av intyget. Finns det information tillgänglig från någon annan källa bör den kunna beaktas.

Avslag på vissa andra grunder

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Det stora flertalet av remissinstanserna har tillstyrkt promemorians förslag eller lämnat det utan invändningar. *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* har pekat på behovet av att ytterligare överväga den vägransgrund i artikel 7.2 d) som hänför sig till extraterritoriell jurisdiktion. *Kronofogdemyndigheten* har framfört att det av praktiska skäl bör införas en möjlighet att vägra verkställa bötesstraff som understiger 70 euro enligt artikel 7.2 h).

Skälen för regeringens förslag: Med stöd av artikel 7.2 c i rambeslutet kan verkställighet vägras, om bötesstraffet avser en gärning som omfattas av svensk jurisdiktion och böterna på grund av preskription inte skulle få verkställas här. I linje med de allmänna utgångspunkter regeringen anfört inledningsvis bör inte någon generell vägransgrund införas med hänsyn till preskription, dvs. i alla de fall bötesstraffet avser gärningar som omfattas av våra jurisdiktionsregler. Däremot bör vägransgrunden användas för de fall bötesstraffet avser gärningar som begåtts på svenskt territorium. Det är enligt regeringens mening inte rimligt att verkställa ett bötesstraff som begåtts i Sverige och som enligt brottsbalkens bestämmelser inte längre kan verkställas. En sådan vägransgrund bör tas in i den nya lagstiftningen.

Den vägransgrund beträffande preskription som föreslås har också en koppling till den vägransgrund som anges i artikel 7.2 d). En stat kan vägra att verkställa ett bötesstraff avseende brott begångna helt eller delvis på den verkställande statens territorium (punkten i). En sådan möjlighet att vägra finns oavsett om bötesstraffet är straffbart eller preskriberat i den staten. Vägransgrunden gäller generellt. Även här är regeringens allmänna inställning att rambeslutet om verkställighet av bötesstraff bör få så bred tillämpning som möjligt. Med den utgångspunkten bör inte en generell vägransgrund införas som innebär att verkställighet ska vägras beträffande alla bötesstraff som avser gärningar som helt eller delvis begåtts på svenskt territorium. Såvitt avser gärningar på svenskt territorium som inte är straffbara enligt svensk rätt och brott som preskriberats ska dock, såsom tidigare sagts, verkställighet vägras. I dessa fall är det enligt regeringens mening inte rimligt att verkställa bötesstraffet. En konsekvens kan bli att bötesstraff för vissa svenska brott inte kommer att kunna verkställas i andra stater. Detta får emellertid accepteras. *Lagrådet* har föreslagit att verkställighet ska vägras om gärningen som föranlett bötesstraffet och begåtts på svenskt territorium inte *utgör* brott enligt svensk lag. Regeringen anser emellertid att en

sådan formulering kan ge upphov till en allt för detaljerade prövning av kravet på dubbel straffbarhet. En sådan utformning av kravet kan föranleda Kronofogdemyndigheten att pröva om någon objektiv ansvarsfrihetsgrund är tillämplig i det enskilda fallet. För att undvika detta bör i stället kravet på dubbel straffbarhet utformas på samma sätt som skett tidigare, se t.ex. 2 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, dvs. att verkställigheten ska vägras om gärningen inte motsvarar brott enligt svensk lag, vilket även innebär att brotten inte behöver vara identiska (jfr prop. 1999/2000:61 s. 105).

Enligt artikel 7.2 d) får verkställighet även vägras om bötesstraffet har begåtts utanför den utfärdande statens territorium och om åtal inte är tillåtet i den verkställande staten för sådana brott (punkten ii). I promemorian föreslås ingen vägransgrund för dessa fall. *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* menar emellertid att detta bör övervägas ytterligare. Nämnden har bl.a. påpekat att denna vägransgrund får anses ta sikte på sådana fall där den utfärdande statens jurisdiktionsregler sträcker sig längre än de svenska jurisdiktionsreglerna. Detta är också regeringens tolkning av bestämmelsen. Det kan inledningsvis konstateras att de svenska jurisdiktionsreglerna är vittomfattande. Frågan är då om det kan finnas anledning att vägra verkställighet därför att brottet har begåtts i en tredje stat och åtal inte skulle kunna väckas i Sverige för det brottet. En sådan vägransgrund stämmer generellt sett mindre väl överens med den svenska grundsynen som redovisats tidigare. Regeringen har tidigare konstaterat att systemet med ömsesidigt erkännande i viss utsträckning kan leda till att man får godta beslut som kanske inte skulle ha kunnat fattas av en svensk myndighet i en motsvarande situation. Mot bakgrund av detta anser regeringen att någon vägransgrund som nu är aktuell inte bör införas.

Förekomsten av immunitet ger enligt artikel 7.2 e) rätt att vägra verkställighet. Det följer bl.a. av Sveriges internationella åtaganden att straffrättslig immunitet ska respekteras även på verkställighetsstadiet. I svensk lagstiftning förekommer olika slags regler om immunitet. Sådana regler tar normalt sikte på personer som genom sin ställning har immunitet. Lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall innehåller bestämmelser som genomför Sveriges internationella åtaganden i konventioner och andra överenskommelser. Lagen är tillämplig på bl.a. utländska diplomater, företrädare för vissa internationella organ samt andra personer som anges antingen direkt i lagen eller i en till lagen fogad bilaga. En redovisning av regelsystemet finns i prop. 2003/04:7 s. 72 f. Även svenska medborgare kan i viss utsträckning omfattas av straffrättslig eller straffprocessuell immunitet, men det rör sig om betydligt färre personer. Till dessa hör statschefen, riksdagsledamöter och riksdagens talman samt statsråden, vilkas immunitet regleras i regeringsformen. Vidare har främmande statsöverhuvuden immunitet enligt folkrättsliga grunder. Regeringens inställning är att en vägransgrund bör införas för de situationer då en verkställbarhetsförklaring inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet.

Verkställighet kan enligt artikel 7.2 h) slutligen vägras om bötesstraffet understiger 70 euro eller motsvarande belopp. Frågan är om man bör införa en generell vägransgrund som tar sikte på verkställighet av för-

hållandevis låga bötesbelopp. Någon nedre beloppsgräns förekommer exempelvis inte i den nordiska verkställighetslagen. Det som talar för att införa en sådan vägransgrund är den prövning som krävs innan ett bötesstraff kan verkställas här och de kostnader som är förenade med indrivning av mindre belopp. Det är just den praktiska aspekten som *Kronofogdemyndigheten* har pekat på när de förespråkade att en sådan vägransgrund införs. Det som talar mot att ha en sådan vägransgrund är att rambeslutet bör ges bredast möjliga tillämpningsområde. En annan aspekt är att det i Sverige inte görs någon skillnad beroende på beloppets storlek när det är fråga om verkställighet. Regeringen ser ingen anledning att särskilja utländska bötesstraff i detta avseende. Det får vidare bedömas som mindre sannolikt att en annan stat begär verkställighet i Sverige om bötesbeloppet är obetydligt, bl.a. mot bakgrund av de åtgärder som krävs innan ett bötesstraff kan skickas iväg till en annan stat, exempelvis översättning av intyget. Regeringen ser också ett värde i att inskränka antalet vägransgrunder. Övervägande skäl talar därför för att det, åtminstone i nuläget, inte bör införas någon vägransgrund som tar sikte på låga bötesbelopp.

Grundlagsfrågor m.m.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har tillstyrkt promemorians bedömning eller lämnat den utan invändningar. *Riksdagens ombudsmän* har förespråkade att man i lagen ska erinra om möjligheten att vägra verkställighet om detta skulle stå i strid mot grundläggande principer på tryck- och yttrandefrihetens område. *Justitiekanslern* har efterfrågat ett klargörande avseende hur långt ett verkställighetshinder till följd av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen sträcker sig. *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* har ansett att det uttryckligen bör framgå av lagtexten att verkställighet ska vägras om den skulle komma i konflikt med Europakonventionen om mänskliga rättigheter och andra grundläggande regler.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt skäl 6 hindrar rambeslutet inte en medlemsstat att tillämpa sina konstitutionella regler om bl.a. tryckfrihet och yttrandefrihet. Vidare får medlemsstaterna med stöd av artiklarna 3 och 20.3 vägra erkännande och verkställighet om de grundläggande rättigheterna eller grundläggande rättsliga principerna i artikel 6 i EU-fördraget, som hänvisar till Europakonventionen, kan ha kränkts. Respekten för grundläggande fri- och rättigheter inskräps även i skäl 5 till rambeslutet. Där slås det fast att rambeslutet inte hindrar medlemsstaterna från att vägra att verkställa ett beslut om det finns objektiva skäl att tro att bötesstraffet syftar till att straffa en person på grund av dennes kön, ras, religion, etniska ursprung, nationalitet, språk, politiska uppfattning eller sexuella läggning eller att denna persons ställning kan skadas av något av dessa skäl. Ett beslut i strid med detta diskrimineringsförbud torde som regel utgöra brott mot Europakonventionens artikel 14.

Bestämmelser om tryckfrihet finns i tryckfrihetsförordningen och om yttrandefrihet i andra medier i yttrandefrihetsgrundlagen. Dessa grundlagar är exklusiva i den meningen att det allmänna inte får ingripa mot

innehållet i de skyddade medierna i annat fall och i annan ordning än vad som föreskrivs i de båda grundlagarna. Där anges bl.a. uttömmande vilka yttranden i de grundlagsskyddade medierna som är otillåtna och vem som bär det straffrättsliga ansvaret vid en överträdelse. Vidare föreskrivs att endast Justitiekanslern får inleda förundersökning för brott som avses i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen och att Justitiekanslern ensam får besluta om tvångsmedel med anledning av misstanke om sådant brott. Dessutom finns det särskilda bestämmelser om rättegången i mål om tryckfrihets- och yttrandefrihetsbrott. Om en verkställighet av ett bötesstraff kommer i konflikt med dessa grundlagsbestämmelser ska verkställighet vägras, vilket också rambeslutet enligt regeringens mening tillåter.

Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna har sedan den 1 januari 1995 ställning som svensk lag (prop. 1993/94:117). Enligt 2 kap. 23 § regeringsformen får lag eller annan föreskrift inte meddelas i strid med Europakonventionen. Konventionen innehåller bl.a. bestämmelser om rättvis rättegång (artikel 6) och om skydd för privat- och familjeliv (artikel 8), tankefrihet, samvets- och religionsfrihet (artikel 9) samt yttrandefrihet (artikel 10). I artikel 1 i första tilläggsprotokollet till Europakonventionen föreskrivs att varje fysisk eller juridisk person ska ha rätt till respekt för sin egendom. Till dessa bestämmelser finns också en omfattande rättspraxis från Europadomstolen. Utgångspunkten är att medlemsstaterna iakttar Europakonventions bestämmelser innan ett bötesstraff meddelas. Det sagda utesluter inte att en verkställighet av ett bötesstraff i ett enskilt fall kan komma i konflikt med Sveriges åtaganden enligt Europakonventionen. Om detta skulle inträffa, ska erkännande och verkställighet alltid vägras, vilket rambeslutet också ger stöd för.

Riksdagens ombudsmän har ansett att det i lagen bör erinras om möjligheten att vägra verkställighet med hänvisning till grundläggande principer på tryck- och yttrandefrihetens område bl.a. mot bakgrund av att i rambeslutet denna möjlighet endast anges i skälen. Motsvarande synpunkt har lämnats av *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* när det gäller Europakonventionen och andra grundläggande regler. Fakultetsnämnden har särskilt pekat på att instrument som baserar sig på ömsesidigt erkännande syftar till ett snabbt förfarande med en begränsad prövning samt att det av effektivitets- och rättssäkerhetsskäl i lagstiftningen bör anges någorlunda uttömmande tillämpliga avslagsgrunder.

Utgångspunkten bör vara att det i den lagstiftning som genomför olika internationella överenskommelse inte ska behöva ske en hänvisning till grundlag eller andra grundläggande regler. Oavsett vad som anges i lag är ju dessa tillämpliga. Regeringen anser att det skulle leda för långt att i varje författning som genomför rättsakter som baserar sig på principen om ömsesidigt erkännande hänvisa till grundlagarna och Europakonventionen. Det får prövas i varje enskilt fall om det behövs. En restriktiv hållning bör dock vara utgångspunkten.

Dessa frågor har varit aktuella i samband med genomförande av rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och rambeslutet om verkställighet av frysningsbeslut. I de två lagar som genomför dessa rambeslut, som har samma konstruktion genom att det i skälen till rambeslutet

anges att en medlemsstat får tillämpa sina konstitutionella principer vad gäller bl.a. tryck- och yttrandefrihet, finns inga hänvisningar till grundlagarna (prop. 2003/04:7 s. 72 och prop. 2004/05:115 s. 49). Inte heller görs en sådan hänvisning i annan lagstiftning som reglerar det internationella straffrättsliga samarbetet. Regeringen ser ingen anledning att i detta ärende göra en annan bedömning. Uppkommer det en fråga om huruvida verkställigheten avser en gärning som omfattas av tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen bör samråd ske med Justitiekanslern. Samrådsskyldigheten bör, på samma sätt som gäller i fråga om verkställighet av ett frysningsbeslut, regleras i förordning.

När det sedan gäller att i lagstiftningen erinra om Europakonventionens tillämplighet skedde en sådan erinran i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder (2 kap. 4 § 2), men inte i lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet inom Europeiska unionen av frysningsbeslut. I det senare fallet framhöll Lagrådet att det fanns goda skäl att inte införa en uttrycklig lagregel i detta avseende (prop. 2004/05:115 s. 137). I det förra fallet ansåg regeringen att en erinran om Europakonventionen behövdes i ärenden om överlämnande, även om regeringen också framhöll nackdelarna med att i lag hänvisa till Europakonventionen (prop. 2003:/04:7 s. 74).

När det gäller verkställighet av bötesstraff ser regeringen ingen anledning att uttryckligen i lag ange att Europakonventionen ska beaktas. En verkställighet av ett bötesstraff skiljer sig avsevärt från ett överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder. Den generella utgångspunkten, att det i lag inte ska behöva hänvisas till Europakonventionen, bör tillämpas även här.

I sitt yttrande har *Justitiekanslern* angett att det vore värdefullt om det i en kommande proposition kunde klaras ut hur långt verkställighetshindret till följd av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen sträcker sig i förhållande till ett antal typfall som anges i yttrandet. Som regeringen ovan konstaterat bör det i den nya lagstiftningen inte tas in en hänvisning till grundlagarna. Inte heller bör regeringen i detta ärende närmare uttala sig om i vilken omfattning utifrån vissa typfall dessa nu gällande grundlagar hindrar verkställighet av ett utländskt bötesstraff.

Sammanfattningsvis anser regeringen att det i den nya lagstiftningen inte bör hänvisas till grundlagarna eller Europakonvention.

7.3.6 Begränsning av högsta bötesbeloppet

Regeringens förslag: Ett utländskt bötesstraff som erkänns i Sverige ska verkställas enligt vad som gäller för verkställighet av ett motsvarande svenskt bötesstraff om inte annat följer av den nya lagstiftningen. Ett bötesstraff ska få verkställas i Sverige även om bötesbeloppet överstiger vad som är möjligt att döma ut i Sverige.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har tillstyrkt promemorians förslag eller lämnat det utan invändningar. *Svea hovrätt*, som anser att frågan bör övervägas ytterligare, har ifrågasatt om Sverige

ska medverka till att verkställa utländska bötesstraff avseende brott som helt eller delvis begåtts i Sverige i de fall bötesstraffet är högre än vad som vore möjligt att döma ut för brottet i Sverige.

Skälen för regeringens förslag: Ett utländskt bötesstraff ska verkställas enligt vad som gäller för ett motsvarande svenskt bötesstraff om inte annat följer av den nya lagen, vilket också rambeslutet om verkställighet av bötesstraff utgår från. Svenska böter verkställs enligt reglerna i bötesverkställighetslagen. *Lagrådet* har föreslagit att det i lagtexten görs en direkt hänvisning till den lagen. Regeringen anser dock att ett generellt stadgande om att utländska bötesstraff ska verkställas som om de vore svenska är lämpligare eftersom en sådan reglering stämmer bättre överens med rambeslutets utformning. Dessutom blir en sådan utformning inte inaktuell om reglerna för verkställigheten om svenska bötesstraff skulle ändras.

I artikel 8.1 i rambeslutet om verkställighet av bötesstraff regleras nedsättning av bötesbeloppet i vissa fall. Om bötesbeloppet avser gärningar som inte har begåtts i den utfärdande staten får den verkställande staten besluta att sätta ned det utdömda bötesbeloppet till det högsta belopp som föreskrivs för gärningar av samma slag i den nationella lagstiftningen. Ett krav för nedsättning är att gärningarna omfattas av den verkställande statens jurisdiktion.

Rambeslutet ålägger inte staterna att införa regler om nedsättning av bötesbeloppet, utan varje stat kan fritt bestämma om den vill utnyttja möjligheten. En utgångspunkt i svensk lagstiftning är att i de fall Sverige ska verkställa en annan stats utdömda påföljd, utan att en ny påföljd bestäms, kan det ske även om t.ex. utdömda böter överstiger vad som kunna utdömas enligt svensk rätt oavsett var gärningen begåtts (jfr 25 § internationella verkställighetslagen). Samma princip gäller vid frihetsberövande straff. Regeringen ser ingen anledning att när det gäller verkställighet av bötesstraff mellan medlemsstaterna i EU ändra denna principiella utgångspunkt. De krav som närmare har redogjorts för i avsnitten 7.3.4. och 7.3.5, att i de fall gärningen begåtts på svenskt territorium krävs att den även är straffbar enligt svensk rätt samt att den inte har preskriberats enligt 35 kap. 7 § brottbalken, tillgodoser tillräckligt svenska intressen. Regeringen anser därför att någon nedsättning av bötesbeloppet inte ska ske även om utdömda böter överstiger vad som skulle vara möjligt i Sverige i motsvarande fall.

7.3.7 Bötesstraff får inte förvandlas till fängelse

Regeringens förslag: Ett utländskt bötesstraff som erkänns i Sverige ska verkställas enligt vad som gäller för verkställighet av ett motsvarande svenskt bötesstraff om inte annat följer av den nya lagstiftningen. Ett utländskt bötesstraff ska inte kunna förvandlas till fängelse eller annan påföljd vid verkställighet i Sverige.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt promemorians förslag eller inte haft någon invändning mot det.

Skälen för regeringens förslag: Rambeslutet om verkställighet av bötesstraff ger, enligt artikel 10, utrymme för att ett bötesstraff som inte kan verkställas i stället ersätts av annan påföljd i den verkställande staten, t.ex. ett fängelsestraff. Rambeslutet ställer dock inget krav på att medlemsstaterna ska använda sig av en sådan möjlighet.

Som redogjorts för i avsnitt 7.2.3 kan ett svenskt bötesstraff förvandlas till fängelse i Sverige, men denna möjlighet används ytterst sällan. Såväl i den internationella verkställighetslagen (36 §) som i den nordiska verkställighetslagen (2 §) finns det regler som uttryckligen förbjuder att ett utländskt bötesstraff förvandlas. Reglerna om bötesförvandling är således enbart tillämpliga på svenska bötesstraff. Regeringen ser inte att det finns tillräckliga skäl att ändra det förhållandet att enbart svenska bötesstraff kan bli föremål för förvandling till fängelse. Det bör därför införas en uttrycklig reglering om att förvandling av utländska bötesstraff vid verkställighet i Sverige inte får ske.

7.3.8 Åtgärder för att säkra verkställigheten

Regeringens bedömning: Kronofogdemyndigheten bör inte ges några ytterligare befogenheter för att säkra verkställigheten av utländska bötesstraff.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt promemorians bedömning eller inte haft något att invända mot den.

Skälen för regeringens bedömning: Skälet till att den utfärdande staten begär verkställighet av ett utländskt bötesstraff i Sverige är att den staten har förhoppningen att verkställigheten ska lyckas bättre här än i den egna staten. Under det förfarande som föregår Kronofogdemyndighetens försök att verkställa straffet får den bötfällde normalt kännedom om att verkställighet har begärts. Det innebär att det finns en risk för att denne försöker undgå verkställigheten genom att gömma undan egendom eller vidta annan illojal åtgärd. Risken torde dock generellt sett inte vara större än vid indrivning av ett svenskt bötesstraff.

Kronofogdemyndigheten har flera befogenheter i sin exekutiva verksamhet, vilka framgår av utsködningsbalken. Galdenären har upplysningskyldighet rörande sina ekonomiska förhållanden (4 kap. 14 §) och kan med hjälp av vite tvingas att fullgöra denna skyldighet (2 kap. 15 §). Myndigheten kan också hålla förhör med den betalningsskyldige (2 kap. 10 §) och i vissa fall med tredje man (2 kap. 11 §) i syfte att efterforska möjligheter att få betalning. Den betalningsskyldige kan kallas till förhöret vid äventyr av vite. Vid en utmättningsförrättning eller annan förrättning får Kronofogdemyndigheten genomsöka hus, rum och förvaringsställe, om det krävs för verkställigheten. Förrättningsmannen får öppna låsta och tillslutna utrymmen med våld om det behövs och får även i övrigt använda tvång om det är befogat med hänsyn till omständigheterna (2 kap. 17 §).

Eftersom rambeslutet om verkställighet av bötesstraff har som utgångspunkt att samma förfarande ska tillämpas vid verkställigheten av ett utländskt bötesstraff som vid verkställigheten av ett svenskt bötesstraff

(artikel 9.1) och med hänsyn till de befogenheter som myndigheten har, finner regeringen inga skäl att ge Kronofogdemyndigheten ytterligare befogenheter för att säkra verkställigheten av bötesstraff som ska verkställas med stöd av rambeslutet. Prop. 2008/09:218

7.3.9 Domstolsprövningen

Regeringens förslag: Den dömde ska skriftligen till allmän domstol kunna överklaga Kronofogdemyndighetens verkställbarhetsförklaring inom tre veckor från det att han eller hon fått del av denna. Kronofogdemyndigheten prövar om överklagandet kommit in i rätt tid. Om överklagandet inte avvisas ska myndigheten överlämna handlingarna i ärendet till tingsrätten.

Tingsrätten i den ort där den dömde har sitt hemvist ska vara behörig att pröva överklagandet (jfr 18 kap 1 § utsökningsbalken). Om den dömde inte är bosatt i Sverige, eller om den berörda juridiska personen inte har sitt säte i Sverige, ska Nacka tingsrätt vara behörig att pröva överklagandet.

Vid domstolens handläggning av överklagandet gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden.

Promemorians förslag: Enligt promemorians förslag skulle prövningen i domstol handläggas enligt reglerna i rättegångsbalken, med viss avvikande reglering. I promemorian föreslogs vidare att det inte skulle vara möjligt att delge en verkställbarhetsförklaring genom kungörelsedelgivning och surrogatdelgivning.

Remissinstanserna: Ett antal remissinstanser – *Svea hovrätt*, *Åklagarmyndigheten*, *Ekobrottsmyndigheten* och *Kronofogdemyndigheten* – har i stället föreslagit att den processordning som ska tillämpas i samband med att en verkställbarhetsförklaring överklagas är den som anges i lagen (1996:242) om domstolsärenden. Vidare har *Svea hovrätt* förordat att det tydligt bör framgå en möjlighet för rätten att inhibera Kronofogdemyndighetens verkställbarhetsförklaring. Slutligen har *Svea hovrätt*, *Kronofogdemyndigheten* och *Föreningen Sveriges kronofogdar* haft synpunkter på vilka delgivningsformer som ska kunna användas för att få till stånd en effektiv delgivning av verkställbarhetsförklaringen och lyft fram kungörelsedelgivning som en delgivningsform som bör kunna tillämpas. *Umeå tingsrätt* har föreslagit ett tillägg till 3 b § delgivningslagen, för att möjliggöra för tingsrätten att tillämpa förenklad delgivning.

Skälen för regeringens förslag

Kronofogdemyndighetens verkställbarhetsförklaring ska kunna överklagas av den dömde

Rambeslutet om verkställighet av bötesstraff innehåller – i motsats till t.ex. rambeslutet om verkställighet av frysningsbeslut – inte något krav på att den berörda personen ska ha tillgång till rättsmedel. Rambeslutet

ålägger således inte medlemsstaterna att införa bestämmelser i detta avseende. Det är upp till varje medlemsstat att avgöra detta. Frågan kvarstår dock om det inte ändå bör införas en ordning som antingen innebär att domstol alltid prövar verkställbarhetsförklaringen, eller som ger den mot vilken verkställbarhetsförklaringen gäller möjlighet att få till stånd en domstolsprövning på egen begäran. Mot en ordning med domstolsprövning kan anföras att systemet för rättsligt bistånd bör vara så enkelt som möjligt. Om det inte finns något uttryckligt krav på obligatorisk domstolsprövning, eller tillgång till motsvarande rättsmedel, i rambeslutet talar det mot att införa ett sådant moment.

Vad som kan motivera en domstolsprövning är det förhållandet att bötesstraff är ett vittomfattande begrepp (se avsnitt 7.1) som kan omfatta ekonomiska sanktioner av mycket kännbar natur. Enligt svensk lagstiftning kan företagsbot upp till tio miljoner kronor utdömas. I andra länder finns det lagstiftning av likartat slag, där böterna t.o.m. kan vara ännu högre. Dessutom används ekonomiska påföljder och sanktioner i väsentligt större utsträckning i andra länder än i Sverige. Inte sällan riktar de sig mot juridiska personer. Vidare måste beaktas att den föreslagna lösningen där Kronofogdemyndigheten både prövar verkställbarheten och verkställer straffet innebär att någon fristående prövning om verkställbarheten inte kommer till stånd (se avsnitt 7.3.1).

Mot den nu angivna bakgrunden är det olämpligt att införa ett system där den bötfällda helt saknar möjlighet att få Kronofogdemyndighetens bedömning att bötesstraffet kan verkställas i Sverige prövad av domstol. Enligt regeringens mening bör det därför införas en möjlighet för den bötfällda att få verkställbarhetsförklaringen prövad av domstol.

Den lösning som förespråkades i promemorian för hur systemet för domstolsprövningen skulle utformas är att den bötfällda själv får begära rättens prövning av den verkställbarhetsförklaring som Kronofogdemyndigheten har meddelat (se s. 255 f.). Denna lösning, som remissinstanserna också godtagit, framstår enligt regeringens mening som den mest lämpliga. Förslaget får anses fullt godtagbar eftersom den enskilde redan har haft möjlighet att reagera mot bötesstraffet i det förfarande som föregick själva bötesbeslutet. Det bör därför införas en bestämmelse om att den dömde ska kunna överklaga Kronofogdemyndighetens verkställbarhetsförklaring.

Delgivning m.m.

Kronofogdemyndighetens verkställbarhetsförklaring föreslås innehålla uppgift om att den dömde kan överklaga förklaringen och inom vilken tid det ska ske (se avsnitt 7.3.3). En särskild fråga är hur denna tid i så fall ska beräknas. De alternativ som finns till hands är att tidsfristen börjar löpa från det att Kronofogdemyndigheten meddelade verkställbarhetsförklaringen eller att fristen löper från den dag den dömde delgetts förklaringen.

Delgivning vållar emellanåt praktiska problem. Vid verkställighet av utländska bötesstraff får man vidare räkna med att verkställighet i vissa fall begärs här i landet av det enda skälet att det finns tillgångar här. Den bötfällda kan då befinna sig antingen i den utfärdande staten eller i en

tredje stat, varvid delgivning kan behöva ske i den staten. Att knyta tidpunkten när överklagandet senast ska ske till delgivning skulle därför kunna hämma effektiviteten i förfarandet. I promemorian anges att delgivning kan inverka negativt på den kommande verkställigheten om den bötfällda får klart för sig att verkställighet har begärts av ett bötesstraff som denne tidigare vägrat att betala. I dessa fall finns det enligt promemorian risk för illojala åtgärder i form av att egendom göms undan. Å andra sidan kommer, mot bakgrund av att en verkställighet ska ske på samma sätt som ett svenskt bötesstraff, den bötfällda enligt 4 kap. 12 § utsökningsbalken innan utmätning sker att underrättas om ärendet, vilket också skulle kunna föranleda den bötfällda att vidta illojala åtgärder. En delgivning av verkställbarhetsförklaringen förändrar inte nämnvärt möjligheter att vidta sådana åtgärder. Det finns ingen skyldighet för den utfärdande staten att underrätta den bötfällda om att beslutet om bötesstraff översänts till en annan stat för verkställighet där. Situationer kan således uppstå där den bötfällda inte har någon information om att verkställigheten sker i Sverige. Det är därför enligt regeringens uppfattning rimligt att delge den dömda verkställbarhetsförklaringen och att tidsfristen för överklagande börjar löpa från den dag delgivning sker. Det kan också noteras att en allmän utgångspunkt i förvaltningslagen (1986:223) är att beslut av en myndighet kan överklagas inom en viss tid från det att klaganden delgetts beslutet (23 § andra stycket).

Sammanfattningsvis anser regeringen, mot den nu angivna bakgrunden, att den bötfällda ska ha rätt att överklaga verkställbarhetsförklaringen tre veckor efter det att han eller hon har fått del av den.

Vid delgivningen bör delgivningslagen (1970:428) tillämpas. Frågan är emellertid om alla delgivningsformer ska användas. I promemorian föreslogs att bestämmelserna i 12 och 15 §§ delgivningslagen (surrogat- respektive kungörelsedelgivning) inte skulle tillämpas. Som skäl anfördes att dessa delgivningsformer inte bör användas när den mot vilken verkställbarhetsförklaringen riktar sig själv måste vara aktiv för att få till stånd en domstolsprövning. Promemorian pekade på att man måste ha tillräckliga försäkringar om att den bötfällda personligen fått del av förklaringen. En bidragande orsak till det ställningstagande som görs i promemorian är dess förslag att reglerna om domstols handläggning i brottmål ska tillämpas vid rättens prövning av en verkställbarhetsförklaring. I ett brottmålsförfarande finns också begränsningar i möjligheterna att tillämpa 12 och 15 §§ delgivningslagen.

Några remissinstanser har invänt mot denna begränsning vad gäller möjligheterna till delgivning. *Svea hovrätt* pekar på att det är viktigt att det finns ett effektivt sätt att delge den bötfällda och att vid verkställighet av utländska civilrättsliga anspråk inte finns sådana begränsningar. *Kronofogdemyndigheten* och *Föreningen Sveriges kronofogdar* anser att kungörelsedelgivning bör kunna användas. Kronofogdemyndigheten menar vidare att en delgivning av en verkställbarhetsförklaring inte kan jämföras med de krav som ställs upp vid delgivning under ett brottmålsförfarande och att det i det exekutiva förfarandet i övrigt inte gäller några inskränkningar beträffande vilka delgivningsformer som kan användas. Myndigheten anser det inte finnas skäl att göra en annan bedömning bara

för att den bötfällda själv måste vara aktiv för att få en prövning till stånd.

Regeringen delar Svea hovrätts mening att det allmänt sett är viktigt att det finns ett effektivt sätt att delge den bötfällda verkställbarhetsförklaringen, framför allt då den som ska delges många gånger finns utomlands. Som Kronofogdemyndigheten påpekar kan en delgivning av en verkställbarhetsförklaring inte direkt jämföras med de handlingar som ska delges under ett brottmålsförfarande för vilka det ställs särskilda krav. Bötesstraffet har vunnit laga kraft och verkställbarhetsförklaringen anger endast att straffet får verkställas här i Sverige. Med hänsyn till förslaget i avsnitt 7.3.11, att vidtagna verkställighetsåtgärder ska återgå om verkställbarhetsförklaringen upphävs, är det viktigt att en delgivning verkligen kommer till stånd så att tidsfristen för överklagande börjar löpa. Mot denna bakgrund är det av avgörande betydelse att Kronofogdemyndigheten får använda sig av de former för delgivning som delgivningslagen föreskriver, även surrogat- och kungörelsedelgivning enligt 12 och 15 §§ samma lag. Det kan noteras att en allmän utgångspunkt i förvaltningslagen är att när delgivning förutsätts för att en överklagandefrist ska börja löpa undantas inte möjligheterna till bl.a. surrogat- och kungörelsedelgivning.

I sitt yttrande har *Umeå tingsrätt* föreslagit att ett tillägg görs i 3 b § delgivningslagen som gör det möjligt för tingsrätten att tillämpa förenklad delgivning om Kronofogdemyndigheten vid delgivning av verkställbarhetsförklaringen underrättat den bötfällda om att förenklad delgivning kan komma att tillämpas i ärendet hos tingsrätten. Regeringen anser dock inte att någon sådan regel behövs eftersom eventuell delgivning av den dömde kommer att behöva ske i domstol först sedan den dömde själv överklagat något beslut från Kronofogdemyndigheten dit. Av 3 a § delgivningslagen följer att en upplysning om att förenklad delgivning kan komma att användas inte behöver delges med den som har inlett förfarandet vid myndigheten eller som har gett in en handling i ärendet, om upplysningen lämnas i nära anslutning till att ansökan eller handlingen har kommit in till myndigheten. Det räcker således att rätten skickar en upplysning om att förenklad delgivning kan komma att användas till exempelvis den adress som den dömde själv angett i sitt överklagande, för att förenklad delgivning ska kunna användas.

Sammanfattningsvis bör enligt regeringens mening den dömde kunna överklaga verkställbarhetsförklaringen efter det att han eller hon delgetts förklaringen, vilket bör framgå av lag. Inga särskilda begränsningar bör gälla vad beträffar de former för delgivning som anges i delgivningslagen. Överklagandet bör göras skriftligen och ges in till Kronofogdemyndigheten inom tre veckor efter delgivning. Myndigheten bör pröva om överklagandet har getts in i rätt tid. Avvisas inte överklagandet ska handlingarna överlämnas till behörig domstol.

Behörig domstol

Det krävs en särskild regel om vilken domstol som ska vara behörig att pröva Kronofogdemyndighetens verkställbarhetsförklaring efter ett överklagande från den dömde. I promemorian föreslogs att den domstol där

den dömde är bosatt eller, i fråga om juridisk person, där den juridiska personen har sitt säte är behörig att pröva överklagandet. I promemorian föreslogs även att den domstol där den bötfällda har egendom eller inkomster ska vara behörig att pröva ett överklagande. Regeringen delar promemorians bedömning, att utgångspunkten för en forumregel bör vara den dömdes hemvist eller när det rör sig om en juridisk person, där sätet finns. En prövning av verkställbarhetsbeslutet kan emellertid komma att ske samtidigt som en prövning begärs av de verkställighetsbeslut som Kronofogdemyndigheten fattar, bl.a. med stöd av utsökningsbalken. För dessa överklaganden gäller särskilda forumregler (se 18 kap. 1 § utsökningsbalken och 17 kap. 1 § utsökningsförordningen). För att undvika att verkställbarhetsförklaringen och övriga beslut under verkställigheten överklagas till olika tingsrätter bör de forumregler som här föreslås ansluta till nyss nämnda bestämmelser. I de fall den dömde inte har hemvist, och då den juridiska personen inte har säte, i Sverige är Nacka tingsrätt behörig att pröva överklagandet.

Hur ska domstolsprövningen gå till?

I princip finns det två huvudalternativ för hur domstolsprövningen ska gå till. Det ena alternativet är att handlägga prövningen enligt reglerna i rättegångsbalken, med vissa avvikande regler i den nya lagen. Det andra alternativet är att prövningen ska följa reglerna i lagen (1996:242) om domstolsärenden (ärendelagen). I promemorian redogjordes noggrant för de två alternativen och dess för- och nackdelar (se s. 179 ff. och 259 ff.). Slutsatsen i promemorian var att prövningen skulle ske enligt reglerna för prövning av brottmål med vissa särskilda regler som knöt an till regleringen i ärendelagen, t.ex. att rätten får hålla förhandling i ärendet om förhandling kan antas vara till fördel för prövningen eller främja ett snabbt avgörande av saken. Flera remissinstanser, bl.a. *Svea hovrätt*, *Åklagarmyndigheten*, *Ekobrottsmyndigheten* och *Kronofogdemyndigheten*, har emellertid ansett att domstolens handläggning av ett överklagande bör ske enligt reglerna i ärendelagen.

Dessa remissinstanser har bl.a. framfört följande. *Svea hovrätt* har anfört att det visserligen är fråga om en straffrättslig påföljd men att det inte handlar om någon omprövning av det utdömda bötesstraffet utan om en ren verkställighetsfråga. Hovrätten har vidare pekat på att det skulle te sig främmande om Kronofogdemyndigheten agerar motpart inom ramen för en brottmålsprocess. Såväl *Åklagarmyndigheten* som *Kronofogdemyndigheten* har lyft fram fördelarna med en processordning som är naturlig för den myndighet som ska handlägga frågor om erkännande och verkställighet samt även anfört att man genom att tillämpa ärendelagen också slipper införa vissa specialregler.

Regeringen delar remissinstansernas bedömning. Att tillämpa ärendelagen vid rättens prövning av Kronofogdemyndighetens verkställbarhetsförklaring skapar ett snabbt och enkelt förfarande som den myndigheten redan är väl bekant med via utsökningsmålen. En skillnad är dock att Kronofogdemyndigheten enligt ärendelagen kommer att vara den dömdes motpart, vilket inte är fallet i utsökningsmålen (jfr 18 kap. 1 § tredje stycket utsökningsbalken). Regeringen ser ingen anledning att göra

något avsteg från ärendelagens bestämmelser i detta avseende, vilket heller inte myndigheten själv föreslagit i sitt remissyttrande. Ärendelagen innehåller ett tillräckligt skydd för den enskilde individen, bl.a. med möjlighet till sammanträde. I denna bedömning ska också vägas in att det är fråga om verkställighet av ett straff som föregåtts av ett rättsligt förfarande i en annan stat. Regeringen anser således att ärendelagen ska tillämpas vid rättens handläggning av ett överklagande av Kronofogdemyndighetens verkställbarhetsförklaring. Det innebär bl.a. att rättens beslut får överklagas av den som beslutet rör, förutsatt att det har gått honom eller henne emot, att den vanliga instansordningen gäller och att vissa tidsfrister för överklagandet ska iakttas. Vidare kommer ett krav på prövningstillstånd i hovrätten att gälla generellt.

Vad ska domstolsprövningen omfatta?

Prövningen i domstolen ska enbart avse frågan om bötesstraffet är verkställbart här i landet. Det utländska bötesstraffet ska således inte ersättas med ett motsvarande svenskt straff. Prövningen ska inte heller omfatta faktiska verkställighetsåtgärder, dvs. åtgärder som vidtas för att driva in bötesbeloppet. En fråga som kan bli aktuell att ta ställning till är ett yrkande från den dömda att verkställigheten ska stoppas, dvs. inhiberas, vilket också lyfts fram av *Svea hovrätt* i dess remissvar. Däremot bör inte den nya lagen innehålla någon föreskrift om inhibition eftersom en sådan möjlighet redan följer av 26 § andra stycken ärendelagen.

Domstolen ska, när den tar ställning till Kronofogdemyndighetens verkställbarhetsförklaring, kontrollera att det belopp som bötesstraffet avser är korrekt angivet. Mot bakgrund av att 28 § ärendelagen ålägger rätten att ange skälen för sitt beslut om dess beslut går någon part emot behövs ingen uttrycklig bestämmelse om detta i den nya lagstiftningen (jfr avsnitt 7.3.3 beträffande en sådan regel för Kronofogdemyndigheten).

7.3.10 Nedsättning under verkställigheten

Regeringens förslag: Om det under verkställigheten av bötesstraffet visar sig att straffet till någon del har verkställts i en annan stat, ska det verkställbara beloppet sättas ned. Beslut om nedsättning under verkställigheten fattas av Kronofogdemyndigheten.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna har tillstyrkt promemorians förslag eller lämnat dem utan invändningar. *Svea hovrätt* har pekat på vissa orimliga konsekvenser om avsikten i promemorian är att endast rätten ska kunna besluta om nedsättning av det verkställbara beloppet sedan rätten har fastställt verkställbarhetsförklaringen.

Skälen för regeringens förslag: Enligt rambeslutet om verkställighet av bötesstraff får en medlemsstat som översänder ett bötesstraff för verkställighet i en annan stat inte fortsätta verkställigheten av bötesstraffet. Däremot är det inget som hindrar att den bötfällde frivilligt betalar hela

eller delar av bötesstraffet. Om en sådan betalning sker ska enligt artikel 9.2 det belopp som ska verkställas sättas ned med motsvarande belopp. Delar av bötesbeloppet kan dessutom ha betalats in redan innan beslutet om bötesstraff sänts över till Sverige. Den utfärdande staten är enligt artikel 15.3 skyldig att underrätta den verkställande om sådana betalningar.

Det måste således vara möjligt att sätta ned det belopp som ska verkställas. Frågan är vem som ska besluta om denna nedsättning. Promemorian föreslog att rätten beslutar om nedsättning i vissa fall. *Svea hovrätt* har anfört att effekten av en sådan bestämmelse kan bli att en högre instans tvingas att meddela prövningstillstånd enbart för att kunna sätta ned det belopp som ska verkställas. Detta är enligt hovrätten inte en rimlig ordning. I lagrådsremissen föreslogs samma beslutsordning som den i promemorian. Mot bakgrund av *Lagrådets* yttrande vad gäller behörig myndighet vid upphävande av en verkställbarhetsförklaring (se avsnitt 7.3.11) där strävan är att förenkla förfarandet bör enligt regeringens bedömning samtliga beslut om nedsättning fattas av Kronofogdemyndigheten. Nedsättning av det belopp som ska drivas in får anses vara en ren verkställighetsfråga, oavsett vid vilken tidpunkt nedsättningen sker. Rena verkställighetsfrågor bör också beslutas av Kronofogdemyndigheten. Detta bör framgå av lag.

7.3.11 Upphävande av verkställbarhetsförklaring

Regeringens förslag: En verkställbarhetsförklaring ska upphävas bl.a. om det framkommer skäl som, om de varit kända tidigare, skulle ha inneburit att någon verkställbarhetsförklaring inte hade meddelats. Detsamma ska gälla om verkställigheten av något annat skäl ska avslutas, t.ex. om den andra staten återkallar verkställigheten. Kronofogdemyndigheten beslutar om att upphäva verkställbarhetsförklaringen, med undantag för vissa fall då rätten beslutar om upphävande.

Innan rätten upphäver verkställbarhetsförklaringen ska Kronofogdemyndigheten beredas tillfälle att yttra sig. Upphävs verkställbarhetsförklaringen ska vidtagna verkställighetsåtgärder återgå.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller inte haft något att invända mot det. *Svea hovrätt* har sett det som mer ändamålsenligt att Kronofogdemyndigheten, i stället för rätten, ges behörighet att besluta om ett upphävande i de fall då frågan om verkställbarhetsförklaringen inte längre är anhängig vid domstol. Hovrätten har vidare efterlyst en analys av hur ett upphävande förhåller sig till de särskilda rättsmedlen som t.ex. resning.

Skälen för regeringens förslag: Kronofogdemyndighetens verkställbarhetsförklaring kommer att gälla omedelbart (se avsnitt 7.3.3), dvs. verkställigheten av bötesstraffet kan påbörjas med en gång. Det kan därefter inträffa omständigheter som innebär att en sådan förklaring inte skulle ha meddelats eller att verkställigheten av andra skäl bör eller ska avslutas. Det bör därför införas en bestämmelse om att verkställbarhetsförklaringen ska kunna upphävas under vissa omständigheter. Visser-

ligen behandlar rambeslutet om verkställighet av bötesstraff inte frågan om upphävande, men det ligger i sakens natur att en sådan möjlighet finns. I t.ex. artikel 11 i rambeslutet kan en stat besluta om nåd, vilket kan ske även efter det att den staten erkänt och påbörjat verkställigheten av bötesstraffet. En annan liknande situation är att den utfärdande staten återkallar verkställigheten. Enligt regeringens mening finns det behov av att formellt kunna upphäva förklaringen varefter verkställigheten i den staten kan återupptas.

Skälen till att upphäva en verkställbarhetsförklaring kan som nämnts vara flera. Efter ett överklagande kan rätten göra en annan bedömning av omständigheterna i ärendet och komma fram till att en verkställbarhetsförklaring aldrig skulle ha meddelats. Rättens beslut måste då innebära att förklaringen upphävs. Ett annat skäl kan vara att det efter att en verkställbarhetsförklaring meddelats framkommer nya omständigheter som innebär att någon förklaring inte skulle ha meddelats om omständigheterna hade varit kända tidigare. Ytterligare orsaker kan vara att det rent faktiskt inte går att verkställa bötesstraffet, dvs. att Kronofogdemyndigheten inte påträffar någon egendom som kan mätas ut, eller att den dömde visar att bötesstraffet till fullo är betalt. Som nämnts tidigare kan den andra staten återkalla verkställigheten av bötesstraffet och båda staterna kan bevilja nåd. Även på grund av dessa skäl bör verkställbarhetsförklaringen kunna upphävas genom ett formellt beslut.

I de fall verkställbarhetsförklaringen är föremål för rättens prövning blir det rätten som fattar detta beslut. Frågan är vem som ska besluta i övriga fall. I promemorian föreslogs att rätten skulle upphäva förklaringen efter ansökan av kronofogdemyndigheten i de fall rätten fastställt förklaringen oavsett på vilken grund upphävandet bör ske. *Svea hovrätt* har invänt mot denna lösning och menat att denna uppgift helt bör läggas på myndigheten. I lagrådsremissen föreslogs att rätten fattar beslut endast då rätten har fastställt verkställbarhetsförklaringen och det blir aktuellt att upphäva den av något skäl som beaktas när bötesstraffet erkänns, t.ex. vägransgrunderna. De skäl som anfördes var att det inte är lämpligt att Kronofogdemyndigheten efter rättens prövning undanröjer rättens beslut på just de grunder som prövats av domstolen. I alla övriga fall föreslogs att Kronofogdemyndigheten skulle meddela beslut om upphävande. *Lagrådet* har emellertid ansett att även i de fall rätten fastställt förklaringen bör Kronofogdemyndigheten kunna meddela ett beslut om upphävande utan att några rättssäkerhetsgarantier åsidosätts. Lagrådet har som skäl bl.a. anført att ärendelagen inte ger någon möjlighet för rätten att självant ta upp saken till prövning, vilket skulle föranleda komplicerade bestämmelser om hur en sådant ärende skulle initieras. Regeringen anser emellertid att en förvaltningsmyndighet normalt sett inte bör kunna upphäva eller ändra ett domstolsbeslut. De situationer som är aktuella att reglera ändrar inte denna utgångspunkt. Den nu aktuella situationen med upphävande av verkställbarhetsförklaring bör vidare kunna betraktas som ett s.k. officialprövningsfall där rätten självant kan pröva ärendet. Mot denna bakgrund anser regeringen att lagrådsremissens förslag i denna del bör kvarstå. Lagrådets yttrande vars syfte i viss utsträckning är att förenkla förfarandet föranleder emellertid ändringar beträffande vem – Kronofogdemyndigheten eller rätten – som ska besluta om nedsättning av det belopp

som ska verkställas (se avsnitt 7.3.10) samt en förenkling beträffande innehåller i verkställbarhetsförklaringen (se avsnitt 7.3.3). I anslutning till detta kan noteras att tillämpningen av de särskilda rättsmedel som finns angivna i rättegångsbalken inte förändras av den nu föreslagna regeln. Sammanfattningsvis anser regeringen att det bör införas en regel om att verkställbarhetsförklaringen i vissa fall ska upphävas.

Om skälen för att upphäva verkställbarhetsförklaringen är av den arten att beslutet ska föregås av samråd med den utländska staten enligt artikel 7.3 i rambeslutet ska Kronofogdemyndigheten svara för detta samråd. För att Kronofogdemyndigheten ska kunna uppfylla detta krav bör rätten innan förklaringen upphävs ha berett den utländska myndigheten tillfälle att yttra sig.

Om verkställbarhetsförklaringen upphävs ska de verkställighetsåtgärder som vidtagits här i landet återgå.

7.3.12 Vissa verkställighetsfrågor

Regeringens förslag: I lagen ska det erinras om att Kronofogdemyndighetens beslut under verkställigheten överklagas enligt reglerna i 18 kap. utsökningsbalken.

Regeringens bedömning: Utländska bötesstraff bör drivas in så snart som möjligt. Detta kan regleras i förordning. Förmånsreglerna bör inte ändras.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Helsingsborgs tingsrätt* har ifrågasatt om indrivningen av utländska bötesstraff generellt ska ske med förtur och i stället förespråkade en ordning med förtur först när preskription är nära förestående. Övriga remissinstanser har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan invändningar.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: I avsnitt 7.3.9 föreslås att Kronofogdemyndighetens verkställbarhetsförklaring ska kunna överklagas. Under verkställigheten fattar Kronofogdemyndigheten ett flertal olika beslut. Dessa beslut överklagas enligt bestämmelserna i 18 kap. utsökningsbalken. En informationsbestämmelse med detta innehåll bör tas in i lagen.

I propositionen om godkännande av rambeslutet väcktes frågan om det behövs några särskilda regler för indrivningen av utländska bötesstraff och om förmånsreglerna vid löneutmätning och konkurs behöver ändras.

Reglerna om förmånsrätt vid utmätning och konkurs finns i förmånsrättslagen (1970:979). Lagen har genomgått en omfattande revision, varvid bl.a. bestämmelserna om förmånsrätt för skulder till det allmänna har ändrats. Det allmännas fordringar har inte längre någon särskild förmånsrätt. Efter ändringen får dessutom vid konkurs böter, viten och fordringar på grund av förverkande utdelning först efter det att alla andra fordringar har betalats (19 § förmånsrättslagen). Eftersom utgångspunkten i rambeslutet är att samma regler ska gälla för verkställighet av utländska bötesstraff som för svenska bötesstraff kan det inte krävas att

de förra ges en mera fördelaktig ställning i förmånshänseende. Någon ändring av lagstiftningen om förmånsrätt bör därför inte göras.

I 4 och 5 §§ indrivningsförfordningen anges när och hur en fordran ska lämnas för indrivning. Detta ska, när det är fråga om böter, enligt huvudregeln göras senast två månader efter det att böterna skulle ha betalats. Indrivning ska dock i vissa fall begäras skyndsamt, bl.a. om dröjsmål skulle äventyra indrivningen. Enligt artikel 6 i rambeslutet om verkställighet av bötesstraff finns ett skyndsamhetskrav beträffande verkställigheten, dvs. efter det att en verkställbarhetsförklaring har meddelats (se avsnitt 7.3.3).

Med stöd 4 § indrivningslagen finns en möjlighet för regeringen att meddela föreskrifter om att indrivning i vissa fall ska ske med förtur. I promemorian gjordes den bedömningen att en sådan förtursregel kunde föras in i förordning. *Helsingborgs tingsrätt* har invänt mot en sådan generell bestämmelse. Regeringen kan instämma i detta, men kan samtidigt notera det skyndsamhetskrav som anges i rambeslutet. Enligt regeringens bedömning torde det dock räcka att i förordning ange att indrivning ska ske skyndsamt utan att denna verkställighet uttryckligen ges förtur framför andra.

7.3.13 Förfarandet efter verkställigheten

Regeringens förslag: Böter som drivits in vid verkställighet av utländska bötesstraff ska tillfalla den svenska staten. I enskilda fall ska regeringen få besluta att böterna i stället helt eller delvis ska tillfalla den ansökande staten.

Promemorian förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt promemorian förslag eller lämnat det utan invändningar.

Skälen för regeringens förslag: Belopp som drivs in vid verkställigheten av ett utländskt bötesstraff ska enligt artikel 13 i rambeslutet om verkställighet av bötesstraff som huvudregel tillfalla den verkställande staten. I gengäld har den verkställande staten enligt artikel 17 inte rätt att kräva den utfärdande staten på kostnader för verkställigheten. Det är således, med det undantag som anges nedan, inte aktuellt med någon fördelning av böterna mellan staterna.

I lagen bör det införas en regel om att böterna tillfaller den svenska staten. Kronofogdemyndigheten ska redovisa de inbetalda medlen på samma sätt som sker vid verkställighet av ett svenskt bötesstraff.

Det finns dock, enligt artikel 13, utrymme för att staterna träffar överenskommelse om fördelning av böterna i ett enskilt fall. Möjligheten är främst avsedd att kunna tillämpas i fråga om sådan ersättning till brottsoffer som anges i artikel 1 b) ii) i rambeslutet. Det rör sig i dessa fall om ersättning som utdömts till brottsoffer, men där brottsoffret, enligt den utfärdande medlemsstatens lagstiftning, inte varit civilrättslig part i förfarandet. En fördelning kan också aktualiseras i fall där det är fråga om ett mycket högt bötesbelopp samtidigt som de verkställighetsåtgärder som krävs är mycket begränsade.

I lagen bör det införas en regel om sådan särskild fördelning som anges i artikel 13. Denna typ av beslut kan kräva känsliga bedömningar. Beslut i sådana frågor bör fattas av regeringen. Det kan i sammanhanget anmärkas att liknande beslut enligt 36 § internationella verkställighetslagen meddelas av regeringen. En motsvarande bestämmelse finns också i 5 kap. 11 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål.

7.4 Anpassning av reglerna om bötesbelopp

Regeringens förslag: Reglerna om bötesbelopp i internationella verkställighetslagen ska anpassas till gjorda ändringar i brottsbalken och rättegångsbalken.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller inte haft något att invända mot det.

Skälen för regeringens förslag: I detta sammanhang bör också några smärre justeringar i internationella verkställighetslagen göras. Lagen innehåller vissa bestämmelser om högsta bötesbelopp i 12 och 16 §§. Lagstiftarens avsikt när bestämmelserna infördes var att beloppen i fråga ska stämma överens med de begränsningar som gäller enligt 25 kap. brottsbalken och, i fråga om strafföreläggande, 48 kap. rättegångsbalken (se prop. 1972:98 s. 121). Vid ändringar av bötesnivåerna i 25 kap. brottsbalken år 1992 justerades beloppen i 12 § (prop. 1990/91:68 s. 77). Den senaste ändringen av bötesnivåerna, som bl.a. avser högsta belopp för penningböter (prop. 2005/06:122), och som trädde i kraft den 1 oktober 2006, ledde dock inte till några motsvarande ändringar i 12 §. De ändringar som vid flera tillfällen gjorts i 48 kap. 4 § rättegångsbalken – som inneburit att den övre beloppsgränsen för när åklagare får utfärda strafföreläggande successivt har höjts och år 1995 slutligen tagits bort – har över huvud taget inte lett till några ändringar i 16 §.

Bötesnivåerna i 12 § bör anpassas till de ändringar i 25 kap. brottsbalken som riksdagen har beslutat om. Det innebär att högsta bötesbelopp i form av penningböter höjs från 2 000 till 4 000 kronor och att maximibeloppet för penningböter som gemensamt straff höjs från 5 000 till 10 000 kronor.

Eftersom 48 kap. 4 § rättegångsbalken numera inte innehåller någon begränsning i fråga om bötesbeloppets storlek finns det inte anledning att behålla en sådan gräns i 16 § internationella verkställighetslagen. Den bör därför tas bort.

8.1 Förklaring

Regeringens bedömning: Sverige bör avge en förklaring till artikel 16.1 i rambeslutet om verkställighet av bötesstraff om att de språk som godtas för det intyg som ska bifogas beslutet om bötesstraff är svenska, danska, norska och engelska.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte framfört några invändningar mot förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: Medlemsstaterna ska, enligt artikel 16.1 i rambeslutet om verkställighet av bötesstraff, avge förklaring om vilka språk som godtas för de intyg som ska bifogas beslutet om bötesstraff. I avsnitt 7.3.2 föreslås att de språk som godtas ska vara svenska, danska, norska och engelska. Sverige bör avge en förklaring om detta.

En medlemsstat kunde vid antagandet av rambeslutet avge förklaring till artikel 20.2 att staten avsåg att under en övergångsperiod begränsa tillämpningen av rambeslutet till sådana böter som har utdömts av domstol. Frågan om Sverige skulle avge en sådan förklaring behandlades i prop. 2003/04:92. Regeringen föreslog att Sverige inte ska använda sig av denna möjlighet (s. 35) och riksdagen instämde i regeringens bedömning (bet. 2003/04:JuU28 s. 9). Någon förklaring till denna punkt har således inte avgetts.

8.2 Underrättelse

Regeringens bedömning: Sverige bör enligt artikel 2 underrätta rådets generalsekretariat om att Kronofogdemyndigheten är behörig myndighet enligt rambeslutet både när Sverige är utfärdande och verkställande stat.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte haft något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 2 i rambeslutet om verkställighet av bötesstraff ska medlemsstaterna underrätta rådets generalsekretariat om vilken eller vilka myndigheter som är behöriga dels när medlemsstaten är utfärdande stat, dels när den är verkställande stat enligt rambeslutet.

I avsnitt 7.3.1 föreslås att, när Sverige är verkställande stat, Kronofogdemyndigheten ska vara behörig att ta emot och pröva framställningar om erkännande och verkställighet av utländska bötesstraff samt att verkställa straffet. Myndigheten föreslås också vara behörig myndighet att ansöka om erkännande och verkställighet utomlands av ett svenskt bötesstraff (avsnitt 7.2.1). Sverige ska således underrätta rådets generalsekretariat om att Kronofogdemyndigheten är behörig myndighet. Detta ankommer på regeringen att göra.

9.1 Ikraftträdande

Den föreslagna lagen och de övriga ändringarna bör träda i kraft så snart som det är praktiskt möjligt, vilket bedöms vara den 1 januari 2010. Regeringen föreslår därför att dessa regler träder i kraft vid denna tidpunkt. Några övergångsbestämmelser behövs inte.

9.2 Kostnader m.m.

Genom den nya lagen åläggs Kronofogdemyndigheten och domstol nya uppgifter. Det kan inte förutses hur många nya ärenden som kommer att behöva handläggas årligen vid någon av de myndigheterna. Det kan emellertid konstateras att ett genomförande av rambeslutet om verkställighet av bötesstraff kommer att medföra en ökad ärendemängd.

Inledningsvis kan det framhållas att rambeslutets genomförande bl.a. innebär att medel från utländska bötesstraff som drivs in i Sverige, som huvudregel tillfaller staten. På så sätt har den nya regleringen en positiv budgetpåverkan. Den nya lagen innebär också att indrivningsärenden vid Kronofogdemyndigheten, som gäller böter ådömda en person som stadigvarande vistas i en annan medlemsstat, kommer att kunna avslutas avsevärt snabbare än vad som är fallet i dag. Detta torde medföra lägre administrativa kostnader. Regeringen kan emellertid se att den nya lagen för Kronofogdemyndighetens del eventuellt kan medföra behov av vissa organisationsförändringar och utbildning av den personal som ska handha de nya uppgifterna.

Domstolsväsendet tillförs en ny målgrupp. Målgruppen kan dock inte förväntas vara så betungande, dels då målen kan handläggas enligt ett enklare förfarings sätt, enligt lagen (1996:242) om domstolsärenden och dels för att de materiella frågorna som kan bli föremål för rättens prövning inte är särskilt omfattande.

Sammantaget kan inte de kostnadsökningar som den nya lagen eventuellt medför för Kronofogdemyndigheten och domstolsväsendet förväntas vara större än att de kan finansieras inom befintliga budgetramar. Frågan kan emellertid komma att behöva utvärderas en tid efter lagens ikraftträdande.

10 Författningskommentar

10.1 Förslaget till lag om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen

Lagen är ny. Den genomför rambeslutet om tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff. De allmänna övervägandena angående behovet av en ny lag finns i avsnitt 6.

Den internationella verkställighetslagen och den nordiska verkställighetslagen gäller alltså vid sidan av den nya lagen. Det innebär att en medlemsstat inom Europeiska unionen, med vilken Sverige redan tidigare har kommit överens om att kunna överta verkställighet av bötesstraff, kan välja om den vill begära verkställighet enligt den nya lagen eller enligt någon av nyss nämnda verkställighetslagar, under de förutsättningar som gäller i dessa lagar.

Lagen är indelad i tre kapitel: Allmänna bestämmelser (1 kap.), Verkställighet utomlands av ett svenskt bötesstraff (2 kap.) och Erkännande och verkställighet i Sverige av utländska bötesstraff (3 kap.).

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 § *Denna lag innehåller bestämmelser för genomförande av rådets rambeslut 2005/214/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff.*

I paragrafen anges att genom denna lag genomförs rambeslutet om verkställighet av bötesstraff.

Definition av bötesstraff

2 § *Med ett bötesstraff avses i denna lag en skyldighet enligt en lagakraftvunnen dom, ett strafföreläggande eller ett föreläggande av ordningsbot att betala böter enligt 25 kap. brottsbalken eller företagsbot enligt 36 kap. brottsbalken samt beslut i ett sådant avgörande om rättegångskostnader och motsvarande ersättning och avgift enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.*

I denna paragraf finns en definition av vad som avses med ett svenskt bötesstraff i den nya lagen, vilket således kan bli föremål för verkställighet i en annan medlemsstat. Den allmänna motiveringen till bestämmelsen finns i avsnitt 7.1.

Tillämpningsområdet omfattar lagakraftvunna domstolsavgöranden avseende böter samt godkända strafförelägganden och förelägganden av ordningsbot. Genom hänvisningen till 25 kap. brottsbalken omfattas såväl penningböter och dagsböter som normerade böter av bestämmelsens tillämpningsområde, även om normerade böter ytterst sällan blir aktuella att verkställa utomlands. Bötesstraff som döms ut i förening med annan påföljd, t.ex. villkorlig dom i förening med dagsböter, omfattas också av begreppet.

Företagsbot enligt 36 kap. brottsbalken ingår i tillämpningsområdet. Vissa andra former av särskild rättsverkan av brott, t.ex. förverkande av hjälpmedel eller utbyte av brott faller däremot utanför. Bestämmelsen innehåller en uttömmande uppräkningslista av de betalningsskyldigheter, som vid sidan av själva påföljden, ingår i begreppet bötesstraff. Till dessa hör rättegångskostnader som fastställts enligt 31 kap. rättegångsbalken och motsvarande kostnadsersättning i ett strafföreläggande (48 kap. 2 § tredje stycket rättegångsbalken). Vidare ingår avgift till Brottssofferfonden i begreppet. En avgörande förutsättning för att kostnaderna i fråga inryms i begreppet bötesstraff, är att de har fastställts i samma avgörande som

böterna. Det bör noteras att viten av olika slag faller utanför tillämpningsområdet. Prop. 2008/09:218

3 § *Med ett bötesstraff avses i denna lag också en skyldighet enligt ett lagakraftvunnet beslut, som meddelats i en annan medlemsstat i Europeiska unionen av domstol eller av annan myndighet än domstol om den som beslutet avser har kunnat få detta prövat av domstol med särskild behörighet i brottmål, för en fysisk eller en juridisk person att betala ett penningbelopp som i den staten utgör påföljd för brott avseende brottslig eller annan straffbar gärning. Med bötesstraff avses i lagen även en skyldighet enligt ett sådant beslut att betala*

1. *annan ersättning till brottsoffer än sådan som grundar sig på ett civilrättsligt anspråk,*

2. *rättegångskostnader och motsvarande ersättning, och*

3. *penningbelopp till en allmän fond eller till en stödorganisation för brottsoffer.*

Bötesstraff enligt första stycket omfattar inte

1. *beslut om förverkande av hjälpmedel till eller vinning av brott, eller*

2. *enskilt anspråk som är verkställbart enligt rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av beslut på privaträttens område.*

Denna paragraf anger vad som avses med ett utländskt bötesstraff och behandlas i avsnitt 7.1. Vissa språkliga justeringar har skett efter förslag från Lagrådet.

I *första stycket* anges att det ska vara fråga om ett bötesstraff beslutat av domstol som påföljd för brott, eller av annan myndighet, om frågan har kunnat prövas av domstol med särskild behörighet i brottmål. Det kan röra sig om ett bötesstraff som dömts ut för såväl brottslig som annan straffbar gärning. I det senare fallet rör det sig om överträdelse av lagbestämmelser som är av mer administrativ art. En förutsättning är dock att en prövning ska ha skett eller kunnat ske inför domstol med särskild behörighet i brottmål. Avgörandet ska ha vunnit laga kraft. Böter som dömts ut i förening med en annan påföljd, t.ex. fängelse, omfattas av definitionen. Definitionen av ett utländskt bötesstraff innefattar även böter som ådömts en juridisk person. Sådana bötesstraff ska utan hinder av att det saknas motsvarande svenska regler verkställas här.

Precis som beträffande svenska avgöranden ingår i begreppet utländska bötesstraff även vissa andra typer av betalningsskyldigheter, som kan dömas ut i ett brottmål. Hit räknas bl.a. rättegångskostnader och beslut om ersättning till brottsoffer under förutsättning att ersättningen inte utgör ett civilrättsligt anspråk, dvs. skadestånd. I utländska avgöranden kan det vara fråga om både sådana kostnader som utgör rättegångskostnader i brottmål och motsvarande typ av kostnader i ett administrativt förfarande som lett fram till ett bötesstraff. Ersättning till allmän fond eller organisation som stödjer brottsoffer faller också under tillämpningsområdet, dvs. avgifter som kan sägas motsvara avgift till Brottsofferfonden.

En grundläggande förutsättning för att beloppen i fråga ska rymmas under begreppet bötesstraff är att dessa har fastställts i samma avgörande som böterna.

I *andra stycket* anges vad som kan falla utanför begreppet bötesstraff. Uppräkningen utgörs av förtydligande exempel och är således inte ut-

tömmande. Genom hänvisningen till rådets förordning (EG) nr 44/2001, den s.k. Bryssel I-förordningen, görs klart att enskilda anspråk, dvs. skadestånd, som förekommer i bötesdomar inte omfattas av rambeslutet om de kan verkställas enligt denna förordning. Beslut i bötesdomar om förverkande av hjälpmedel eller utbyte av brott faller också utanför tillämpningsområdet. Förverkandebeslut omfattas i stället av rambeslutet om verkställighet av förverkandebeslut, vilket ännu inte genomförts i svensk rätt.

Information om verkställighetsföreskrifter

4 § *Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om verkställigheten av denna lag.*

I paragrafen lämnas en upplysning om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kommer att meddela verkställighetsföreskrifter. Det kan t.ex. röra sig om bestämmelser avseende vissa formkrav, samråd och underrättelser.

2 kap. Verkställighet utomlands av ett svenskt bötesstraff

Översändande av ett svenskt beslut om bötesstraff

1 § *Kronofogdemyndigheten prövar om ett beslut om bötesstraff enligt 1 kap. 2 § ska sändas över till en annan medlemsstat i Europeiska unionen för erkännande och verkställighet i den staten. Ett beslut om bötesstraff får sändas över om översändandet är förenligt med rambeslutet och det kan antas ge fördelar vid indrivningen av bötesstraffet.*

I paragrafen anges att det är Kronofogdemyndigheten som avgör om ett svenskt bötesstraff ska översändas till en annan medlemsstat i EU för att verkställas där. Vidare anges förutsättningarna för att sända över ett bötesstraff till en annan medlemsstat. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 7.2.1 och 7.2.2. Paragrafen och rubriken närmast före har i viss utsträckning utformats efter förslag från *Lagrådet*.

Ett översändande av ett beslut om bötesstraff ska antas ge fördelar vid indrivningen. Någon första verkställighetsåtgärd behöver inte ha vidtagits i Sverige, beslutet om bötesstraff kan omgående översändas till en annan stat om Kronofogdemyndigheten anser det vara ett mer effektivt sätt att driva in beloppet. En bedömning får göras i varje enskilt fall. En annan förutsättning är att verkställighet kan förväntas ske. Exempelvis måste det avse ett bötesstraff som omfattas av definitionen i 1 kap. 2 §. En annan kontroll som bör göras är om den stat som Kronofogdemyndigheten vill översända straffet till i en förklaring till rådssekretariatet angett att den staten inte verkställer bötesstraff som meddelats av annan myndighet än domstol.

2 § *Kronofogdemyndigheten sänder över beslutet om bötesstraff till en behörig myndighet eller en centralmyndighet i den andra medlemsstaten.*

Beslutet om ett bötesstraff får inte samtidigt sändas över för verkställighet till mer än en medlemsstat.

Paragrafen anger att ett bötesstraff som översänds för erkännande och verkställighet i en annan medlemsstat i EU ska skickas direkt till behörig myndighet eller – i förekommande fall – till en centralmyndighet i den staten. Det gäller även det intyg som ska bifogas. Den allmänna motiveringen finns i avsnitt 7.2.4. Paragrafen har delvis utformats efter förslag från *Lagrådet*. Varje medlemsstat ska till rådssekretariatet ange vilka myndigheter som är utsedda att ta emot bötesstraff som översänds enligt rambeslutet. Denna information kommer att vara tillgänglig för Kronofogdemyndigheten.

Ett bötesstraff får översändas för verkställighet till endast en medlemsstat åt gången.

Förvandling av bötesstraff

3 § *Om ett beslut om bötesstraff sänds över för verkställighet till en annan medlemsstat, ska Kronofogdemyndigheten inte tillåta att bötesstraffet förvandlas till fängelse eller annan påföljd i den andra staten.*

Bestämmelsen innehåller ett förbud för Kronofogdemyndigheten att tillåta att ett svenskt bötesstraff omvandlas till fängelse eller annan påföljd i den verkställande staten. Det innebär att varje gång Kronofogdemyndigheten översänder ett beslut om bötesstraff till en annan medlemsstat måste myndigheten i intyget ange att någon förvandling av det svenska bötesstraffet inte får ske. Om verkställigheten av den anledningen inte går att genomföra i den andra staten får Kronofogdemyndigheten återkalla verkställigheten och vidta fortsatta åtgärder i Sverige, t.ex. begära att bötesstraffet förvandlas enligt de förutsättningar som gäller i bötesverkställighetslagen. Bestämmelsen övervägs närmare i avsnitt 7.2.3 och har omformulerats i enlighet med vad *Lagrådet* föreslagit.

Fortsatt indrivning i Sverige

4 § *Har ett beslut om bötesstraff sänts över för verkställighet i en annan medlemsstat, får fortsatt indrivning i Sverige inte äga rum.*

Om Kronofogdemyndigheten har återkallat verkställigheten i den andra medlemsstaten får indrivningen återupptas i Sverige. Detsamma gäller om den medlemsstat, hos vilken verkställighet begärts, meddelat att bötesstraffet helt eller delvis inte har verkställts eller kommer att kunna verkställas i den staten.

Om verkställighet har vägrats i den andra medlemsstaten på grund av att den dömda dömts för samma gärning, får indrivningen inte återupptas i Sverige.

Paragrafen innehåller bestämmelser om fortsatt indrivning i Sverige. Bestämmelsen allmänna motivering finns i avsnitt 7.2.5. Vissa språkliga justeringar har gjorts efter förslag från *Lagrådet*.

Första stycket anger att fortsatt indrivning i Sverige inte får ske när ett bötesstraff sänts över för verkställighet till en annan medlemsstat.

Enligt *andra stycket* får indrivning återupptas så snart Kronofogdemyndigheten återkallat verkställigheten i den andra medlemsstaten eller när den staten meddelat att det föreligger hinder mot att verkställa hela

eller delar av bötesstraffet. Kronofogdemyndigheten behöver således inte invänta att eventuella handlingar återsänds från den andra staten.

I *tredje stycket* anges ett viktigt undantag från möjligheten att återuppta indrivningen i Sverige. Om den andra staten vägrat att erkänna och verkställa det svenska bötesstraffet för att personen ifråga redan har dömts för samma gärning i den staten eller i en annan stat (och straffet har verkställts där) får indrivning inte återupptas.

3 kap. Erkännande och verkställighet i Sverige av utländska bötesstraff

Inledande bestämmelser

1 § *Ett beslut om bötesstraff enligt 1 kap. 3 § som sänds över till Sverige, ska erkännas enligt bestämmelserna i denna lag och verkställas enligt vad som är föreskrivet för verkställighet av ett svenskt bötesstraff om inte annat följer av denna lag.*

I denna bestämmelse anges som huvudregel att ett utländskt bötesstraff som omfattas av definitionen i 1 kap. 3 § ska verkställas som om det vore ett svenskt bötesstraff, om inte annat följer av en särskild bestämmelse i lagen. Ett exempel på en sådan bestämmelse är att ett utländskt bötesstraff inte får förvandlas till fängelse, se 2 § andra stycket. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 7.3.3.

2 § *Ett bötesstraff som avses i 1 kap. 3 § får verkställas även om bötesbeloppet överstiger högsta bötesbelopp enligt svensk lag.*

Bötesstraff som verkställs efter beslut enligt denna lag får inte förvandlas till fängelse.

Paragrafens *första stycke* innebär att ett utländskt bötesstraff som överstiger högsta bötesbeloppet enligt svensk lag ändå ska verkställas fullt ut. Någon maximinivå finns således inte. Allmänmotiveringen till bestämmelsen återfinns i avsnitt 7.3.6.

Det *andra stycket* innebär att bötesstraff som verkställs med stöd av lagen inte får förvandlas till fängelse. Närmare överväganden finns i avsnitt 7.3.7. Om den andra staten i intyget ger sitt samtycke till att bötesstraffet får omvandlas till en annan påföljd bör Kronofogdemyndigheten underrätta den andra statens myndigheter om att detta inte är möjligt enligt gällande svenska regler. Bestämmelsen har utformats efter förslag från *Lagrådet* .

3 § *Vid omräkning av ett belopp enligt denna lag till svensk valuta ska den växelkurs tillämpas som gällde vid tidpunkten då det utländska bötesstraffet meddelades.*

Bestämmelsen anger vilken växelkurs som ska användas vid omräkning av förekommande belopp inom lagens tillämpningsområde till svensk valuta, nämligen den som gällde dagen då det utländska avgörandet meddelades. Detta innebär att valutaförändringar som ägt rum efter den tidpunkten inte påverkar beloppet som ska drivas in. Detta gäller även för t.ex. en frivillig inbetalning (se 13 §), som ska räknas av mot det belopp

som ska drivas in, även om inbetalningen skett när en annan växelkurs gällde än den som gällde då bötesavgörandet meddelades. Riksbanken publicerar bl.a. på sin hemsida dagsnoteringar på valutakurser mot svenska kronor. Där finns även historisk information som bör kunna vara användbar i praktiken. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 7.3.3.

Behörig myndighet och hur förfarandet inleds

4 § *Kronofogdemyndigheten prövar om ett bötesstraff ska erkännas och verkställas i Sverige.*

I denna paragraf anges att Kronofogdemyndigheten är utsedd att vara behörig att pröva frågor om erkännande och verkställighet av utländska bötesstraff i Sverige. Den allmänna motiveringen finns i avsnitt 7.3.1.

5 § *Ett beslut om bötesstraff, som sänds över för erkännande och verkställighet, ska åtföljas av ett intyg som är upprättat i enlighet med formuläret i bilagan till rambeslutet.*

Intyget ska vara skrivet på svenska, danska, norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

Paragrafen föreskriver i *första stycket* att ett beslut om bötesstraff som översänds för erkännande och verkställighet ska åtföljas av ett intyg, som är utformat enligt det formulär som återfinns som bilaga till rambeslutet.

Andra stycket anger vilka språk intyget får vara skrivet på eller översatt till, dvs. svenska, danska, norska eller engelska. Regeringen kommer enligt rambeslutets artikel 16.1 att ge in en förklaring till rådets generalsekretariatet om att Sverige godtar dessa språk. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 7.3.2. Språklig justering har skett efter förslag från *Lagrådet*.

6 § *Behörig myndighet eller centralmyndighet i den andra medlemsstaten ska sända över beslutet om bötesstraff och intyget till Kronofogdemyndigheten.*

Beslutet om bötesstraff och intyget ska sändas över skriftligen genom post, bud eller telefax eller, efter överenskommelse i det enskilda fallet, på annat sätt.

I denna paragraf finns bestämmelser om översändande av beslut om bötesstraff och intyget. Den allmänna motiveringen till paragrafen finns i avsnitt 7.3.2.

I *första stycket* föreskrivs att myndigheten i den andra staten ska sända över beslutet om bötesstraff tillsammans med intyget direkt till Kronofogdemyndigheten. Den andra staten kan emellertid ha valt att använda sig av en centralmyndighet för översändandet.

I *andra stycket* anges på vilket sätt översändandet ska ske. Om inget annat överenskommit i det enskilda fallet ska det ske genom post, bud eller telefax. Kronofogdemyndigheten kan emellertid, tillsammans med myndigheten i den andra staten, bestämma att översändandet i stället kan ske t.ex. per e-post med digitala bilagor. Det avgörande för vilket kommunikationsätt som väljs är att Kronofogdemyndigheten ska kunna försäkra sig om att översända dokument är autentiska. Bestämmelsen har utformats efter förslag från *Lagrådet*.

7 § *Om intyget som anges i 5 § saknas eller till form eller innehåll är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet, ska Kronofogdemyndigheten ge den andra medlemsstatens myndighet möjlighet att inom viss tid inkomma med komplettering. Detsamma gäller om beslutet om bötesstraff saknas.*

Paragrafen anger att Kronofogdemyndigheten ska ge sökanden möjlighet att inkomma med komplettering i de fall en begäran om verkställighet översänts utan det intyg som avses i 5 § eller om intyget har sådana brister att det inte kan ligga till grund för en prövning. Närmare överväganden till bestämmelsen finns i avsnitt 7.3.2. Språklig justering har skett med anledning av *Lagrådets* yttrande. Brister det kan vara fråga om är t.ex. att intyget inte är precis nog avseende vem som är betalningsskyldig för böterna eller om informationen i det kan tolkas på fler än ett sätt. En annan brist kan vara att intyget inte är avfattat på eller översatt till ett språk som anges i 5 § andra stycket. Kronofogdemyndigheten ska då begära in en komplettering och ange inom vilken tid kompletteringen ska ha kommit in. Hänsyn bör tas till postgång eller motsvarande samt till eventuellt behov av att översätta förfrågan om komplettering samt den tid det kan ta att översätta kompletteringarna enligt de språkkrav som ställs upp enligt 5 § andra stycket. I 11 § regleras vad som gäller om det efter kompletteringsfristens utgång kvarstår brister i intyget. Om beslutet om bötesstraff saknas helt eller om det t.ex. saknas sidor i det, ska den andra statens myndighet också ges tillfälle att komma in med en komplettering.

Verkställbarhetsförklaring

8 § *Om bötesstraffet är verkställbart i Sverige ska Kronofogdemyndigheten besluta att sådan verkställighet kan ske (verkställbarhetsförklaring). Beslutet gäller omedelbart.*

Verkställbarhetsförklaringen ska innehålla uppgift om

1. *det belopp i svensk valuta som bötesstraffet avser, och*
2. *hur den dömde kan överklaga verkställbarhetsförklaringen.*

Vid fastställande av det belopp som avses i andra stycket 1 ska 3 § tillämpas. Verkställbarhetsförklaringen ska delges den dömde.

Paragrafens första stycke ålägger Kronofogdemyndigheten att meddela ett beslut om att bötesstraffet är verkställbart i Sverige, när så är fallet. Ett sådant beslut (verkställbarhetsförklaring) gäller så snart det meddelats. Exekutiva åtgärder kan således inledas utan hinder av att beslutet får överklagas enligt 12 §. Bestämmelsen har utformats efter förslag från *Lagrådet*.

Andra stycket föreskriver att verkställbarhetsförklaringen ska innehålla uppgift om vilket belopp bötesstraffet avser. Eftersom det kommer vara uttryckt i en annan valuta ska beloppet omräknas till svenska kronor enligt 3 §. Verkställbarhetsförklaringen ska också innehålla en upplysning om att den kan överklagas och hur ett överklagande ska göras, dvs. inom vilken tid och till vem överklagandet ska ställas samt till vem det ska ges in. Den allmänna motiveringen finns i avsnitt 7.3.3.

I *tredje stycket* anges att en verkställbarhetsförklaring ska delges. Härvid gäller delgivningslagen (1970:428) utan några särskilda inskränkningar avseende vilka former för delgivning som är tillåtna, dvs. att surrogat- och kungörelsedelgivning enligt 12 och 15 §§ nämnda lag kan användas. Delgivningsfrågor behandlas närmare i avsnitt 7.3.9.

9 § *Ett beslut av Kronofogdemyndigheten att inte meddela en verkställbarhetsförklaring ska innehålla skälen för beslutet.*

Paragrafen slår fast att Kronofogdemyndigheten ska motivera alla beslut att inte meddela en verkställbarhetsförklaring. Motivering ska möjliggöra för läsaren att avgöra vilken avslagsgrund som Kronofogdemyndigheten anser tillämplig. Rättens skyldighet att motivera sina avgöranden följer av 28 § ärendelagen. Denna bestämmelse behandlas i avsnitt 7.3.3.

Hinder mot erkännande och verkställighet

10 § *En verkställbarhetsförklaring får inte meddelas om ett sådant intyg som anges i 5 §, trots att den andra statens myndighet beretts tillfälle att inkomma med komplettering, saknas eller till form eller innehåll är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet.*

Denna bestämmelse innebär att en verkställbarhetsförklaring inte får meddelas om det föreligger vissa brister i intyget eller om intyget saknas helt. Som framgår av 7 § ska myndigheten i den andra staten ges möjlighet att inkomma med ett intyg, om det saknas, eller rätta till de brister som finns i intyget. Om bristerna kvarstår trots att Kronofogdemyndigheten begärt relevant komplettering blir aktuell bestämmelse tillämplig. Mindre brister behöver inte föranleda ett avslag. Ett avslag bör meddelas först när bristerna är av sådant slag att intyget inte utan väsentlig olägenhet kan ligga till grund för den prövning som ska göras. I kommentaren till 7 § ges några exempel. Den allmänna motiveringen till bestämmelsen finns i avsnitt 7.3.5. I 7 § sista meningen stadgas också att en annan medlemsstat ska ges möjlighet att komplettera med beslutet om bötesstraff om det saknas eller är ofullständigt. Om inte en sådan brist avhjälpas ska inte heller en verkställbarhetsförklaring meddelas. Skälet för detta är dock inte att någon vägransgrund enligt rambeslutet är tillämplig utan att det inte finns något bötesstraff att verkställa, ansökan om erkännande och verkställighet bör därför i sådant fall avvisas.

11 § *En verkställbarhetsförklaring får inte meddelas*

1. *om det för samma gärning meddelats dom eller beslut i Sverige eller i en annan stat och domen eller beslutet i den andra staten, vid ett fällande avgörande, har verkställts,*

2. *om gärningen helt eller delvis begåtts i Sverige och den inte motsvarar brott enligt svensk lag eller om en tillämpning av 35 kap. 7 § brottsbalken innebär att preskription inträtt,*

3. *om den dömde inte hade fyllt 15 år när brottet begicks,*

4. *om en sådan förklaring inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet,*

5. om bötesstraffet har beslutats efter ett skriftligt förfarande och intyget inte anger att den dömda personligen eller genom behörigt ombud underrättats om sin rätt att bestrida samt om tidsfristen för detta, eller

6. om bötesstraffet har meddelats vid en rättegång där den dömda personligen inte inställt sig och intyget inte anger att denne personligen eller genom behörigt ombud informerats om förfarandet eller att den dömda har förklarat att han eller hon inte motsätter sig bötesstraffet.

Paragrafen behandlar i sex punkter ett antal vägransgrunder som föranleder att en verkställbarhetsförklaring inte får meddelas. Vägransgrunderna övervägs närmare i avsnitt 7.3.4 (kravet på dubbel straffbarhet) och 7.3.5 (övriga vägransgrunder).

Genom *punkt 1* upprätthålls principen att en person inte får dömas två gånger för samma gärning (*ne bis in idem*). Om det redan finns en sådan dom får en verkställbarhetsförklaring inte meddelas. Även friande domar inkluderas. För att kunna ta ställning till en sådan vägransgrund bör Kronofogdemyndigheten ha information om detta. Många gånger kommer denna information från den dömda, särskilt vad gäller domar som meddelats i en annan stat och friande domar. När det gäller fällande domar eller beslut meddelade i Sverige kommer Kronofogdemyndighetens tillgång till belastningsregistret (se avsnitt 7.3.3) att klargöra hur det förhåller sig. Beträffande en dom som meddelats i en annan stat krävs det även att straffet har verkställts. Det ankommer på Kronofogdemyndigheten att införskaffa nödvändig information. Har ingen verkställighet ägt rum finns det inget hinder att meddela en verkställbarhetsförklaring.

Genom *punkt 2* ställs särskilda krav för att en verkställbarhetsförklaring ska meddelas om bötesstraffet avser en gärning som begåtts i Sverige. För det första måste gärningen motsvara brott även enligt svensk lag. Vidare krävs att brottet inte är preskriberat enligt svensk rätt. Regeln avser gärningar som helt eller delvis begåtts på svenskt territorium. Däremot omfattas inte gärningar som begåtts på annan stats territorium men som ändå omfattas av svensk jurisdiktion, t.ex. eftersom det rör sig om en person med hemvist i Sverige.

Enligt *punkt 3* får en verkställbarhetsförklaring inte meddelas avseende ett bötesstraff för en fysisk person som inte hade fyllt 15 år när brottet begicks.

Punkt 4 slår fast att det för bötesstraff avseende personer som omfattas av straffrättslig immunitet i Sverige inte får meddelas någon verkställbarhetsförklaring. Detta gäller främmande statsöverhuvuden och personer som omfattas av lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Även svenska medborgare kan i varierande utsträckning omfattas av immunitet, t.ex. staschefen, riksdagens talman, riksdagens ledamöter och statsråden.

Punkt 5 reglerar under vilka förutsättningar ett bötesstraff som beslutats efter ett skriftligt förfarande inte får förklaras verkställbart. Så är fallet om det inte anges i intyget att den dömda eller via behörig företrädare underrättats om sin rätt att bestrida böterna och inom vilken tid det kunnat ske. Om intyget inte innehåller sådan information men det på annat sätt framgår att den dömda underrättats om sin rätt bör inte verkställighet vägras utan att myndigheten i den andra staten beretts

tillfälle att komplettera intyget. En sådan komplettering bör kunna sändas över per fax eller e-post.

Enligt *punkt 6* ska under vissa förutsättningar en verkställbarhetsförklaring inte meddelas när det gäller utevarodomar, dvs. när den dömde inte varit närvarande vid den rättegång som ledde fram till bötesstraffet. För att en verkställbarhetsförklaring ska få meddelas avseende en utevarodom krävs att det i intyget anges att den dömde personligen eller via behörig företrädare underrättades om de rättsliga åtgärderna eller att den dömde angett att han eller hon inte har någon invändning mot bötesstraffet. Om intyget inte uttryckligen anger att någon sådan förutsättning är för handen men det på annat sätt framgår att bötesstraffet i utevarodomen är verkställbart bör den andra statens myndighet ges tillfälle att komplettera intyget, jfr *punkt 5*, innan verkställighet vägras.

I fall det är fråga om böter ådömda en juridisk person och frågan uppkommer huruvida *punkten 5* eller *6* är tillämplig får uttrycket ”personligen eller genom behörigt ombud” anses innefatta det som beträffande svenska juridiska personer benämns (behörig) ställföreträdare.

I avsnitt 7.3.5 redogörs för ytterligare vägransgrunder som är möjliga att tillämpa även om de inte är regleras i lagen.

Rättens prövning

12 § *Kronofogdemyndighetens verkställbarhetsförklaring får av den dömde överklagas till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. Överklagandet ska göras skriftligen och ges in till Kronofogdemyndigheten inom tre veckor från den dag då den dömde fick del av verkställbarhetsförklaringen.*

Ett överklagande som inte har kommit in i rätt tid ska avvisas av Kronofogdemyndigheten. Om överklagandet har kommit in till tingsrätten inom tiden för överklagande, ska den omständigheten att överklagandet har kommit in till Kronofogdemyndigheten först därefter inte föranleda att det avvisas. Om överklagandet inte avvisas ska myndigheten sända det och övriga handlingar i ärendet till tingsrätten.

Vid överklagande gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat följer av denna lag.

I denna paragraf regleras förutsättningarna för överklagande av Kronofogdemyndighetens verkställbarhetsförklaring och domstolarnas prövning av förklaringen. Närmare överväganden görs i avsnitt 7.3.9.

Det *första stycket* inleds med en reglering avseende vilken domstol som är behörig att pröva överklaganden. Genom hänvisning till utsökningsbalken är samma domstolar behöriga som normalt är det i fråga om överklaganden av Kronofogdemyndighetens beslut. Vidare anges hur ett överklagande ska ske och vilka tidsfrister som gäller. Tidsfristen börjar löpa den dag då den dömde delgetts verkställbarhetsförklaringen.

Kronofogdemyndigheten prövar enligt *andra stycket* om ett överklagande har kommit in i rätt tid. Ett överklagande ska inte anses ha kommit in för sent om det sänts direkt till tingsrätten och kom in dit i rätt tid. Har överklagandet kommit in för sent ska det avvisas. I annat fall ska det tillsammans med handlingarna i ärendet lämnas över till behörig

domstol. Vilken domstol som i det enskilda fallet är behörig framgår av 17 kap. 1 § utsökningsförordningen (1981:981).

I det *tredje stycket* anges att domstolens behandling ska ske enligt reglerna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inget annat sägs i denna lag. Detta innebär bland annat att Kronofogdemyndigheten blir den dömdes motpart i rätten.

Nedsättning av beloppet

13 § *Om det under verkställigheten framkommer att bötesbeloppet till viss del har betalats eller verkställts in i en annan medlemsstat, ska Kronofogdemyndigheten sätta ned beloppet. Vid nedsättning tillämpas 3 §.*

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.3.10. Rubriken närmast före har justerats sedan *Lagrådet* lämnat synpunkter på den. Bestämmelsen reglerar frågan om nedsättning av det belopp som ska drivas in. Den dömda kan frivilligt ha betalat hela eller delar av bötesbeloppet eller kan viss verkställighet redan ha skett. Så snart information om detta kommer Kronofogdemyndigheten till handa ska myndigheten, efter omräkning av beloppet enligt 3 §, räkna av ett lika stort belopp från vad som ska verkställas i Sverige. Kronofogdemyndighetens beslut om nedsättning bör registreras i akten.

Upphävande av verkställbarhetsförklaringen

14 § *En verkställbarhetsförklaring ska upphävas*

1. *om det framkommer att straffet inte får verkställas i Sverige,*
2. *om nåd beviljats eller annat beslut enligt 11 kap. 13 § regeringsformen har meddelats,*
3. *om egendom som kan användas för verkställighet inte påträffas eller det av någon annan anledning inte är möjligt att verkställa straffet, eller*
4. *om begäran om verkställighet återkallas.*

Bestut om upphävande av en verkställbarhetsförklaring meddelas av Kronofogdemyndigheten. Rätten ska dock fatta beslut i de fall förklaringen, efter ett överklagande, är föremål för rättens prövning eller när rätten fastställt förklaringen och det är fråga om att upphäva den enligt första stycket 1. Innan rätten upphäver en verkställbarhetsförklaring ska Kronofogdemyndigheten ha beretts tillfälle att yttra sig. Om Kronofogdemyndigheten upphäver verkställbarhetsförklaringen gäller 9 §.

Om en verkställbarhetsförklaring upphävs ska de verkställighetsåtgärder som vidtagits återgå.

Den allmänna motiveringen till paragrafen finns i avsnitt 7.3.11.

Av *punkt 1 i första stycket* framgår att verkställbarhetsförklaringen ska upphävas om det kommer fram omständigheter som gör att bötesstraffet inte får verkställas i Sverige. Sådana omständigheter kan t.ex. vara någon av dem som räknas upp i 11 §. Det kan också uppdagas att verkställighet av bötesstraffet skulle strida mot grundlag eller mot Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (se avsnitt 7.3.5). *Punkt 2* anger att förklaringen ska upphävas om nåd eller ett annat beslut enligt 11 kap. 13 § regeringsformen meddelats. Om motsvarande beslut meddelas i den utfärdande staten förutsätts att den

staten återkallar verkställigheten i enlighet med rambeslutet. *Punkt 3* syftar till att avbryta otjänliga utmättningsförsök genom att föreskriva att verkställbarhetsförklaringen ska upphävas om det inte påträffas någon utmättningsbar egendom eller om det av något annat skäl saknas utsikt att kunna verkställa bötesstraffet. Om verkställighet återkallas av den andra staten ska enligt *punkt 4* verkställbarhetsförklaringen också upphävas.

Huvudregeln är att det är Kronofogdemyndigheten som fattar beslut om upphävande av verkställbarhetsförklaringen. Detta framgår av paragrafens *andra stycke*. I dessa fall ska Kronofogdemyndighetens beslut innehålla skälen för beslutet. Rätten prövar emellertid frågan om upphävande om verkställbarhetsförklaringen överklagats och är föremål för rättens prövning eller om det är fråga om att upphäva en verkställbarhetsförklaring som rätten fastställt på grund av att bötesstraffet inte får verkställas i Sverige. I det senare fallet bör rätten kunna ta upp frågan utan att en särskild ansökan om det ges in (jfr Fitger, Peter, Lagen om domstolsärenden, 2 uppl., s. 49 f.). Det bör ske så snart det finns skäl till det. Ofta torde dock ett ärende initieras av rätten efter det att Kronofogdemyndigheten fått och vidarebefordrat information eller uppgifter som föranleder en sådan prövning. Kronofogdemyndigheten ska alltid beredas tillfälle att yttra sig innan rätten meddelar beslut i en fråga om upphävande.

Enligt *tredje stycket* ska alla verkställighetsåtgärder som redan hunnit vidtas återgå så snart en verkställbarhetsförklaring upphävs.

Övriga bestämmelser

15 § *För överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut i frågor som rör verkställighet gäller bestämmelserna i 18 kap. utsökningsbalken.*

I paragrafen finns en upplysning om att reglerna i 18 kap. utsökningsbalken ska tillämpas då det gäller överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut i frågor som rör verkställigheten. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 7.3.12.

16 § *Värdet av det som har drivits in tillfaller staten. Regeringen får, efter överenskommelse med den andra medlemsstaten, besluta om en annan fördelning.*

Paragrafen klargör att det som drivits in som huvudregel tillfaller staten men att regeringen, efter en överenskommelse med den andra staten, får besluta om en annan fördelning. Detta torde bli aktuellt först vid osedvanligt stora belopp. Det ankommer på den andra medlemsstaten att aktualisera frågan i det enskilda fallet. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 7.3.15.

10.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

1 § I Danmark, Finland, Island eller Norge meddelad dom, varigenom dömts till böter eller förverkande av egendom eller i brottmål utdömts ersättning för rättegångskostnad, *får* på begäran verkställas här i riket.

Vad som nu sagts *ska också* gälla beslut, som i någon av nämnda stater till tryggnad av anspråk på böter, förverkande av egendom, skadestånd eller ersättning för rättegångskostnad meddelats angående kvarstad, skingsringsförbud eller beslag av egendom tillhörande för brott misstänkt.

I lagen (2009:000) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av bötesstraff i vissa fall.

I ett nytt, *tredje stycke* tas det in en upplysning om den nya lagen.

10.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom

1 § I den mån det påkallas av överenskommelse som Sverige ingått med främmande stat *får* regeringen förordna, att frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande som i den främmande staten ådömts eller beslutats efter rättegång i brottmål, eller böter eller förverkande som i den staten ålagts eller beslutats av annan myndighet än domstol, *får* verkställas i Sverige enligt denna lag.

I samband med förordnande enligt första stycket *får* regeringen, i den mån det påkallas eller eljest föranleds av överenskommelsen, förordna att verkställighet av frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande, som ådömts eller beslutats genom dom meddelad av svensk domstol eller ålagts någon av annan svensk myndighet genom godkänt strafföreläggande eller godkänt föreläggande av ordningsbot, *får* anförtros åt myndighet i den främmande staten. Vad som har sagts nu gäller dock inte verkställighet av något annat beslut om överlämnande till särskild vård än överlämnande till rättspsykiatrisk vård.

I lagen (2009:000) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av bötesstraff i vissa fall.

I ett nytt, *tredje stycke* tas det in en upplysning om den nya lagen. I övrigt görs vissa språkliga justeringar som inte är avsedda att påverka tillämpningen.

12 § Har frihetsberövande påföljd ådömts genom den utländska domen, *får* rätten *inte* bestämma strängare påföljd än i denna dom. Detta gäller även om den ådömda påföljden är lindrigare än den lindrigaste påföljd som enligt svensk lag kan följa på brottet eller brotten.

Är påföljden böter, bestämmer rätten, med tillämpning av den växelkurs som gäller vid tiden för beslutet, ett bötesbelopp som i svenska kronor motsvarar beloppet av böterna. Är i svensk lag för motsvarande brott föreskrivet penningböter, *får* dock inte bestämmas ett högre bötesbelopp än fyratusen eller, om påföljden avser flera brott, tiotusen kronor. Är i svensk lag inte föreskrivet svårare straff än böter, *får* inte bestämmas ett högre bötesbelopp än

Se under 16 §.

16 § Avser framställningen endast verkställighet av böter eller förverkande, får riksåklagaren, i stället för att ansöka hos rätten enligt 9 § första stycket, själv pröva framställningen och utfärda strafföreläggande för det brott som påföljden avser.

I fråga om ett strafföreläggande som utfärdas med stöd av första stycket gäller 48 kap. rättegångsbalken i tillämpliga delar. *Bestämmelserna* i 10 och 11 §§, 12 § andra stycket samt 13–15 §§ denna lag ska också tillämpas.

Godkänns inte strafföreläggande som utfärdas enligt första stycket, ansöker riksåklagaren enligt 9 § första stycket.

I 12 och 16 §§ anpassas bötesbeloppen och beloppsgränser för strafföreläggande till de ändringar som skett i brottsbalken och rättegångsbalken. Bestämmelserna behandlas i avsnitt 7.4. I övrigt görs vissa språkliga justeringar som inte är avsedda att påverka tillämpningen av reglerna.

Rådets rambeslut 2005/214/RIF

Prop. 2008/09:218
Bilaga 1

av den 24 februari 2005 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff

Förslag till lag (2007:000) om erkännande och verkställighet inom Europeiska unionen av bötesstraff och beslut om förverkande

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Gemensamma bestämmelser

Inledande bestämmelse

1 § Denna lag innehåller bestämmelser för genomförandet av

1. rådets rambeslut 2005/214/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff och
2. rådets rambeslut 2006/783/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande.

Definitioner

2 § Med ett bötesstraff avses i denna lag en lagakraftvunnen dom eller ett godkänt föreläggande enligt 48 kap. rättegångsbalken om böter enligt 25 kap. brottsbalken eller företagsbot enligt 36 kap. brottsbalken och beslut i samma avgörande om

- rättegångskostnader och motsvarande ersättning samt
- avgift enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

3 § Med ett bötesstraff avses i denna lag också ett beslut om skyldighet för en fysisk eller juridisk person att betala ett penningbelopp som utgör påföljd för brott och som meddelats i en annan medlemsstat i Europeiska unionen av domstol i en lagakraftvunnen dom i brottmål, eller av annan myndighet än domstol, om den som beslutet avser kunnat få detta prövat av domstol i ett brottmålsförfarande. Ett bötesstraff omfattar också beslut i samma avgörande om

- annan ersättning till brottsoffer än sådan som grundar sig på civilrättsligt anspråk,
- rättegångskostnader och motsvarande ersättning samt
- penningbelopp till en allmän fond eller till en stödorganisation för brottsoffer.

Bötesstraff enligt första stycket omfattar inte

- beslut om förverkande av hjälpmedel till eller utbyte av brott eller
- enskilt anspråk som är verkställbart enligt rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av beslut på privaträttens område.

4 § Med beslut om förverkande avses i denna lag ett i Sverige eller i en annan medlemsstat i Europeiska unionen meddelat lagakraftvunnet beslut av domstol i ett brottmålsförfarande om en åtgärd som innebär ett slutligt berövande av egendom som utgör utbyte av brott, hjälpmedel vid brott eller som förklarats förverkad enligt regler om utvidgat förverkande.

Med utvidgat förverkande avses i denna lag ett beslut om förverkande som grundas på lagstiftning som svarar mot någon av punkterna 2 a–c i artikel 3 i rådets rambeslut 2005/212/RIF om förverkande av vinning, hjälpmedel och egendom som härrör från brott.

Prop. 2008/09:218
Bilaga 2

Allmänt om verkställigheten

5 § Ett bötesstraff eller beslut om förverkande som har meddelats i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen skall, efter framställning av behörig myndighet i den andra staten, erkännas och verkställas i Sverige enligt bestämmelserna i denna lag. För verkställigheten gäller vad som är föreskrivet om verkställighet av motsvarande svenskt beslut, om inte annat följer av denna lag.

2 kap. Allmänna bestämmelser om erkännande och verkställighet i Sverige av utländska bötesstraff och beslut om förverkande

Hur ärendet inleds

1 § Ett bötesstraff eller beslut om förverkande som begärs erkänt och verkställt i Sverige med stöd av denna lag skall sändas direkt till behörig svensk myndighet.

Begäran om erkännande och verkställighet skall göras skriftligen genom post, bud eller telefax. Efter överenskommelse i det enskilda fallet får dock översändandet ske på annat sätt.

Krav på skyndsamhet

2 § Frågor som rör erkännande och verkställighet av bötesstraff och beslut om förverkande skall handläggas skyndsamt.

Intyget

3 § Ett bötesstraff, som översänds för erkännande och verkställighet, skall åtföljas av ett intyg som är upprättat i enlighet med formuläret i bilagan till rådets rambeslut 2005/214/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff.

Ett beslut om förverkande, som översänds för erkännande och verkställighet, skall åtföljas av ett intyg som är upprättat i enlighet med formuläret i bilagan till rådets rambeslut 2006/783/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande.

Intyget skall vara skrivet på svenska, danska, norska eller engelska, eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

4 § När det intyg som anges i 3 § till form eller innehåll är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet, skall behörig myndighet ge den andra statens myndighet möjlighet att inom viss tid inkomma med komplettering. Detsamma gäller om intyget saknas.

5 § Verkställbarhetsförklaring får inte meddelas om det intyg som anges i 3 § saknas eller till form eller innehåll är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet.

3 kap. Särskilda bestämmelser om erkännande och verkställighet i Sverige av utländska bötesstraff

Allmänna bestämmelser

1 § Kronofogdemyndigheten prövar om ett utländskt bötesstraff skall erkännas och verkställas i Sverige.

2 § Ett bötesstraff som avses i 1 kap. 3 § får verkställas även om bötesbeloppet överstiger högsta bötesbelopp enligt svensk lag.

Bötesstraff som verkställs enligt denna lag får inte förvandlas till fängelse.

Verkställbarhetsförklaring

3 § Om bötesstraffet är verkställbart i Sverige skall Kronofogdemyndigheten meddela en verkställbarhetsförklaring. Verkställbarhetsförklaringen gäller omedelbart, om inte annat bestäms.

Verkställbarhetsförklaringen skall innehålla uppgift om

1. det bötesstraff som skall verkställas, med tillämpning av den växelkurs som gällde vid tidpunkten för det utländska beslutet om bötesstraff och med beaktande av i vilken mån bötesstraffet redan delvis är verkställt och

2. hur den bötfällda kan begära rättens prövning av förklaringen.

Verkställbarhetsförklaringen skall delges den bötfällda. Härvid gäller inte 12 och 15 §§ delgivningslagen (1970:428).

Tillgång till register

4 § Vid prövning av frågor om erkännande och verkställighet av bötesstraff skall Kronofogdemyndigheten ha tillgång till uppgifter ur belastningsregistret.

Hinder mot erkännande och verkställighet m.m.

5 § Verkställbarhetsförklaring får, utöver vad som anges i 2 kap. 5 §, inte meddelas

1. om det meddelats dom eller beslut för samma gärning i Sverige eller om det meddelats dom eller beslut för samma gärning i en annan stat och, vid fällande dom, påföljden har verkställts,

2. om gärningen helt eller delvis begåtts i Sverige och den inte motsvarar brott enligt svensk lag eller en tillämpning av 35 kap. 7 § brottsbalken innebär att preskription inträtt,

3. om den dömda inte var 15 år när brottet begicks,

4. om en sådan förklaring skulle strida mot bestämmelser om immunitet,

5. om böterna har beslutats efter ett skriftligt förfarande och det intyg som anges i 2 kap. 3 § inte fastställer att den dömda personligen eller genom behörigt ombud underrättats om sin rätt att bestrida och om tidsfristen för detta eller

6. om böterna dömts ut efter en rättegång som hållits i den dömdes utvaro och det intyg som anges i 2 kap. 3 § inte fastställer antingen att denne personligen eller genom behörigt ombud informerats om förfarandet eller att den dömda har meddelat att saken inte bestrids.

6 § Ett beslut enligt 5 § att inte meddela en verkställbarhetsförklaring och beslut enligt 8 § att upphäva en sådan skall innehålla skälen för beslutet.

Uppskjutande av verkställighet och upphävande av verkställbarhetsförklaring

7 § Beslut om att verkställigheten av ett bötesstraff skall skjutas upp får meddelas för den tid som krävs för att översätta beslutet om bötesstraff.

När skälet för uppskov har upphört skall verkställigheten återupptas.

8 § En verkställbarhetsförklaring avseende bötesstraff skall upphävas

1. om det framkommer att straffet inte får verkställas i Sverige,

2. om nåd beviljats eller annat beslut enligt 11 kap. 13 § regeringsformen har meddelats,

3. om egendom som kan användas för verkställighet inte påträffas eller det annars inte är möjligt att verkställa straffet eller

4. om begäran om verkställighet återkallas.

Om en verkställbarhetsförklaring upphävs skall de verkställighetsåtgärder som gjorts återgå.

Beslut om upphävande av en verkställbarhetsförklaring meddelas av Kronofogdemyndigheten, om verkställbarhetsförklaringen inte har underställts rättens prövning, och i övriga fall av rätten på ansökan av myndigheten.

Rättens prövning

9 § Har en verkställbarhetsförklaring meddelats får den bötfällda begära rättens prövning av den. Begäran om sådan prövning skall göras skriftligen hos Kronofogdemyndigheten inom tre veckor från den dag då denne fick del av verkställbarhetsförklaringen. Kronofogdemyndigheten, som skall överlämna handlingarna i ärendet till allmän domstol, är klagandens motpart sedan handlingarna överlämnats till rätten.

Behörig domstol är, i fråga om fysisk person, den tingsrätt inom vars domkrets personen är bosatt och, i fråga om juridisk person, den tingsrätt inom vars domkrets den juridiska personen har sitt säte. Även domstol inom vars domkrets den fysiska eller juridiska personen har egendom eller inkomster är behörig.

Rätten får hålla förhandling i ärendet, om förhandling kan antas vara till fördel för prövningen eller främja ett snabbt avgörande av saken. Rätten skall hålla förhandling om en part begär det. För förhandlingen tillämpas bestämmelserna i 24 kap. 17 § andra stycket rättegångsbalken. Att den som begärt prövningen uteblir från förhandlingen hindrar inte att ärendet avgörs.

Vid rättens handläggning tillämpas i övrigt reglerna om domstols handläggning i mål om brott, på vilket inte kan följa strängare straff än böter.

10 § Vid fastställande av verkställbarhetsförklaringen skall rätten beakta vad som har verkställts i en annan stat enligt vad som sägs i 3 § andra stycket.

11 § Om verkställbarhetsförklaringen upphävs, skall verkställighetsåtgärder som gjorts återgå.

Rätten får inte upphäva en verkställbarhetsförklaring utan att Kronofogdemyndigheten beretts tillfälle att yttra sig.

Nedsättning av beloppet

12 § Om det under verkställigheten framkommer att bötesbeloppet till viss del har verkställts i en annan stat, skall Kronofogdemyndigheten sätta ned det belopp som skall verkställas här med motsvarande belopp. Den växelkurs som gällde vid tidpunkten för det utländska beslutet om bötesstraff skall tillämpas.

Fördelning av influtna medel

13 § Värdet av det som har drivits in tillfaller staten. Regeringen kan, efter överenskommelse med den utfärdande staten, besluta om en annan fördelning.

4 kap. Särskilda bestämmelser om erkännande och verkställighet i Sverige av utländska beslut om förverkande

Allmänna bestämmelser

1 § Åklagare som för talan i den ort där verkställigheten skall äga rum prövar om ett utländskt beslut om förverkande skall erkännas och verkställas i Sverige.

Om det inte är känt för den andra statens myndighet var erkännande och verkställighet skall begäras får framställningen sändas till riksåklagaren.

2 § Ett utländskt beslut om förverkande av egendom får, om det är lämpligt, verkställas genom betalning av belopp som motsvarar värdet på egendomen. Vad som nu har sagts gäller inte hjälpmedel vid brott.

Utöver vad som sägs i första stycket får ett beslut om förverkande inte ersättas av annan åtgärd.

Prop. 2008/09:218
Bilaga 2

Verkställbarhetsförklaring

3 § Om ett utländskt beslut om förverkande är verkställbart i Sverige, skall åklagaren meddela en verkställbarhetsförklaring. Verkställbarhetsförklaringen gäller omedelbart, om inte annat bestäms.

Verkställbarhetsförklaringen skall innehålla uppgift om

1. vilket belopp som skall verkställas, om det är fråga om ett penningbelopp,
2. huruvida förverkande av egendom får ersättas med betalning, och i så fall med hur stort belopp,
3. hur beslutet skall verkställas, om det finns konkurrerande framställningar enligt 10 § samt
4. hur den mot vilken förklaringen gäller kan begära rättens prövning av den.

4 § Verkställbarhetsförklaringen skall delges den mot vilken förklaringen gäller. Härvid gäller inte 12 och 15 §§ delgivningslagen (1970:428).

Beslutar åklagaren att skjuta upp verkställigheten med stöd av 14 § första stycket 1 får delgivningen anstå till dess att skälet för uppskov har upphört.

5 § Det belopp som skall verkställas enligt 3 § beräknas enligt den växelkurs som gällde vid tidpunkten för det utländska förverkandebeslutet och med beaktande av vad som verkställts i en annan medlemsstat.

Ändring av verkställbarhetsförklaringen

6 § Har verkställbarhetsförklaring utfärdats och framkommer det, innan verkställbarhetsförklaringen har prövats slutligt, att förverkandebeloppet till viss del har verkställts i annan stat, skall det belopp som anges i verkställbarhetsförklaringen sättas ned med motsvarande belopp. Den växelkurs som gällde vid tidpunkten för det utländska beslutet om förverkande skall tillämpas.

Tillgång till register

7 § Vid prövning av frågor om erkännande och verkställighet skall åklagaren ha tillgång till uppgifter ur belastningsregistret och misstankeregistret enligt vad som är föreskrivet om tillgång till sådana uppgifter i verksamhet hos åklagarmyndighet för beslut om förundersökning och åtal.

8 § Verkställbarhetsförklaring får, utöver vad som sägs i 2 kap. 5 §, inte meddelas

1. om det i Sverige eller i en annan stat har meddelats dom, eller om det enligt 20 kap. 7 § rättegångsbalken eller motsvarande bestämmelse i annan lag har meddelats beslut att inte väcka åtal, för den gärning som ligger till grund för beslutet om förverkande,

2. om en sådan förklaring skulle strida mot bestämmelser om immunitet och privilegier,

3. om beslutet om förverkande har dömts ut efter en rättegång där den, mot vilken beslutet om förverkande riktar sig, inte varit närvarande och intyget inte fastställer antingen att denne personligen eller genom behörigt ombud informerades om förfarandet eller att denne har meddelat att förverkandet inte bestrids,

4. om gärningen helt eller delvis begåtts i Sverige och förverkande inte kunnat ske här eller inte får verkställas här eller

5. om beslutet om förverkande inte kan verkställas av hänsyn till regler om skydd för parten eller tredje man.

9 § Om ett beslut om utvidgat förverkande, enligt det intyg som anges i 2 kap. 3 §, grundas på någon av punkterna 2 a–c i artikel 3 i rådets rambeslut 2005/212/RIF om förverkande av vinning, hjälpmedel och egendom som härrör från brott, har utdömts på grund av en gärning som sägs i bilagan till denna lag, och det för denna gärning enligt den andra statens lagstiftning är föreskrivet en frihetsberövande påföljd i tre år eller mer, skall beslutet om förverkande verkställas även om gärningen inte motsvarar brott enligt svensk lag.

Om ett beslut om utvidgat förverkande som avses i första stycket grundas på annat brott får beslutet erkännas och verkställas endast om gärningen motsvarar brott enligt svensk lag.

Konkurrerande framställningar

10 § Om två eller flera medlemsstater har begärt erkännande och verkställighet av beslut om förverkande av visst penningbelopp mot samma fysiska eller juridiska person eller av beslut om förverkande avseende samma egendom, prövar åklagaren i vilken ordning framställningarna skall verkställas.

Prövningen skall ske med beaktande av samtliga omständigheter. Särskild hänsyn skall tas till förekomsten av beslut om frysning enligt lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet inom Europeiska unionen av frysningsbeslut, brottets svårhetsgrad samt när förverkandebesluten meddelades respektive översändes för erkännande och verkställighet.

Tvångsmedel m.m.

11 § För att säkra verkställighet av ett utländskt beslut om förverkande av föremål får åklagare besluta om husrannsakan enligt reglerna i 28 kap.

1, 3 och 3 a §§ rättegångsbalken och kroppsvisitation enligt 28 kap. 11 § rättegångsbalken för att söka efter föremålet.

Påträffas föremålet får det tas i beslag enligt bestämmelserna i 27 kap. 1–3 §§ rättegångsbalken. Beslut om beslag meddelas av åklagaren.

Har ett beslag verkställts skall följande bestämmelser i 27 kap. rättegångsbalken tillämpas

6 § första stycket om rättens prövning

8 § första och fjärde styckena om hävande av beslag

11 § om underrättelse

13 § om protokoll och rätt för den som drabbats av ett beslag att få ett bevis om beslaget.

Åklagaren får anlita biträde av polismyndighet eller polisman för åtgärd enligt denna paragraf.

12 § För att säkra verkställighet av ett utländskt beslut om förverkande av penningbelopp, får åklagare ta egendom i förvar under de förutsättningar som anges i 26 kap. 3 § rättegångsbalken. Åklagaren kan även begära att rätten beslutar om kvarstad enligt 26 kap. rättegångsbalken.

Har egendom tagits i förvar, skall åklagaren ge in framställning om kvarstad och rätten hålla förhandling i frågan enligt vad som föreskrivs i 26 kap. 4 § rättegångsbalken. Gör åklagaren inte sådan framställning skall egendomen omedelbart återlämnas. Om förhandling enligt 19 § tredje stycket hålls inom en vecka efter det att framställningen om kvarstad inkom till rätten, får prövningen av kvarstadsfrågan anstå till den förhandlingen.

Åklagaren får anlita biträde av polismyndighet eller polisman för att ta egendom i förvar.

13 § När en verkställbarhetsförklaring har utfärdats, skall åklagaren anhängiggöra ärendet hos Kronofogdemyndigheten. Detta gäller dock inte om åklagaren beslutat om uppskov enligt 14 §.

Uppskjutande av verkställighet

14 § Beslut om att verkställigheten av ett beslut om förverkande skall skjutas upp på viss tid får meddelas

1. om verkställigheten skulle skada en pågående utredning om brott,

2. om beslutet avser förverkande av visst penningbelopp hos samma fysiska eller juridiska person hos vilken egendom förklarats förverkad genom ett svenskt beslut, eller förverkande av samma egendom som förklarats förverkad genom svenskt beslut, eller är föremål för beslag eller kvarstad för att säkerställa ett framtida beslut om förverkande i ett svenskt brottmålsförfarande,

3. om det utländska beslutet om förverkande avser samma egendom som ett annat utländskt beslut om förverkande som har begärts verkställt här,

4. om det är nödvändigt att helt eller delvis översätta beslutet om förverkande, under den tid som krävs för detta,

5. om det finns risk för att det sammanlagda värdet av verkställigheten kommer att överstiga det belopp som anges i beslutet om förverkande på grund av samtidig verkställighet av beslutet i flera medlemsstater eller

6. om talan har förts mot verkställigheten och det med hänsyn till denna prövning är nödvändigt att verkställigheten skjuts upp.

Beslut enligt punkten 1 meddelas av åklagare. Beslut enligt punkten 6 meddelas av Kronofogdemyndigheten. Beslut enligt punkterna 2, 3, 4 och 5 meddelas antingen av åklagare eller av Kronofogdemyndigheten.

Tiden för uppskov enligt denna paragraf får förlängas.

Ett beslut att skjuta upp verkställigheten skall innehålla skälen för beslutet.

När skälet för uppskov har upphört skall verkställigheten återupptas. Har ärendet inte anhängiggjorts hos Kronofogdemyndigheten skall detta ske.

15 § Får Kronofogdemyndigheten av behörig myndighet i den andra staten eller på annat sätt kännedom om att beslutet om förverkande inte längre är verkställbart, skall verkställigheten genast ställas in.

Upphävande av verkställbarhetsförklaring

16 § En verkställbarhetsförklaring skall upphävas

1. om det framkommer att förverkandebeslutet inte får verkställas i Sverige,

2. om beslutet avser förverkande av viss egendom och denna inte påträffas här i landet,

3. om annan egendom som kan användas för verkställighet inte påträffas eller beslutet om förverkande annars inte är möjligt att verkställa,

4. om nåd beviljats eller annat beslut enligt 11 kap. 13 § regeringsformen har meddelats,

5. om beslutet om förverkande i sin helhet är verkställt av en annan stat eller

6. om begäran om verkställighet av förverkandebeslutet återkallas.

Beslut om upphävande av verkställbarhetsförklaring meddelas av åklagaren, om verkställbarhetsförklaringen inte har underställts rättens prövning, och i övriga fall av rätten på ansökan av åklagaren.

17 § Om en verkställbarhetsförklaring upphävs skall de verkställighetsåtgärder som gjorts återgå.

18 § Ett beslut att inte meddela eller att upphäva en verkställbarhetsförklaring skall innehålla skälen för beslutet.

Rättens prövning

19 § Har verkställbarhetsförklaring meddelats får den mot vilken förklaringen gäller begära prövning av den. Begäran om prövning skall göras skriftligen hos tingsrätten inom tre veckor från den dag då personen fick del av verkställbarhetsförklaringen. Har prövning av

verkställbarhetsförklaringen begärts, skall åklagaren överlämna handlingarna i ärendet till rätten.

Behörig domstol är tingsrätt inom vars domkrets den egendom finns som förverkandet avser. Vid förverkande av penningbelopp, eller om det inte kan fastställas var egendomen finns, är den domstol behörig där den fysiska eller juridiska person, mot vilken beslutet om förverkande gäller, är bosatt eller, i fråga om juridisk person, har sitt säte, eller har egendom eller inkomster.

Vid rättens handläggning tillämpas reglerna om domstols handläggning i mål om brott, på vilket inte kan följa strängare straff än böter, om inte annat följer av denna lag. Rätten får hålla förhandling i ärendet, om en förhandling kan antas vara till fördel för prövningen eller främjar ett snabbt avgörande av saken. Om en part begär det skall rätten hålla förhandling. Vid förhandlingen tillämpas bestämmelserna i 24 kap. 17 § andra stycket rättegångsbalken.

20 § Rätten skall pröva om beslag eller kvarstad, som meddelats enligt denna lag, eller verkställighet av frysningsbeslut enligt lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet inom Europeiska unionen av frysningsbeslut, skall bestå.

Rätten får inte upphäva en verkställbarhetsförklaring eller ändra ett beslut enligt första stycket utan att åklagaren beretts tillfälle att yttra sig.

Nedsättning av beloppet

21 § Om det under verkställigheten framkommer att verkställighet av delar av det förverkade beloppet har skett utomlands, skall Kronofogdemyndigheten sätta ned det belopp som återstår att verkställa med motsvarande belopp. Den växelkurs som gällde vid tidpunkten för det utländska beslutet om förverkande skall tillämpas.

Det efterföljande förfarandet

22 § Värdet av det som har förverkats

1. tillfaller svenska staten om det understiger 10 000 euro eller
2. fördelas med 50 procent vardera mellan den svenska och den andra staten, om det överstiger nämnda belopp.

Regeringen kan, på begäran av den stat som begärt verkställighet här, besluta om en annan fördelning.

23 § Avser ett beslut om förverkande viss egendom skall den försäljas för statens räkning, om inte annat följer av denna lag. Egendom som kan befaras komma till brottslig användning eller annars är olämplig för försäljning skall oskadliggöras. Kan egendomen inte säljas får den förstöras.

Intäkterna från försäljningen skall fördelas på sätt som anges i 22 §.

24 § Ett föremål som förklarats förverkat får överföras till den andra staten om denna samtycker till det och det i övrigt är lämpligt. Detta

gäller dock inte förverkad egendom i form av svenska kulturföremål som avses i 6 kap. 2 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

Prop. 2008/09:218
Bilaga 2

25 § Beslut enligt 22 § första stycket, 23 och 24 §§ meddelas av Kronofogdemyndigheten.

5 kap. Verkställighet utomlands av ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande

1 § Kronofogdemyndigheten prövar om erkännande och verkställighet enligt denna lag av bötesstraff eller beslut om förverkande skall begäras i en annan medlemsstat. En framställning får göras om indrivning utomlands kan antas ge fördelar vid indrivningen. Framställningen skickas direkt till behörig myndighet i den andra staten.

2 § Kronofogdemyndigheten får inte medge att bötesstraff, som översänds för verkställighet till en annan stat, förvandlas till fängelse eller annan påföljd i den andra staten.

3 § Ett bötesstraff får inte översändas för verkställighet till fler än en stat åt gången.

Har ett bötesstraff sänts över för verkställighet till en annan stat, får fortsatt indrivning i Sverige inte äga rum.

4 § Har den stat, hos vilken verkställighet begärts, meddelat att bötesstraffet inte har verkställts, får verkställigheten i Sverige återupptas. Detta gäller dock inte om verkställighet vägrats på grund av att den dömda dömts för samma gärning i en annan stat.

5 § Har ett frysningsbeslut enligt lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet inom Europeiska unionen översänts för att säkerställa ett framtida beslut om förverkande, får åklagaren, när domen i brottmålet vinner laga kraft, direkt hos behörig myndighet i den andra staten begära erkännande och verkställighet av beslut om förverkande som svarar mot beslaget eller kvarstaden.

6 kap. Övriga bestämmelser

Överklagande

1 § Rättens beslut enligt denna lag får överklagas. Beslutet gäller omedelbart om inte annat förordnas. Vid överklagande av beslut angående tvångsmedel tillämpas bestämmelserna i rättegångsbalken om överklagande av domstols beslut angående en åtgärd som avses i 24–28 kap. samma balk.

För prövning i hovrätt krävs prövningstillstånd.

2 § För överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut i frågor som rör verkställighet tillämpas bestämmelserna i 18 kap. utsökingsbalken.

3 § Regeringen meddelar närmare föreskrifter om tillämpningen av denna lag.

Denna lag träder i kraft den ...

Gärningar som avses i 4 kap. 9 § lagen (2007:000) om erkännande och verkställighet inom Europeiska unionen av bötesstraff och beslut om förverkande

1. Deltagande i kriminell organisation.
2. Terrorism.
3. Människohandel.
4. Sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi.
5. Olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen.
6. Olaglig handel med vapen, ammunition och sprängämnen.
7. Korruption.
8. Bedrägeri, inbegripet bedrägeri som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas ekonomiska intressen enligt konventionen av den 26 juli 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen.
9. Tvätt av vinning av brott.
10. Penningförfalskning, inklusive förfalskning av euron.
11. IT-brottslighet.
12. Miljöbrott, inbegripet olaglig handel med hotade djurarter och hotade växtarter och växtsorter.
13. Hjälp till olovlig inresa och olovlig vistelse.
14. Mord, grov misshandel.
15. Olaglig handel med mänskliga organ och vävnader.
16. Människorov, olaga frihetsberövande och tagande av gisslan.
17. Rasism och främlingsfientlighet.
18. Organiserad stöld eller väpnat rån.
19. Olaglig handel med kulturföremål, inbegripet antikviteter och konstverk.
20. Svindleri.
21. Beskyddarverksamhet och utpressning.
22. Förfalskning och piratkopiering.
23. Förfalskning av administrativa dokument och handel med sådana förfalskningar.
24. Förfalskning av betalningsmedel.
25. Olaglig handel med hormonpreparat och andra tillväxsubstanter.
26. Olaglig handel med nukleära och radioaktiva ämnen.
27. Handel med stulna fordon.
28. Våldtäkt.
29. Mordbrand.
30. Brott som omfattas av den internationella brottmålsdomstolens behörighet.
31. Kapning av flygplan eller fartyg.
32. Sabotage.

Förteckning över remissinstanser

Prop. 2008/09:218

Bilaga 3

Följande instanser har beretts tillfälle att lämna remissyttrande: Riksdagens ombudsmän, Riksrevisionen, justitiekanslern, Svea hovrätt, Stockholms tingsrätt, Linköpings tingsrätt, Örebro tingsrätt, Helsingborgs tingsrätt, Malmö tingsrätt, Umeå tingsrätt, Rikspolisstyrelsen, Domstolsverket, Rättshjälpsmyndigheten, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Kronofogdemyndigheten, Brottsoffermyndigheten, Kriminalvården, Skatteverket, Tullverket, Kustbevakningen, Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet, Sveriges advokatsamfund, Riksantikvarieämbetet, Nordiska museet, Sveriges domarförbund, Föreningen Sveriges kronofogdar, Sveriges Akademikers centralorganisation, Tjänstemännens centralorganisation och Landsorganisationen i Sverige. Svenska transportarbetarförbundet har på eget initiativ avgett ett yttrande.

Förslag till lag (2009:000) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 § Denna lag innehåller bestämmelser för genomförande av rådets rambeslut 2005/214/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff⁶.

Definition av bötesstraff

2 § Med ett bötesstraff avses i denna lag en skyldighet enligt en lagakraftvunnen dom, ett strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot att betala böter enligt 25 kap. brottsbalken eller företagsbot enligt 36 kap. brottsbalken samt beslut i samma avgörande om rättegångskostnader och motsvarande ersättning och avgift enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

3 § Med ett bötesstraff avses i denna lag också ett lagakraftvunnet beslut som meddelats i en annan medlemsstat i Europeiska unionen av domstol eller av annan myndighet än domstol, om den som beslutet avser har kunnat få detta prövat av domstol med särskild behörighet i brottmål och som i den staten innehåller en skyldighet för en fysisk eller juridisk person att betala ett penningbelopp som utgör påföljd för brott avseende brottslig eller annan straffbar gärning. Ett bötesstraff omfattar också beslut i samma avgörande om

1. annan ersättning till brottsoffer än sådan som grundar sig på ett civilrättsligt anspråk,
2. rättegångskostnader och motsvarande ersättning, och
3. penningbelopp till en allmän fond eller till en stödorganisation för brottsoffer.

Bötesstraff enligt första stycket omfattar inte

1. beslut om förverkande av hjälpmedel till eller vinning av brott, eller
2. enskilt anspråk som är verkställbart enligt rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av beslut på privaträttens område⁷.

⁶ EUT L 76, 22.3.2005, s. 16 (Celex 32005F0214).

⁷ EGT L 12, 16.1.2001, s. 1–23 (Celex 32001R0044).

4 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om verkställigheten av denna lag.

2 kap. Verkställighet utomlands av ett svenskt bötesstraff

Översändande av svenskt bötesstraff

1 § Kronofogdemyndigheten prövar om ett bötesstraff enligt 1 kap. 2 § ska översändas till en annan medlemsstat i Europeiska unionen för erkännande och verkställighet i den staten. Ett bötesstraff får sändas över om det kan göras med stöd av rambeslutet och det kan antas ge fördelar vid indrivningen av bötesstraffet.

2 § Kronofogdemyndigheten sänder över bötesstraffet till en behörig myndighet eller en centralmyndighet i den andra medlemsstaten.

Ett bötesstraff får inte översändas för verkställighet till mer än en medlemsstat åt gången.

Förvandling av bötesstraff

3 § Ett bötesstraff som översänds för verkställighet till en annan medlemsstat får inte förvandlas till fängelse eller annan påföljd i den andra staten.

Fortsatt indrivning i Sverige

4 § Har ett bötesstraff sänts över för verkställighet i en annan medlemsstat, får fortsatt indrivning i Sverige inte äga rum.

Om Kronofogdemyndigheten har återkallat verkställigheten i den andra medlemsstaten får indrivningen återupptas i Sverige. Detsamma gäller om den medlemsstat, hos vilken verkställighet begärts, meddelat att bötesstraffet helt eller delvis inte har verkställts eller kommer att kunna verkställas i den staten.

Om verkställighet har vägrats i den andra medlemsstaten på grund av att den dömda dömts för samma gärning där eller i en annan stat, får indrivningen inte återupptas i Sverige.

3 kap. Erkännande och verkställighet i Sverige av utländska bötesstraff

Inledande bestämmelser

1 § Ett bötesstraff enligt 1 kap. 3 § som sänds över till Sverige, ska erkännas enligt bestämmelserna i denna lag och verkställas enligt vad som är föreskrivet för verkställighet av ett svenskt bötesstraff om inte annat följer av denna lag.

2 § Ett bötesstraff som avses i 1 kap. 3 § får verkställas även om bötesbeloppet överstiger högsta bötesbelopp enligt svensk lag.

Bötesstraff som verkställs enligt denna lag får inte förvandlas till fängelse.

3 § Vid omräkning av ett belopp enligt denna lag till svensk valuta ska den växelkurs tillämpas som gällde vid tidpunkten då det utländska bötesstraffet meddelades.

Behörig myndighet och hur förfarandet inleds

4 § Kronofogdemyndigheten prövar om ett bötesstraff ska erkännas och verkställas i Sverige.

5 § Ett bötesstraff, som översänds för erkännande och verkställighet, ska åtföljas av ett intyg som är upprättat i enlighet med formuläret i bilagan till rambeslutet.

Intyget ska vara skrivet på svenska, danska, norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

6 § Behörig myndighet eller centralmyndighet i den andra medlemsstaten ska sända över bötesstraffet och intyget till Kronofogdemyndigheten.

Bötesstraffet och intyget ska sändas över skriftligen genom post, bud eller telefax. Efter överenskommelse i det enskilda fallet får dessa dock sändas över på annat sätt.

7 § Om intyget som anges i 5 § saknas eller till form eller innehåll är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet, ska Kronofogdemyndigheten ge den andra medlemsstatens myndighet möjlighet att inom viss tid inkomma med komplettering. Detsamma gäller om bötesstraffet saknas.

Verkställbarhetsförklaring

8 § Om bötesstraffet är verkställbart i Sverige ska Kronofogdemyndigheten meddela en verkställbarhetsförklaring. Verkställbarhetsförklaringen gäller omedelbart.

Verkställbarhetsförklaringen ska innehålla uppgift om

1. det belopp i svensk valuta som bötesstraffet avser och som ska drivas in med beaktande av vad som redan har betalats eller drivits in, och
2. hur den dömde kan överklaga verkställbarhetsförklaringen.

Vid fastställande av det belopp som avses i andra stycket 1 ska 3 § tillämpas. Verkställbarhetsförklaringen ska delges den dömde.

9 § Ett beslut av Kronofogdemyndigheten att inte meddela en verkställbarhetsförklaring ska innehålla skälen för beslutet.

10 § En verkställbarhetsförklaring får inte meddelas om det intyg som anges i 5 §, trots att den andra statens myndighet beretts tillfälle att inkomma med komplettering, saknas eller till form eller innehåll är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet.

11 § En verkställbarhetsförklaring får inte meddelas

1. om det för samma gärning meddelats dom eller beslut i Sverige eller om det meddelats dom eller beslut för samma gärning i en annan stat och domen eller beslutet, vid ett fällande avgörande, har verkställts,

2. om gärningen helt eller delvis begåtts i Sverige och den inte motsvarar brott enligt svensk lag eller en tillämpning av 35 kap. 7 § brottsbalken innebär att preskription inträtt,

3. om den dömde inte var 15 år när brottet begicks,

4. om en sådan förklaring skulle strida mot bestämmelser om immunitet,

5. om bötesstraffet har beslutats efter ett skriftligt förfarande och det inte framgår av intyget eller på annat sätt står klart att den dömde personligen eller genom behörigt ombud underrättats om sin rätt att bestrida och om tidsfristen för detta, eller

6. om bötesstraffet meddelats vid en rättegång där den dömde personligen inte inställt sig och det inte framgår av intyget eller på annat sätt står klart att denne personligen eller genom behörigt ombud informerats om förfarandet eller att den dömde har förklarat att han eller hon inte motsätter sig bötesstraffet.

Rättens prövning

12 § Kronofogdemyndighetens verkställbarhetsförklaring får av den dömde överklagas till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. Överklagandet ska göras skriftligen och ges in till Kronofogdemyndigheten inom tre veckor från den dag då den dömde fick del av verkställbarhetsförklaringen.

Ett överklagande som inte har kommit in i rätt tid ska avvisas av Kronofogdemyndigheten. Om överklagandet har kommit in till tingsrätten inom tiden för överklagande, ska omständigheten att överklagandet har kommit in till Kronofogdemyndigheten först därefter inte föranleda att det avvisas. Om överklagandet inte avvisas ska myndigheten sända det och övriga handlingar i ärendet till tingsrätten.

Vid överklagande gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat följer av denna lag.

Nedsättning av det belopp som drivs in

13 § Om det under verkställigheten framkommer att bötesbeloppet till viss del har betalats eller drivits in i en annan medlemsstat, ska Kronofogdemyndigheten sätta ned det belopp som ska drivas in med

motsvarande belopp. Om verkställbarhetsförklaringen har överklagats och är under rättens prövning beslutar rätten om en sådan nedsättning.

Vid nedsättning av det belopp som ska verkställas tillämpas 3 §.

Prop. 2008/09:218
Bilaga 4

Upphävande av verkställbarhetsförklaringen

14 § En verkställbarhetsförklaring avseende bötesstraff ska upphävas

1. om det framkommer att straffet inte får verkställas i Sverige,
2. om nåd beviljats eller annat beslut enligt 11 kap. 13 § regeringsformen har meddelats,
3. om egendom som kan användas för verkställighet inte påträffas eller det av någon annan anledning inte är möjligt att verkställa straffet eller
4. om begäran om verkställighet återkallas.

Beslut om upphävande av en verkställbarhetsförklaring meddelas av Kronofogdemyndigheten. Rätten ska dock fatta beslut i de fall förklaringen, efter ett överklagande, är föremål för rättens prövning eller när rätten fastställt förklaringen och det är fråga om att upphäva den enligt första stycket 1. Innan rätten upphäver en verkställbarhetsförklaring ska Kronofogdemyndigheten ha beretts tillfälle att yttra sig. Om Kronofogdemyndigheten upphäver verkställbarhetsförklaringen gäller 9 §.

Om en verkställbarhetsförklaring upphävs ska de verkställighetsåtgärder som vidtagits återgå.

Övriga bestämmelser

15 § För överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut i frågor som rör verkställighet gäller bestämmelserna i 18 kap. utsköningsbalken.

16 § Värdet av det som har drivits in tillfaller staten. Regeringen får, efter överenskommelse med den andra staten, besluta om en annan fördelning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

Förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. ska ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

I Danmark, Finland, Island eller Norge meddelad dom, varigenom dömts till böter eller förverkande av egendom eller i brottmål utdömts ersättning för rättegångskostnad, *må* på begäran verkställas här i riket.

Vad som nu har sagts *skall ock* gälla beslut, som i någon av nämnda stater till tryggande av anspråk på böter, förverkande av egendom, skadestånd eller ersättning för rättegångskostnad meddelats angående kvarstad, skingringsförbud eller beslag *å* egendom tillhörande för brott misstänkt.

I Danmark, Finland, Island eller Norge meddelad dom, varigenom dömts till böter eller förverkande av egendom eller i brottmål utdömts ersättning för rättegångskostnad, *får* på begäran verkställas här i riket.

Vad som nu har sagts *ska också* gälla beslut, som i någon av nämnda stater till tryggande av anspråk på böter, förverkande av egendom, skadestånd eller ersättning för rättegångskostnad meddelats angående kvarstad, skingringsförbud eller beslag *av* egendom tillhörande för brott misstänkt.

I lagen (2009:000) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av bötesstraff i vissa fall.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

Förslag till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom

Härigenom föreskrivs att 1, 12 och 16 §§ lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

I den mån det påkallas av överenskommelse som Sverige har ingått med främmande stat *kan* regeringen förordna, att frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande som i den främmande staten ådömts eller beslutats efter rättegång i brottmål, eller böter eller förverkande som i den staten ålagts eller beslutats av annan myndighet än domstol, får verkställas i Sverige enligt denna lag.

I samband med förordnande enligt första stycket *kan* regeringen, i den mån det påkallas eller eljest föranleds av överenskommelsen, förordna att verkställighet av frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande, som ådömts eller beslutats genom dom meddelad av svensk domstol eller ålagts någon av annan svensk myndighet genom godkänt strafföreläggande eller godkänt föreläggande av ordningsbot, får anförtros åt myndighet i den främmande staten. Vad som nu har sagts gäller dock inte verkställighet av något annat beslut om överlämnande till särskild vård än överlämnande till rättspsykiatrisk vård.

Föreslagen lydelse

1 §

I den mån det påkallas av överenskommelse som Sverige har ingått med främmande stat *får* regeringen förordna, att frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande som i den främmande staten ådömts eller beslutats efter rättegång i brottmål, eller böter eller förverkande som i den staten ålagts eller beslutats av annan myndighet än domstol, får verkställas i Sverige enligt denna lag.

I samband med förordnande enligt första stycket *får* regeringen, i den mån det påkallas eller eljest föranleds av överenskommelsen, förordna att verkställighet av frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande, som ådömts eller beslutats genom dom meddelad av svensk domstol eller ålagts någon av annan svensk myndighet genom godkänt strafföreläggande eller godkänt föreläggande av ordningsbot, får anförtros åt myndighet i den främmande staten. Vad som nu har sagts gäller dock inte verkställighet av något annat beslut om överlämnande till särskild vård än överlämnande till rättspsykiatrisk vård.

I lagen (2009:000) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen finns

12 §

Har frihetsberövande påföljd ådömts genom den utländska domen, får rätten *ej* bestämma strängare påföljd än i denna dom. Detta gäller även om den ådömda påföljden är lindrigare än den lindrigaste påföljd som enligt svensk lag kan följa på brottet eller brotten.

Är påföljden böter, bestämmer rätten, med tillämpning av den växelkurs som gäller vid tiden för beslutet, ett bötesbelopp som i svenska kronor motsvarar beloppet av böterna. Är i svensk lag för motsvarande brott föreskrivet penningböter, får dock inte bestämmas högre bötesbelopp än *tvåusen* eller, om påföljden avser flera brott, *femtusen* kronor. Är i svensk lag inte föreskrivet svårare straff än böter får inte bestämmas högre bötesbelopp etthundrafemtiotusen, eller, om påföljden avser flera brott, tvåhundrausen kronor.

Har frihetsberövande påföljd ådömts genom den utländska domen, får rätten *inte* bestämma strängare påföljd än i denna dom. Detta gäller även om den ådömda påföljden är lindrigare än den lindrigaste påföljd som enligt svensk lag kan följa på brottet eller brotten.

Är påföljden böter, bestämmer rätten, med tillämpning av den växelkurs som gäller vid tiden för beslutet, ett bötesbelopp som i svenska kronor motsvarar beloppet av böterna. Är i svensk lag för motsvarande brott föreskrivet penningböter, får dock inte bestämmas ett högre bötesbelopp än *fyratusen* eller, om påföljden avser flera brott, *tiotusen* kronor. Är i svensk lag inte föreskrivet svårare straff än böter får inte bestämmas ett högre bötesbelopp än etthundrafemtiotusen, eller, om påföljden avser flera brott, tvåhundrausen kronor.

16 §

Avser *framställningen* endast verkställighet av böter eller förverkande, *kan* riksåklagaren, i stället för att göra en ansökan *till* rätten enligt 9 § första stycket själv pröva *framställningen* och utfärda strafföreläggande för det brott som påföljden avser. *Överstiger beloppet av de ådömda böterna tjugofemtusen eller, om den påföljd som skall verkställas avser flera brott, trettiotusen kronor, får strafföreläggande ej utfärdas*

I fråga om strafföreläggande som utfärdas med stöd av första stycket gäller 48 kap. rättegångsbalken i tillämpliga delar. *Därjämte äger 10 och 11 §§, 12 § andra och tredje styckena samt 13–15 §§ denna lag*

Avser *framställan* endast verkställighet av böter eller förverkande, *får* riksåklagaren, i stället för att ansöka *hos* rätten enligt 9 § första stycket själv pröva *framställan* och utfärda strafföreläggande för det brott som påföljden avser.

I fråga om ett strafföreläggande som utfärdas med stöd av första stycket gäller 48 kap. rättegångsbalken i tillämpliga delar. *Bestämmelserna i 10 och 11 §§, 12 § andra stycket samt 13–15 §§ denna lag ska också tillämpas.*

motsvarande tillämpning.

Godkännes ej strafföreläggande
som utfärdas enligt första stycket,
gör riksåklagaren ansökan enligt
9 § första stycket.

Prop. 2008/09:218

Bilaga 4

Godkänns inte strafföreläggande
som utfärdas enligt första stycket,
ansöker riksåklagaren enligt 9 §
första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2009-05-25

Närvarande: F.d. regeringsrådet Rune Lavin, justitierådet Marianne Lundius och f.d. justitieombudsmannen Nils-Olof Berggren.

Lag om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen

Enligt en lagrådsremiss den 7 maj 2009 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen,
2. lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,
3. lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunnige Jens Lindborg.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Syftet med de föreslagna bestämmelserna i lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen är att genomföra rådets rambeslut 2005/214/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande av bötesstraff. Lagen består av två huvuddelar, nämligen en del som innehåller bestämmelser om vilka åtgärder Kronofogdemyndigheten ska vidta och vad myndigheten i övrigt ska iaktta vid verkställighet utomlands av ett svenskt bötesstraff såsom detta definieras i lagförslaget (2 kap.) och en annan del som innehåller bestämmelser om erkännande och verkställighet i Sverige av utländska bötesstraff (3 kap.). I den sistnämnda delen finns huvudsakligen bestämmelser om den första fasen i förfarandet, vilken innebär att Kronofogdemyndigheten ska pröva om det utländska bötesstraffet kan erkännas och om så skulle vara fallet meddela en s.k. verkställbarhetsförklaring. Verkställigheten av det utländska bötesstraffet ska sedan ske med tillämpning av bötesverkställighetslagen (1979:189) jämte två kompletterande paragrafer i den föreslagna lagen (3 kap. 2 och 3 §§).

I svensk rätt är ett utdömt vite likställt med ett ådömt bötesstraff (se 25 kap. 9 § och 35 kap. 7 § tredje stycket brottsbalken samt 1 § andra stycket bötesverkställighetslagen). Man upprätthåller dock en klar åtskillnad mellan de två sanktionsformerna, vilket underlättas av att olika benämningar används. I vissa medlemsstater kan terminologin vara sådan att vitet benämns som en form av böter. Det rambeslut som den föreslagna lagen är avsedd att skola genomföra är i fråga om beslutets tillämpningsområde mycket tydligt på denna punkt. Det ska nämligen

vara fråga om ett penningbelopp som utdöms som påföljd för ett *brott* (artikel 1 b) i), märk också 1 kap. 3 § i den föreslagna lagen), vilket utesluter en sanktion såsom ett utdömt vite. Kronofogdemyndigheten bör därför, enligt Lagrådets mening, vara uppmärksam på vad för slags utländsk ”bötespåföljd” som en begäran om verkställighet i Sverige i realiteten avser.

Övriga lagförslag innehåller huvudsakligen följdändringar till förslaget till lag om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen.

Förslaget till lag om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen

1 kap. 2 och 3 §§

I båda paragraferna definieras begreppet bötesstraff, vilket sker på så sätt att ett svenskt bötesstraff har *en* innebörd och ett utländskt bötesstraff *en annan*. Således ska det svenska bötesstraffet utgöra en *skyldighet* att betala böter m.fl. ersättningar (2 §), medan den utländska motsvarigheten i grunden ska vara ett *lagakraftvunnet beslut* om att betala ett penningbelopp som utgör påföljd för brott (3 §). Eftersom rambeslutet är den gemensamma nämnaren för de stater som berörs, bör en definition så nära som möjligt knyta an till den definition som finns i detta beslut. I rambeslutet artikel 1 b) i) definieras bötesstraff som en skyldighet att betala ett penningbelopp som utdöms som påföljd för ett brott. Denna bestämning passar in på den definition som i lagförslaget avser det svenska bötesstraffet, men knappast på det utländska bötesstraffet som enligt förslaget alltså skulle utgöra ett beslut.

När begreppen sedan används i den föreslagna lagens bestämmelser, uppstår glidningar i betydelsen och oftast helt omöjliga språkliga konstruktioner. I andra kapitlet nämns på flera ställen att ett svenskt bötesstraff sänds över till en annan medlemsstat eller myndighet i denna stat (1–4 §§ samt rubriken före 1 §). Vad man då måste hålla i minnet är att det svenska bötesstraffet definieras som ett slags skyldighet i 1 kap. 2 §. Att en skyldighet (eller om man så vill ett bötesstraff) sänds över till någon är en anomali som inte kan accepteras i en lagtext. Det är att märka att rambeslutet (artikel 1 a)) innehåller även en definition på begreppet beslut och att det där talas om ett slutligt beslut om bötesstraff. I rambeslutet anges fortsättningsvis också att det är ett beslut som sänds över och således inte vare sig en skyldighet eller ett bötesstraff. I det återstående lagstiftningsarbetet bör rambeslutets exempel följas i 2 kap. lagförslaget, dvs. vad som sänds över är ett beslut eller ett avgörande om bötesstraff.

I förslagets tredje kapitel används också konstruktionen att ett bötesstraff sänds över (denna gång till Sverige). Se 3 kap. 1, 5 och 6 §§. Vad gäller det utländska bötesstraffet utgår definitionen i förslagets 1 kap. 3 § från att straffet är ett slags beslut. En minnesgod läsare som tagit del av 3 § tycker kanske att det inte är så underligt att straffet i betydelsen av beslut

kan vara föremål för ett översändande. Bekymret är dock att med definitionen i 1 kap. 3 § det svenska förslaget har fjärrmat sig än längre från rambeslutets definitioner, ja, förslaget har över huvud inte någon förankring i rambeslutets begreppsbildningar. Man får räkna med att en annan medlemsstat vid sina kontakter med svensk myndighet förutsätter att den svenska lagstiftningen inte på något påfallande sätt avviker från den överenskommelse som manifesteras i rambeslutet. Ibland kan en formulering med enbart ordet bötesstraff som subjekt vara särskilt missvisande, t.ex. när det i förslagets 3 kap. 3 § anges att bötesstraffet saknas.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts bör 3 § konstrueras om på förslagsvis följande sätt:

Med ett bötesstraff avses i denna lag också en skyldighet enligt ett lagakraftvunnet beslut, som meddelats i en annan medlemsstat i Europeiska unionen av domstol eller av annan myndighet än domstol, för fysisk eller juridisk person att betala ett penningbelopp som utgör påföljd för brott. Den som beslutet avser ska dock ha kunnat få detta prövat av domstol med särskild behörighet i brottmål. Med bötesstraff avses i lagen också en skyldighet enligt samma avgörande att betala

1. annan ersättning till brottsoffer än sådan som grundar sig på ett civilrättsligt anspråk,
2. rättegångskostnader och motsvarande ersättning, och
3. penningbelopp till en allmän fond eller till en stödorganisation för brottsoffer.

Beslut om bötesstraff enligt första stycket omfattar inte

1. beslut om förverkande av hjälpmedel till eller vinning av brott, eller
2. beslut om enskilt anspråk som är verkställbart enligt rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av beslut på privaträttens område.

2 kap. Underrubriken närmast före 1 §

Rubriken bör med hänsyn till vad ovan anförts under 1 kap. 2 och 3 §§ ges följande lydelse:

Översändande av svenskt avgörande om bötesstraff

2 kap. 1 §

Enligt paragrafens andra mening skulle ett bötesstraff få sändas över om det kan göras med stöd av rambeslutet och det kan antas ge fördelar vid indrivningen av bötesstraffet. Orden ”med stöd av” innebär i själva verket att rambeslutet ska tillämpas i det aktuella fallet. Rambeslutet har dock inte status av EG-förordning. Om beslutet i ett visst fall ska tillerkännas tillämplighet, förutsätter detta att beslutet äger s.k. direkt effekt. Hur det förhåller sig härmed är svårt att säga. En sådan fråga brukar i sista hand få besvaras i rättspraxis. I vilket fall som helst bör inte

en svensk lag ge ett uttryckligt svar på denna fråga. Lagrådet anser därför att orden ”om det kan göras med stöd av rambeslutet” bör bytas ut mot orden ”översändandet är förenligt med rambeslutet”.

Med hänsyn till det anförda och nödvändigheten av vissa språkliga ändringar föreslår Lagrådet att paragrafen ges följande lydelse:

Kronofogdemyndigheten prövar om ett avgörande om bötesstraff enligt 1 kap. 2 § ska översändas till en annan medlemsstat i Europeiska unionen för erkännande och verkställighet i den staten. Vid prövningen ska beaktas att översändandet är förenligt med rambeslutet och att det kan antas ge fördelar vid indrivningen av bötesstraffet.

2 kap. 2 §

Uttrycket ”åt gången” i andra stycket bör utgå och ersättas med ordet ”samtidigt”. Lagrådet föreslår att andra stycket får följande lydelse:

Beslutet om ett bötesstraff får inte samtidigt sändas över för verkställighet till mer än en medlemsstat.

2 kap. 3 §

Bestämmelsen har fått en utformning som om en utländsk myndighet skulle vara adressat. Riksdagen kan emellertid inte besluta lagregler som ska vara bindande för ett annat lands myndigheter. Bestämmelsen bör formuleras om så att den riktar sig mot en svensk myndighet, naturligtast då Kronofogdemyndigheten. Ett förslag till lydelse är:

Om ett beslut om bötesstraff sänds över för verkställighet till en annan medlemsstat, ska Kronofogdemyndigheten inte tillåta att bötesstraffet förvandlas till fängelse eller annan påföljd i den andra staten.

Ny bestämmelse i 2 kap.

Det framgår inte uttryckligen av den föreslagna lagen att Kronofogdemyndigheten ska återkalla en begäran om verkställighet i ett annat land av ett svenskt bötesstraff, om detta skulle ha bortfallit enligt svensk lag (preskriberats) eller till följd av en svensk myndighets beslut (benådning). Möjligt är att sådan åtgärd anses vara så självklar att någon lagbestämmelse härom inte behövs. En återkallelse är dock mycket viktig för den enskilde, vilket kan motivera en lagfäst återkallelleskyldighet för Kronofogdemyndigheten. En dylik bestämmelse med tillhörande rubrik skulle förslagsvis kunna ges följande lydelse:

Återkallelse av begäran

Om det bötesstraff som det översända beslutet innehåller skulle bortfalla enligt svensk lag eller till följd av svensk myndighets beslut, ska

En bestämmelse med ett sådant innehåll skulle kunna tas in i förslaget i en ny 4 § med den följden att den nuvarande 4 § blev 5 §.

3 kap. 1 §

I tydlighetens och enkelhetens intresse bör det enligt Lagrådets mening föreskrivas att verkställigheten ska ske ”enligt bötesverkställighetslagen (1979:189)”.

3 kap. 2 §

I paragrafen regleras vissa frågor i anslutning till själva verkställigheten av ett bötesstraff sedan verkställbarhetsförklaring meddelats. Ett utländskt bötesstraff som erhållit verkställbarhetsförklaring enligt den föreslagna lagen ska verkställas enligt svenska regler om verkställighet av bötesstraff. Lagrådet förordar följande lydelse av paragrafens andra stycke:

Bötesstraff som verkställs efter beslut enligt denna lag får inte förvandlas till fängelse.

3 kap. 6 §

Andra stycket kan enligt Lagrådets mening förkortas enligt följande:

Beslutet om bötesstraffet och intyget ska sändas över skriftligen genom post, bud eller telefax eller, efter överenskommelse i det enskilda fallet, på annat sätt.

3 kap. 8 §

I första stycket första meningen den föreslagna lydelsen av paragrafen ska Kronofogdemyndigheten om bötesstraffet är verkställbart i Sverige meddela en verkställbarhetsförklaring. Enligt Lagrådets mening bör det av paragrafen tydligare än i förslaget framgå vad som är innebörden med en sådan förklaring. I detta syfte kan första stycket förslagsvis ges följande lydelse:

Om bötesstraffet är verkställbart i Sverige ska Kronofogdemyndigheten besluta att sådan verkställighet kan ske (verkställbarhetsförklaring). Beslutet gäller omedelbart.

Vägransgrunden i punkten 1 sägs i författningskommentaren upprätthålla principen om att en person inte får dömas två gånger för samma gärning genom att verkställbarhetsförklaring inte ska få meddelas om det redan finns en sådan dom. Även friande domar avses skola inkluderas. Avsikten är således att en svensk dom eller ett svenskt beslut beträffande samma gärning alltid ska utgöra hinder för att meddela en verkställbarhetsförklaring, oavsett om ett fällande avgörande har verkställts eller inte. En fällande dom eller ett fällande beslut som meddelats i annan stat utgör dock hinder endast om avgörandet verkställts.

Vägransgrunden i punkten 2 tar bl.a. sikte på gärningar som delvis eller helt begåtts i Sverige. Sådana gärningar måste motsvara brott enligt svensk lag för att ett bötesstraff för sådant brott ska få verkställas i Sverige. När det föreskrivs att gärningen ska *motsvara* svenskt brott innebär det att gärningen inte behöver utgöra brott enligt svensk lag utan det räcker att gärningstypen *motsvarar* svenskt brott. Uttrycket *motsvarar* svenskt brott används exempelvis i lagen (1957:668) om utlämning för brott och har där den vidare betydelsen. I artikel 7.2 b) rambeslutet används det snävare uttrycket *utgör*, vilket lämpligen bör användas i den föreslagna lagtexten.

Vägransgrunden i punkten 4 innebär att verkställbarhetsförklaring inte kan meddelas om svenska bestämmelser om immunitet utgör hinder för verkställighet. Lagrådet föreslår att uttrycket ”inte skulle vara förenlig med ” i stället för ”skulle strida mot” används.

I punkten 5 fyller uttrycket ”står klart” inte någon funktion och bör därför utgå. Det framgår inte att en juridisk person genom behörig ställföreträdare kan ha underrättats om rätten att bestrida m.m.

Av punkten 6 framgår inte att en juridisk person kan ha inställt sig genom ställföreträdare (jfr rambeslutet artikel 7.2 g) ii)). Beträffande uttrycket ”står klart” jämför vad som sagts om punkten 5.

Med hänsyn till vad som anförts bör punkterna 1, 2, 4–6 ges följande lydelse:

En verkställbarhetsförklaring får inte meddelas

1. om det i Sverige eller i en annan stat har meddelats en dom eller ett beslut beträffande samma gärning och om ett ådömt bötesstraff i ett sådant avgörande i en annan stat har verkställts,

2. om gärningen helt eller delvis begåtts i Sverige och inte utgör brott enligt svensk lag eller om en tillämpning av 35 kap. 7 § brottsbalken innebär att preskription inträtt,

...

4. om en sådan förklaring inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet,

5. om bötesstraffet har beslutats efter ett skriftligt förfarande och det inte av intyget eller på annat sätt framgår att den dömde personligen eller genom behörig ställföreträdare eller behörigt ombud informerats om sin rätt att bestrida och om tidsfristen för detta, eller

6. om bötesstraffet har meddelats vid en rättegång där den dömde inte inställt sig personligen eller genom behörig ställföreträdare eller behörigt ombud och det inte av intyget eller på annat sätt framgår att denne personligen eller genom behörig ställföreträdare eller behörigt ombud informerats om förfarandet eller att den dömde har förklarat sig inte motsätta sig bötesstraffet.

3 kap 12 §

Vid överklagande hos tingsrätten av Kronofogdemyndighetens beslut om verkställbarhetsförklaring gäller enligt den föreslagna paragrafens sista stycke lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat följer av lagförslaget. I anslutning till författningskommentaren (remissen s. 87) om omprövning vill Lagrådet peka på att bestämmelsen i 34 § ärendelagen inte är tillämplig i ärenden som har inletts i tingsrätten genom överklagande.

Rubriken till 3 kap. 13 §

Rubriken bör formuleras om så att det klart framgår att en nedsättning av beloppet ska föregå en indrivning av detsamma. Rubriken skulle då också komma i bättre överensstämmelse med bestämmelsen i första meningen i 3 kap. 13 §. Rubriken bör således lyda:

Nedsättning av det belopp som ska drivas in

3 kap. 14 §

I paragrafen ges bestämmelser om upphävande av verkställbarhetsförklaring. Beslut om detta ska fattas av Kronofogdemyndigheten. Dock ska rätten fatta beslut i de fall förklaringen efter överklagande är föremål för rättens prövning eller när rätten har fastställt förklaringen och det är fråga om att upphäva förklaringen sedan det kommit fram att straffet inte får verkställas i Sverige. I remissen lämnas inte någon närmare motivering till den föreslagna ordningen när det gäller de fall som ska prövas av rätten. Det får antas att förslaget i denna del har sin grund i uppfattningen att Kronofogdemyndigheten såsom lägre instans inte bör upphäva ett av tingsrätten som överinstans fattat beslut. I den situationen då verkställbarhetsförklaringen alltjämt är under rättens prövning är det enligt Lagrådets mening en naturlig ordning att rätten också prövar en uppkommen fråga om möjlighet att verkställa straffet i Sverige. I den andra situationen då rätten prövat ett till rätten överklagat beslut innefattande en verkställbarhetsförklaring är en sådan ordning inte lika självklar. Ärendelagen ger inte någon möjlighet för rätten att själv ta upp saken till prövning. Den föreslagna ordningen kräver därför regler

rörande vem som får eller ska anhängiggöra saken i domstol samt om
förfarandet i tingsrätten.

Prop. 2008/09:218
Bilaga 5

Enligt Lagrådets mening kan den aktuella prövningen utan åsidosättande
av rättssäkerhetskrav anförtros Kronofogdemyndigheten.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utdrag ur protokollet vid regeringssammanträde den 25 juni 2009

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden
Olofsson, Bildt, Ask, Husmark Pehrsson, Larsson, Björklund,
Malmström, Sabuni, Billström, Krantz

Föredragande: statsrådet Ask

Regeringen beslutar proposition 2008/09:218 Lag om erkännande och
verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen